

**T.C.
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**

**EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANABİLİM DALINDA
YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZ ÇALIŞMALARININ
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Güzin POLAT

**DANIŞMAN ÖĞRETİM ÜYESİ
Yrd. Doç. Dr. Cem KIRAZOĞLU**

İstanbul Ekim, 2010

T.C.
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANABİLİM DALINDA
YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZ ÇALIŞMALARININ
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Güzin POLAT

DANIŞMAN ÖĞRETİM ÜYESİ
Yrd. Doç. Dr. Cem KİRAZOĞLU

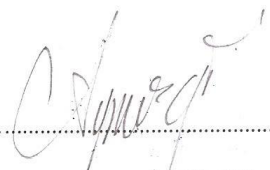
İstanbul Ekim, 2010

T.C. Maltepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

02.12.2010 tarihinde tezinin savunmasını yapan Güzin POLAT' a ait "Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında Yapılmış Lisansüstü Tez Çalışmalarının İncelenmesi" başlıklı çalışma, Jürimiz Tarafından Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Tezli Yüksek Lisans Programında Yüksek Lisans Tezi Olarak Kabul Edilmiştir.

.....
Prof. Dr. Münevver ÇETİN
(Başkan)

.....
Yrd. Doç. Dr. Cem KİRAZOĞLU
(Üye)
(Danışman)

.....
Yrd. Doç. Dr. Aynur GÜMÜŞ
(Üye)

ÖNSÖZ

Bu araştırmada Türkiye’de eğitim yönetimi ve denetimi anabilim dalında yapılmış lisansüstü tezlerin incelenerek değerlendirilmesi hedeflenmektedir. Alanda araştırma yapacak olan kişilerin ilk olarak akıllarına, bu alanda ne gibi çalışmalar yapılmış sorusu gelmektedir. Araştırma çok olduğu için de bunları tek tek incelemek zaman almaktadır. Araştırma konusu seçmeden önce diğer araştırmacılar gibi benimde bu konuda bilgiye ihtiyacım olmuştur. Bu nedenle yaptığım ve sonrasında derinleştirdiğim araştırmalarda birçok alanda yapılmış tez inceleme çalışmalarına rastlanmıştır. Bu çalışmalarda genel olarak tezlerin, tarih, lisansüstü düzey, üniversite, başlık, özet vb. gibi bölümleri incelenmektedir.

Bilimsel çalışmalarda özgünlük, yani yazarına özgü olma, tek ve orijinal olma önemli bir ilkedir. Bunun tersi; yani kendine özgü olmayan, bilime katkıdan yoksun olan tekrarlanan çalışma, derleme ve toplamadır. Özgün olma kaygısını bütün araştırmacılar duyar. Bilimsel çalışmalardan yüksek lisans düzeyinde bir çalışmanın sınama ve inceleme niteliği taşıması önemlidir. Bunların hepsi düşünöldüğünde, değerli öğretmenim Ali TEMEL’ in söylediği “Araştırma konunuz sizi rahatsız etmeli” sözü ve danışmanım Cem KIRAZOğLU’ nun bakış açımı ve düşüncelerimi netleştiren soruları ile birlikte araştırma konum olan; eğitim yönetimi ve denetimi anabilim dalında yapılmış lisansüstü tezlerin incelenmesi ortaya çıkmıştır. Kendilerine ve üzerimde emeği olan başta Münevver ÖLÇÜM ÇETİN olmak üzere tüm öğretmenlerime teşekkür ederim.

Bu araştırmanın temel taşlarını oluşturan kaynakların temininde yardımcı olan; Sayın Abdurrahman TANRIÖĞEN’ e, Sayın Adnan ERKUŞ’ a, Sayın Ayşe Ekşi’ ye, Sayın Esmahan AğAOğLU’ na, Sayın Özer DAŐCAN’ a teşekkür ederim.

Her zaman yanımda olan, tüm çalışmalarım boyunca desteğini ve sevgisini esirgemeyen, yaşamlarını büyük ölçüde kısıtladığım eşim ve kızıma teşekkür ederim.

İstanbul, Aralık 2010

Güzin POLAT

ÖZET

Araştırmada Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılmış olan lisansüstü çalışmaların araştırma raporlarına göre betimsel olarak incelenmesi ve değerlendirilmesi çalışmasının ortaya konması amaçlamaktadır.

Bu çalışma ile araştırmalar; tür, konu, kavram ilişkilendirmesi, kurum türü, örneklem grubu, araştırma metodu, modeli, modele ilişkin bilgi, evren, örnekleme ilişkin bilgi, veri toplama araçları, istatistiksel teknikler, araştırma verileri, bulgular, yorum, öneriler, deneysel ve kuram geliştirmeye dönük çalışma olup olmadığı şeklinde incelenmektedir.

Eğitim yönetimi ve denetimi anabilim dalında yapılmış olan tezlere, Yüksek öğretim kurulu Ulusal Tez Merkezi internet sitesinden ulaşılabilen izinli tezlerden, 1995-2009 yılları arasında yapılmış tezler incelenmekte ve 446 tez araştırmanın çalışma evrenini oluşturmaktadır. Maksimum çeşitlilik örnekleme ile örnekleme oluşturacak 105 tez saptanmaktadır.

Araştırmada tarama modeli kullanılmaktadır. Araştırma metot olarak hem nitel hem de nicel bir çalışmadır. Araştırmada nitel-yorumsal çözümlemenin bir alanı olarak kabul edilen nitel araştırma planlarından belge inceleme ile elde edilen bilgiler gruplandırılarak; dört adet alt amaç içerik analizi ile; diğerlerinde ise grupların sayısal değerleri basit betimsel istatistiklerle analiz edilmektedir.

Yapılan araştırma sonucuna göre bazı sonuçlar; Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında kullanılan teknikler açısından en çok uygulamalı araştırmalardan oluştuğu; kavramsal konu olarak dağılımda en çok yönetim, örgüt, sistem konularının kullanıldığı; problem cümlelerinde seçilen kavramlar ile en çok grupların görüşleri, algıları, beklentilerine göre değişimine bakan tezlerin olduğu; ilköğretim kurumları örneklem olarak “en fazla” seçildiği; öğretmenler örneklem olarak “en fazla” seçildiği; büyük bir oranda nicel metotların tercih edildiği; büyük bir çoğunluğun tarama modelinde olduğu; büyük bir çoğunlukla amaca ve alt amaçlara uygun evren bulunduğu gözlenmektedir. Çok az bir kısmında evren yazılmadığı; büyük bir çoğunlukla örneklem alımı konusunda bilgi bulunduğu; çoğunlukla anketin

araç olarak seçildiği; kullanılan veri toplama araçlarının ise hedeflenen değişkenleri değerlendirmek için uygun olduğu görülmektedir. Veri toplama araçlarının amacı, içeriği, kullanım özellikleri konularında çoğunlukla bilgi bulunmaktadır. Veri toplama aracının geçerlilik ve güvenilirliği ile ilgili çoğunlukla bilgi verildiği; araştırmaların yarısında betimsel istatistiklerin kullanıldığı; seçilen istatistiksel tekniklerin, araştırmacının amacında belirttiği değişkenleri ve toplanan verileri ölçülmesi için tamamının uygun olduğu; varsayımların karşılanıp karşılanmadığının büyük oranda yazılmadığı; amaçlara göre yorum yapılması gereken tüm araştırmaların, bu doğrultuda yorumlandığı gözlenmektedir. Araştırmalarda verilerin yorumlanmasını kolaylaştıracak yorum ölçütlerinin sıklıkla kullanıldığı görülmekte; büyük bir çoğunlukla bulgular yorumsuz sunulmaktadır. Araştırmalarda, yorum, bulgulara istenilen düzeyde dayanmakta; fakat ilgili literatüre (araştırmalara), dayanmamaktadır. Araştırmalar da araştırma bulgularına dayanarak öneri verilmekte; çok az miktarda deneysel ve kuram geliştirmeye dönük çalışma bulunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Eğitim Yönetimi ve Denetimi, tez inceleme, yüksek lisans, doktora

ABSTRACT

Research Training Award for graduate studies in the Department of management and control of research reports that have been made according to the evaluation of the work that is intended to be, and as of descriptive.

This work with the research; type of institution, topic, type, group, Association, the concept of sampling method, model, model information for the research, the universe, sampling, data collection tools, statistical techniques for information, research data, findings, comments, suggestions, whether in the form of the work on developing the experimental and theory.

Education, Department for the management and control of the Board of Directors of the National Center for higher education on the Internet site of the thesis available on theses, and dissertations have been made between the years 1995-2009 thesis research work has created universe, 446. The thesis has been identified that will create the maximum diversity of sampling with 105.

Browsing the model used in research. Both qualitative and quantitative Research methods is a work in progress. Qualitative analysis is accepted as a field of Study-interpretative document review grouped information with qualitative research plans; the purpose of content analysis with the four bottom; the numeric values of descriptive statistics analysis groups in others is simple.

According to the outcome of the research results; In terms of Education, Department for the management and control techniques used in the most hands-on research occurred; as a conceptual topic, organization, System Administration, most distributions used topics; the problem with most groups selected sentence, perceptions, expectations, opinions, concepts, according to the Exchange is facing dissertations; education institutions as a "maximum" is selected for the sample; "maximum" is selected as the sample of teachers; a large proportion of quantitative methods preferred; a large majority, the scan model; where appropriate, for the most part, the purpose and objectives in a large universe. In little the universe is not written; for the most part that contains the information about a large sample of

reception; for the most part, the survey tool is selected; It is intended to assess the appropriate variables used in the data collection tools. The purpose of data collection tools, content, user information is available on the properties of the issues for the most part. For the most part, the validity and reliability of information about the data collection tool is issued; half of descriptive statistics were used in research; selected statistical techniques for measuring variables and the data collected by the researcher through a whole where appropriate; the assumptions are met largely; objectives should be interpreted according to the comments, all the research in this direction. Research data will facilitate interpretation of the criteria is used frequently, and explains the comments; the findings are presented in a large, often without comments. Research based on the desired level, comments, the findings; but related major (research), so choose. Research findings on the basis of the suggestions provided in the research; a very small amount of work on developing the experimental and theory.

Keywords: education management and control, thesis review, master, doctorate

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR LİSTESİ	ix
TABLolar LİSTESİ	xii

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
1.1. Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında İşlenen Ana Konular.....	3
1.1.1. Eğitim Yönetimi.....	4
1.1.2. Eğitimsel Liderlik	5
1.1.3. Denetim.....	7
1.1.4. Örgüt	8
1.1.5. Sistem	10
1.1.6. Eğitim	11
1.1.7. Psikoloji	12
1.1.8. Felsefe	13
1.1.9. Politika	14
1.1.10 Eğitim Ekonomisi ve Planlaması.....	14

1.2.	Bilimsel Araştırma ve Lisansüstü Tezlerde Olması Gerekenler.....	15
1.2.1.	Araştırmanın Nitelikleri	17
1.2.2.	Araştırma Türleri	18
1.2.3.	Araştırmanın Kullanılan Teknikler Açısından Sınıflandırılması.....	19
1.2.4.	Başlık.....	20
1.2.5.	Giriş	20
1.2.6.	Yöntem	22
1.2.7.	Bulgular ve Yorum.....	25
1.2.8.	Sonuç Tartışma ve Öneriler.....	26
1.3.	Problem.....	26
1.4.	Amaç.....	26
1.5.	Önem.....	28
1.6.	Sayıtlar	28
1.7.	Sınırlılıklar	28
1.8.	Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında Yapılan Araştırmaların Değerlendirilmesi.....	29
1.8.1.	Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	30
1.8.2.	Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	39

II. BÖLÜM

2.	YÖNTEM.....	44
2.1.	Araştırmanın Modeli ve Metodu.....	44
2.2.	Evren ve Örneklem	44
2.3.	Veri Toplama Araçları	52
2.4.	Veri Çözümleme Yöntemleri	53

III. BÖLÜM

3. BULGULAR	59
3.1. Kullanılan Teknikler Açısından Tez Türleri.....	59
3.2. Tezlerin İçerik Analizinde Tespit Edilen Ana Konular	60
3.3. Tezlerde Seçilen Kavramların İncelenme Biçimi	62
3.4. Tezlerde Örneklem Olarak Seçilen Kurumlar.....	64
3.5. Tezlerde Örneklem Olarak Seçilen Gruplar.....	65
3.6. Tezlerde Kullanılan Araştırma Metotları.....	67
3.7. Tezlerde Kullanılan Araştırma Modelleri	67
3.8. Tezlerde Kullanılan Model Hakkında Bilgi	68
3.9. Tezlerde Amaç ve Alt Amaca Uygun Evren.....	69
3.10. Tezlerde Örneklem Alımı Konusunda Bilgi.....	70
3.11. Tezlerde Kullanılan Veri Toplama Araçları.....	70
3.12. Tezlerde Veri Toplama Araçlarının Hedeflenen Değişkenleri Değerlendirmek Uygun Olup Olmadığı.....	71
3.13. İncelenen Tezlerde Veri Toplama Aracının Amacı İçeriği Kullanım Özelliklerini Açıklayıcı Bilgi Olup Olmadığı.....	72
3.14. Tezlerde Veri Toplama Aracının Geçerlilik Güvenilirliği İle İlgili Bilgi Olup Olmadığı.....	73
3.15. Tezlerde Kullanılan İstatistiksel Teknikler	73
3.16. Tezlerde Veri Analizi İçin Amaca Toplanan Verilere Uygun İstatistik Teknik Seçilmiş Olup Olmadığı	75
3.17. Tezlerde İstatistik Tekniklerin Varsayımlarına ve Karşılama Durumuna İlişkin Bilgi Olup Olmadığı	76
3.18. Tezlerde Veriler Amaçlar Doğrultusunda Yorumlanmış Olup Olmadığı	77

3.19. Tezlerde Verilerin Yorumlanmasını Kolaylaştıracak Yorum Ölçütleri Olup Olmadığı	78
3.20. Tezlerde Bulguların Yorumsuz Sunulmuş Olup Olmadığı.....	79
3.21. Tezlerde Yorumun Bulgulara ve İlgili Araştırmalara Dayanıp Dayanmadığı	80
3.22. Tezlerde Bulgulara Dayanan Öneri verilmiş Olup Olmadığı.....	81
3.23. Tezlerde Deneysel ve Kuram Geliştirmeye Dönük Çalışma Olup Olmadığı	81

IV. BÖLÜM

4. SONUÇ TARTIŞMA ve ÖNERİLER.....	85
4.1. Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında Yapılan Araştırmaların Genel Tartışma Düzeni.....	85
4.1.1. Kullanılan Teknikler Açısından Tez Türleri.....	85
4.1.2. Kavramsal Konu Açısından Dağılım	86
4.1.3. Problem Cümlesinde Seçilen Kavramların İncelenme Biçimi	87
4.1.4. Örneklem Olarak Seçilen Kurumlar	88
4.1.5. Örneklem Olarak Seçilen Gruplar	89
4.1.6. Araştırma Metotlarının Dağılımı	90
4.1.7. Araştırma Modellerinin Dağılımı	90
4.1.8. Araştırma Modelleri Hakkında Bilgi	91
4.1.9. Amaç ve Alt Amaca Uygun Evren	92
4.1.10. Örneklem Alımı Konusunda Bilgi	92
4.1.11. Veri Toplama Araçları.....	93
4.1.12. Veri Toplama Araçlarının Hedeflenen Değişkenleri Değerlendirmek Uygun Olup Olmadığının	94
4.1.13. Veri Toplama Aracının Amacı İçeriği Kullanım Özelliklerini Açıklayıcı Bilgi	94

4.1.14.	Veri Toplama Aracının Geçerlilik Güvenilirliği İle İlgili Bilgi	95
4.1.15.	İstatistiksel Teknikler	96
4.1.16.	Veri Analizi İçin Amaca Toplanan Verilere Uygun İstatistiksel Tekniklerin Seçilmiş Olup Olmadığı	97
4.1.17	İstatistiksel Tekniklerin Varsayımlarına ve Karşılama Durumuna Ait Bilgi	97
4.1.18	Verilerin Amaçlar Doğrultusunda Yorumlanmış Olup Olmadığı.....	98
4.1.19	Verilerin Yorumlanmasını Kolaylaştıracak Yorum Ölçütleri Olup Olmadığı.....	99
4.1.20	Bulguların Yorumsuz Sunulmuş Olup Olmadığı.....	99
4.1.21	Yorumun Bulgulara ve İlgili Araştırmalara Dayanıp Dayanmadığı	100
4.1.22.	Araştırma Bulgularına Dayanan Öneri	100
4.1.23	Deneysel ve Kuram Geliştirmeye Dönük Çalışma	101
4.2.	Öneriler.....	102
4.2.1.	Uygulayıcılar İçin Öneriler.....	104
4.2.2.	Araştırmacılar İçin Öneriler.....	105
5.	KAYNAKLAR.....	106
6.	EKLER.....	113
7.	ÖZGEÇMİŞ	118

KISALTMALAR LİSTESİ

NCPEA	: Eğitim Yönetimi Profesörleri Ulusal Konseyi
UCEA	: Eğitim Yönetimi Üniversite Konseyi
EYED DER:	Eğitim Yöneticileri ve Eğitim Deneticileri Derneği
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumları
EAQ	: Educational Administration Quarterly
JEA	: Journal of Educational Administration
AERJ	: American Educational Research Journal
ANOVA	: Varyans analizi
MANOVA	: Çok değişkenli varyans analizi
ANCOVA	: Kovaryans analizi
JEE	: Journal of Experimental Education
JER	: Journal of Educational Research
RAE	: İngiltere Araştırma Değerleme Uygulamaları
BERJ	: British Educational Research Journal
EMA	: Educational Management and Administration
SLM	: School Leadership and Management
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
AB	: Avrupa Birliği

TABLULAR

Tablo 1.1.	Eğitim Yönetimi Modeli	5
Tablo 2.1.	Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında Ulusal Tez Merkezinde İzinli Tezlerin Doktora ve Yüksek Lisans Olarak Dağılımı.....	46
Tablo 2.2.	Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında Ulusal Tez Merkezinde İzinli Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı.....	47
Tablo 2.3.	Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında Yapılan Araştırmaların Kullanılan Teknikler Açısından Evren ve Örnekleme Dağılımı.....	48
Tablo 2.4.	Genellikle Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında Yapılmış Tezlerin Kavramsal Konu Açısından Evren ve Örnekleme Dağılımı.....	49
Tablo 2.5.	Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında Yapılan Araştırmalarda Örnekleme Olarak Seçilen Kurumların Evren ve Örnekleme Dağılımı.....	50
Tablo 2.6.	Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında Yapılan Araştırmalarda Örnekleme Olarak Seçilen Grupların Evren ve Örnekleme Dağılımı	51
Tablo 3.1.	Kullanılan Teknikler Açısından İncelenen Tez Türleri.....	61
Tablo 3.2.	İncelenen Tezlerin İçerik Analizinde Tespit Edilen Kavramsal Konular	62
Tablo 3.3.	İncelenen Tezlerde Seçilen Kavramların İncelenme Biçimi.....	65
Tablo 3.4.	İncelenen Tezlerde Örnekleme Olarak Seçilen Kurumlar.....	66

Tablo 3.5.	İncelenen Tezlerde Örneklem Olarak Seçilen Gruplar.....	67
Tablo 3.6.	Örneklem Olarak Seçilen Grupların Kurumlara Göre Dağılımı.....	68
Tablo 3.7.	İncelenen Tezlerde Kullanılan Araştırma Metotları.....	69
Tablo 3.8.	İncelenen Tezlerde Kullanılan Araştırma Modelleri.....	70
Tablo 3.9.	İncelenen Tezlerde Kullanılan Model Hakkında Bilgi.....	71
Tablo 3.10.	İncelenen Tezlerde Amaç ve Alt Amaca Uygun Evren.....	71
Tablo 3.11.	İncelenen Tezlerde Örneklem Alımı Konusunda Bilgi.....	72
Tablo 3.12.	İncelenen Tezlerde Kullanılan Veri Toplama Araçları.....	73
Tablo 3.13.	İncelenen Tezlerde Veri Toplama Araçlarının Hedeflenen Değişkenleri Değerlendirmek Uygun Olup Olmadığı.....	74
Tablo 3.14.	İncelenen Tezlerde Veri Toplama Aracının Amacı İçeriği Kullanım Özelliklerini Açıklayıcı Bilgi Olup Olmadığı.....	74
Tablo 3.15.	İncelenen Tezlerde Veri Toplama Aracının Geçerlilik Güvenilirliği İle İlgili Bilgi Olup Olmadığı.....	75
Tablo 3.16.	İncelenen Tezlerde Kullanılan İstatistiksel Teknikler.....	76
Tablo 3.17.	İncelenen Tezlerde Veri Analizi İçin Amaca Toplanan Verilere Uygun İstatistik Teknik Seçilmiş Olup Olmadığı.....	78
Tablo 3.18.	İncelenen Tezlerde İstatistik Tekniklerin Varsayımlarına ve Karşılama Durumuna İlişkin Bilgi Olup Olmadığı.....	79

Tablo 3.19.	İncelenen Tezlerde Veriler Amaçlar Doğrultusunda Yorumlanmış Olup Olmadığı.....	80
Tablo 3.20.	İncelenen Tezlerde Verilerin Yorumlanmasını Kolaylaştıracak Yorum Ölçütleri Olup Olmadığı.....	81
Tablo 3.21.	İncelenen Tezlerde Bulguların Yorumsuz Sunulmuş Olup Olmadığı.....	81
Tablo 3.22.	İncelenen Tezlerde Yorum Bulgulara ve İlgili Araştırmalara Dayanıp Dayanmadığı.....	82
Tablo 3.23.	İncelenen Tezlerde Bulgulara Dayanan Öneri Verilmiş Olup Olmadığı	83
Tablo 3.24.	İncelenen Tezlerde Deneysel ve Kuram Geliştirmeye Dönük Çalışma Olup Olmadığı.....	84

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Öğrenme insan dünyaya gelmeden önce başlar ve insanlar sürekli bir öğrenme merakı içindedirler. Bu öğrenmelere Sönmez'in (1994) de söylediği gibi, çevre oluşturulmasıyla kişinin davranışlarında istenen yönde değiştirme ve değerlendirme yapılması işine eğitim (Sönmez, 1994, s.43) ve bu sürecin planlı ve programlı hale getirilmesine ve değerlendirilmesine de eğitimin yönetimi ve denetimi denir. Eğitim yönetimi alanındaki ilk çalışmaların bilim adamlarının araştırmalarına göre Roma kaynaklı olduğu düşünülmektedir, bizim eğitim tarihimizde ise eğitim yönetimi çok yeni bir kavramdır (Bursalıoğlu, 2003, s.13; Balcı, 1990).

Eğitim yönetimi toplumun eğitim ihtiyacını karşılayacak eğitim sistemlerinin ve bu sistemdeki tüm örgütlerin yönetimini kapsar (Ilgar, 2005, s.14). Eğitim yönetimi; eğitim bilimiyle, yönetim bilimiyle ve sosyal bilimlerle ilişkilidir. Yirminci yüzyılın başında işletme ilkelerinin okul yönetiminde uygulanmasıyla bilimsel yönetim eğitime girmiştir (Bursalıoğlu, 2003, s.13). 1950'lerde eğitim yönetimi ile ilgili yurt dışında toplantı ve seminerler yapılmıştır. Eğitim Yönetimi Profesörleri Ulusal Konseyinde (NCPEA) yönetimin bilimselleşmesi ile başlayan çalışmalar, Eğitim Yönetimi Üniversite Konseyi (UCEA) ile kuramsal bilgi birikiminin oluşmasını sağlamıştır (Ilgar, 2005, s.14). NCPEA eğitim yönetimi alanında bilginin kolay ve özgür ulaşımı için çalışmalar yapılmakta ve pek çok bilimsel makaleye online ulaşım sağlanmaktadır. UCEA ise farklı coğrafyalardaki bilimsel bilgileri, bir dünya konseyi kurarak, bir çatı altında toplamayı ve uluslar arası iletişimi kuvvetlendirmeyi hedeflemektedir (Örücü, 2009, s.361).

Türkiye’de 1965 tarihlerinde bilimleşme sürecine giren alan henüz sürecin çok başındadır. Fakat diğer ülkelere de bakıldığında da bu sürecin çok yavaş olduğu ve aksine ülkemizde bu konuda önemli bir sıçrama yaşandığı görülmektedir. Bunun sebebi olarak dış ülkedeki bilgi ve birikimin model olarak alınması gösterilmektedir. Türkiye’de alanın bilimsel düzeyini yansıtan en önemli bulgular alanda yapılmış araştırmalardır (Balcı, Şimşek, Gümüşeli, Tanrıöğür, 2008, s.48). Bu bağlamda yapılan araştırmalar lisansüstü eğitim sonrasında ortaya çıkmaktadır. Lisansüstü eğitiminin amaçlarına baktığımızda çeşitli kademelerde bilimsel öğretim yapmak, çeşitli kademelerde öğretim görevlisi ihtiyacını karşılamak, yurdumuzun ilerleme ve gelişmesi adına bilimin gelişmesine katkı sağlayacak araştırma ve incelemelerde bulunmak, bu araştırmaları yayınlamak ve kamuoyuna sunmak gibi amaçlar görülmektedir (Başaran, 2006, s.127).

Bu alanda bilimsel çalışmaları olan öğretim elemanları 2000 yılında Eğitim Yöneticileri ve Eğitim Deneticileri Derneğini (EYED DER) kurmuşlardır. Bu dernek eğitim yönetimi alanında yapılan çalışmaları izleyerek, inceleyerek ve çeşitli konularda kıstaslar belirleyerek alanın gelişmesine katkıda bulunmuştur. Çok dağınık farklı bilim dalları altında yapılan çalışmaları bir araya getirmiş ve Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalı altında çalışmaların yapılmasına öncülük etmiştir. 2006 yılından sonra ise bu alanda yapılan tez sayısında önemli bir artış gözlenmiştir. EYED DER üyeleri yapılan çalışmaların çoğunun tekrar niteliğinde olduğu, kullanılan yöntemlerin çeşitlendirilmediği, uygulamaya ve ihtiyaca yönelik çalışmaların yapılamadığı şeklinde eğitim yönetimi alanında yapılan çalışmaları değerlendirmişlerdir (Balcı, Şimşek, Gümüşeli, Tanrıöğür, 2008, s.44). Yapılan bu

değerlendirme bu alanda yapılan tezlerin incelenmesi, sınıflandırılması ve değerlendirilmesi ile ancak ispatlanacaktır.

1.1. Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında İşlenen Ana Konular

Eğitim kültürel yapının bir parçası olduğu için birçok sistem ile ilişkilidir.

Uygulamalı bir bilim olan eğitim bilimi insan kavramı ile düşünüldüğünde, insanı etkileyen her şey eğitimle ilişkilendirilebilir. Bu nedenle burada hepsini incelemek uzun ve gereksiz bir uğraş olacaktır. Bu araştırmada Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında yapılmış olan lisansüstü tezleri inceleneceği için kavramsal olarak bu alanda verilen eğitim içeriklerinin incelenmesi genel kavramlardan özele inmek adına yeterli olacağı düşünülmüştür. Ensari ve Arkadaşlarının (2009) Eğitim Yönetimi Denetimi Teftişi ve Planlaması Anabilim Dalı Lisansüstü eğitim program içeriklerine ilişkin Türkiye’de ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ndeki Üniversitelerde yaptıkları araştırmada belirledikleri ana konu başlıklarının incelenmesi ile kavramsal ve kuramsal çerçeve çizilmiştir. Ensari ve arkadaşlarının çalışmalarında belirledikleri ana konular liderlik, denetim, yönetim, örgüt, sistem, felsefe, politika, eğitim ekonomisi ve planlaması ayrıca eğitimde araştırma yöntemleri ve istatistik olarak görülmektedir. (Ensari, Dünder, Asan, Parlar, 2009, s.170) Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılan araştırmaların isimleri incelendiğinde eğitim ve psikoloji olarak iki başlık daha eklenmesinin önemli olduğu görülmektedir.

1.1.1. Eğitim Yönetimi

Eğitim yönetiminin ne olduğu konusunda Erdoğan kısaca yönetimin tanımını “Elde bulunan kaynakları amaçlar doğrultusunda en iyi biçimde kullanmaktır” şeklinde tanımlamış ve buradan hareketle Eğitim Yönetimi’ni eğitim sistemini, mevcut kaynakları en etkili biçimde kullanarak, önceden belirlenen temel amaçlara ulaşabilmek için yapılan çalışmalar olarak tanımlamıştır (Erdoğan, 2006, s.133).

Eğitim yönteminin, yönetim biliminin bir alt dalı olarak görülebileceği, çünkü eğitim yönetiminin temel çerçevesi, yönetim biliminin temel ilkelerinin eğitim kurumları için uyarlanmış hali olduğunu Erdoğan söylemektedir (Erdoğan,2006, s.134).

Eğitim yönetimi bir toplumun eğitim ihtiyacını karşılamak için oluşturulan eğitim sisteminin ve eğitim sisteminde yer alan tüm örgütlerin yönetimini kapsar. Eğitim kurumlarında yer alan eğitim programlarının, etkili bir biçimde uygulanması, öğretim hizmetleri, personel yönetimi, bütçe, bina, araç ve gereçlerin verimli bir biçimde kullanılması için yöntemler geliştirilir, yönetim süreçlerinin etkili bir şekilde işletilmesine çalışılır (Ilgar, 2005, s.14).

Eğitim yönetiminin amaçlarına Ilgar’ın söyledikleriyle bakacak olursak; Yönetim bilimi ve sanatı ile ilgili teorik ve uygulamalı bilgiler vermek, eğitim ve okul yöneticisinin yapmak zorunda olduğu işlerle ve işlerin yapılışıyla ilgili ilke, kavram ve teknikleri kavratmak, Türk Milli Eğitim sistemini tanıtmak, sistemin sorunlarını tartışmak ve çözüm önerileri getirmek, eğitim kurumlarının örgüt ve işleyişleri hakkında bilgi vermek, eğitim yönetiminin gelişimi (Dünya’da ve Türkiye’de) ile ilgili bilgi vermek, eğitim yönetimi ile ilgili sorunları tartışmak, eğitim kurumlarının amacını gerçekleştirebilmesi için yöneticilere düşen görevler

hakkında bilgi vermek, sosyo-ekonomik kalkınmanın en önemli etmeni olan eğitime gerekli miktar ve kalitede yöneticilerin yetişmesini sağlamak; Öğretmen yetiştiren kurumlar öğretmen adaylarını bu amaçlar doğrultusunda yetiştirmeyi onları şimdiden eğitim ve okul yöneticiliği alanında yetkin kılmayı amaçlamaktadır (İlgar, 2005, s.15).

Eğitim yönetimi çerçevesinde yapılanları eğitim yönetim modeli ile Başaran şu şekilde ifade etmektedir;

YAPI BOYUTU	YÖNETİMSEL SÜREÇLER	İŞLEVSEL SÜREÇLER
Yönetim	Planlama	Eğitim Programı Yönetimi
Yaşatma	Sorun Çözme	Öğrenci İşleri Yönetimi
Uyarılama	Örgütlenme- Eşgüdüm	Personel İşleri Yönetimi
Alışveriş	Denetleme	Destek İşleri Yönetimi
Üretim	Değerlendirme	Bütçe Yönetimi

Kaynak: Başaran, İ.E. (2006). Eğitim Yönetimi. Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi. S:283.

Eğitim yönetimi alanında yapılan çalışmaları yönetim kuramları ve çağdaş yönetim yaklaşımları, çatışma ve stres yönetimi, toplam kalite yönetimi, İnsan kaynakları yönetimi, okul yönetimi, yönetim felsefesi olarak sınıflandırmak mümkündür (Ensari ve diğerleri, 2009, s.174).

1.1.2. Eğitimsel Liderlik

Bu başlığın altında eğitimsel liderlikten bahsedilecektir. Çelik'e göre; eğitimsel liderlik, bilgi toplumunda farklı bir boyut kazanmıştır. Çevredeki değişim hızının okulun öğrenme hızından yüksek olduğu bir dünyada, eğitimsel lider olarak okul yöneticileri, yeni liderlik sorumlulukları ve rolleri yüklenmek zorundadır. Paylaşılan bir vizyon oluşturulması, güçlü bir okul kültürü geliştirme, etik değerleri

kurumsallaştırma, öğrenen bir lider olma, geleceğin okul yöneticisinden beklenen önemli liderlik rolleri olacaktır (Çelik, 2007).

1974'te eğitim yönetimi uzmanlarından T. Greenfield'in ileri sürdüğü görüşler eğitim yönetimi alanında araştırmacılar arasında büyük yankı uyandırdı. Greenfield her kuramın belli bir varsayıma ve eğilime dayandığını ileri sürdü. Okul bürokrasisini maddeleştiren tamamen rasyonel bir yönetim anlayışı üzerinde ısrar eden geleneksel liderlik kuramları, okul yöneticisinin moral tercihlerini reddetti. Greenfield'e göre klasik liderlik kuramları, makinenin dişleriyle sözleşme yapılmasını cesaretlendirdi ve örgütsel etkinliklerdeki iş gören sorumluluğunu ortadan kaldırdı. Basit bir kaldırıcın kaldırma kuvveti gibi, karar vermenin değerindeki güçlüğü ve direnci giderebileceğini düşündü (Bolman & Heller,1995 akt. Çelik, 2007, s.206).

Greenfield'in ardından Meyer, Rowan ve arkadaşları da okul örgütlerinin rasyonalitesine karşılık, mitsel okul örgütlerinin daha baskın olduğunu ve okulların fonksiyonel boyutunun değil, kültürel boyutunun ağır geldiğini ileri sürmüşlerdir. Weick (1976), eğitim örgütlerinin örgütlenmiş esnek yapıları sistemler olduğunu savunmuştur. Sosyal bilimlerin gelişmesiyle birlikte yeni eleştiriler iki farklı açıdan yapılmaya başladı. Karmaşıklığı savunan nitel eleştiricilerin görüşleri eğitim yönetimi alanına girmiştir. Nitel yöntemleri kullanan araştırmacılar ısrarla nicel ölçme yöntemlerinin okullar açısından basit karikatür ürünü olduğunu savunmuşlardır. Pragmatik yaklaşım eğitim yönetimi alanındaki betimsel yaklaşımların geçerlik ve yararlılığına şüpheyle bakmıştır (Bolman & Heller,1995 akt. Çelik, 2007, s.207).

1970 'ler de niceliksel/faydacı yaklaşım, eğitim yönetimi alanında etkili okul konulu çok güçlü deneysel araştırmalar yapılmıştır. Etkili okul hareketinin öncülerinden Edmons sosyal bilim teorisini bir kenara bırakarak; basit ancak güçlü bir gözlemlerle yola çıktı. Onun çalışması ile okul etkililiğine ilişkin faktörler arasındaki tutarlılık güçlü bir yönetsel liderliği doğurdu. İkinci teori akımı yapısalcı/eleştirel grubunda toplanabilir. Yapısalcılar insan ilişkilerinin dünyası ile doğal dünyanın birbirinden farklı olduğu noktasında ısrar etmektedir. Sosyal dünya nesnel değildir; bu dünyanın anlaşılabilmesi için sosyal yapıdaki paylaşılan değer ve varsayımların anlaşılması gerekir. Eleştirel kuramcılar objektif bir kuram düşüncesine karşı durdular. Eleştirel kuramcılara göre kuramın delilleri de tezleri de kaçınılmaz bir şekilde o kuramı oluşturan kişilerin değer ve eğilimlerini yansıtmaktadır. Çünkü değer ve eğilimler çok gizli ve imalıdır. Bu nedenle eleştirel analiz bozulan yapıyı açıklamaya çalışmaktadır (Bolman & Heller,1995 akt. Çelik, 2007, s.207).

Eğitim liderliği kavramının incelenmesinde liderlik kavramı ve bu kavramla ilişkilendirilen diğer örgütsel değişkenler, liderlik-yöneticilik kavramları, liderlik ve okul etkililiği, liderlik kuramları, liderliğin eğitim örgütlerine etkileri, eğitim örgütlerindeki liderlik, politik liderlik, öğretim liderliği ve eğitim örgütlerindeki uygulamalar konuları ana başlıklardır (Ensari ve diğerleri, 2009, s.174).

1.1.3. Denetim

Denetim kamu sektöründe ve ya tüzel kişiliği bulunan kurumlarda yapılmakta olan işlerin mevcut mevzuata uygun olarak yapılıp yapılmadığının yetkili kişiler tarafından denetlenmesi ve gözetilmesi sürecidir (Türkyılmaz, 1966 akt. Taymaz, 2002, s.4).

Denetim bağlı bulunduğu kuruluşun amacına en verimli şekilde zamanında ve mevcut hukuk düzenine uygun olarak ulaşıp ulaşmadığını, amaca yönelmede kullanılan metotların yapılan işlem ve eylemlerin uygunluğu bunların verimi etkinliği ve hizmet kalitesini sağlayıp sağlamadığını araştırmak ve kontrol etmek; ulaşılmaması öngörölmüş hedeflerden mevzuattan sapmalar varsa bunları ve meydana geliş nedenlerini ortaya çıkarmak bu sapmaların düzeltilmesi için uygulayıcıya ve kuruluşun başındaki kişiye ışık tutacak şekilde mümkün olan en iyi ve tutarlısını seçerek tavsiyelerde bulunmak bunlarla ve eğitim, haberleşme, merkezle taşra arasında köprü kurmak, merkezin hizmetin yürüyüşü ile her türlü planlama ve düzenleme çalışmalarına katılma gibi görevlerle, hizmetlerin örgütün amacına en uygun tarzda yürütölmesine yardımcı olmaktır (Amme İdaresi Bülteni, 1966, akt. Taymaz, 2002, s.4).

Denetim kavramlarının incelenmesinde eğitim denetimi, sorunları ve çağdaş denetim yaklaşımları, eğitim hukuku ve soruşturma, Türk Eğitim Sisteminde denetim konuları ana başlıklardır (Ensari ve diğerleri, 2009, s.174).

1.1.4. Örgüt

Örgüt bir yapıdır. Bu yapının iyi kurulması için, iyi bir modele dayanması gerekir. Örgüt üyeleri arasındaki ilişkilerin bir örgüsüdür. Örgütün kendisiyle ilgili diğer örgütlerle olan ilişkileri, örgütün bağlarındandır. Bu ilişkiler ne kadar iyi olursa, örgüt o kadar verimli olur. Örgüt üyeleri tarafından kurulan bir koalisyon olarak görölebilir. Bu koalisyonun koşulları uzlaşma, uyma ve kontroldür. Planlı olarak koordine edilmiş güçler ve eylemler topluluğu da bir örgüt meydana getirir. Bu koordinasyon ne kadar yaratıcı olur ise, örgüt o kadar canlı ve etkili olur. Son

olarak, örgüt bir iletişim ağı gibi düşünülebilir. Zaten sistemli bir iletişim olmadan verimlilik ve koordinasyon sağlanamaz. Modern örgüt kuramı, sistemin parçalarını kaynaştıran, üç süreci, karar, iletişim ve denge olarak kabul etmektedir. Böylece örgütün bir iletişim ağı olarak görülmesi, modern kuramca da desteklenmektedir (Bursalıoğlu, 2005, s.15).

Örgütün boyutlarına bakacak olursak Bursalıoğlu'nun dört boyuttan bahsettiğini görmek mümkündür. Bunlar; amaç, yapı, süreç ve hava'dır. Amaç; örgüt amaçları birçok biçimde aktarılabilir. Verimi arttırmak, emeği azaltmak, madde ve insan kaynaklarını kontrol edebilmek, çatışmayı en az dereceye indirmek, bireysel sapmayı azaltmak, insan davranışını kestirme olanaklarını çoğaltmak görüşleri bunlardan bazılarıdır. Açık ve kapalı amaçlar olabilir. Amaçları saptama yolları, önceden de belirtildiği gibi uzlaşma, kontrol ve uymadır. Amaçlar birbiriyle ne kadar ahenkli olursa, örgütteki görevler de o derece ahenkli olur. Yapı boyutunun içinde anatomi, fizyoloji, hiyerarşi, rol ve statü gibi kavramlar düşünülebilir. Süreç boyutu yönetim süreçlerinden oluşmaktadır. Bunlar planlama, örgütlenme, kadrolama, yöneltme, koordinasyon, raporlama ve bütçelemedir. Hava (iklim) boyutu kişiler ve gruplar arası ilişkilerin ürünü ve kişilerin gereksemelerinin karşılanmasıdır (Bursalıoğlu, 2005, s.15).

Örgüt kavramlarının incelenmesinde eğitimde örgütsel iletişim, örgütsel davranış ve sorunları, örgüt geliştirme ve okul gelişim stratejileri ana temalarından yararlanılabilir (Ensari ve diğerleri, 2009, s.175).

1.1.5. Sistem

Eğitim sistemi okuldan bakanlık merkezine doğru örgütlenen bir sistemdir. Eğitim sistemi, temel sistem olan okullardan, merkezle temel sistem arasında aracılık yapan aracı üst sistemlerden ve bunların hepsinin üstünde üst sistemlerden oluşur. Bunların tümü de sistem kuramına göre doğarlar ve çalışırlar; bu sistemlerin kendi içlerinde birim ve bölümlerden oluşan alt sistemleri vardır. Eğitim sisteminin bilimsel çözümlenmesi sistem yaklaşımına göre yapılıır. Sistemin amacı yaşamaktır. Bunu için sistem bir çevre içinde yaşar; çevreden girdiler alır; bu girdileri kendi gücüne dönüştürerek yaşamasını sürdürür; gücünün bir kısmı ile ürün üretir; ürünü çevresindekilere sunarak yeniden girdi alır. Sistem yaşamasını sürdürmek için kusurlarını bildiren dönütler alır, bunları kendini düzeltmek için kullanır (Başaran, 2006, s.90).

Sistemler dışarıdan gelen etkilere ve güçlere tamamen kapalı bir nitelikte işliyorsaa kapalı sistemdir. Ancak tüm sistemler belirli ölçüde çevreye açıktır; çevreden gelenlerden etkilenir, girdiler alır, çevrelerini etkiler ve çıktılarının bir kısmını çevreye verirler (Karip, 2005, s.27). Buradan hareketle eğitim sistemi de açık sistemdir.

Her sistem güç yitimini yenmek, iç ve dış etkilerin yarattığı bunalımlardan kurtulmak ve zararlı girdilerin etkisini azaltmak için büyümek; bunların yarattığı dengelenimden duruluma geçmek ister. Her sistem zamanla güç yitimine uğrar; güç yitimini en aza indirmek için fire vermeyi ve aşınmayı azaltmak gerekir. Genel Sistemler Kuramına göre Dünya'yı yöneten ve meslek alanları olan on sistem vardır. Toplumsal sistemler kuramına göre örgütler birer toplumsal sistemdir. Açık sistem kuramına göre her sistem çevresine açıktır. Eğitim sisteminin temel sistemi okuldur.

Okullar çoğaldığında bunların üstünde kurulan sisteme üst sistem denir; bunların en üstünde de bir sistem kurulduğunda arada kalan üst sistemlere aracı üst sistem denir (Başaran, 2006, s.90).

Eğitimin sistem yaklaşımında, eğitim süreci ve eğitim örgütleri olmak üzere iki bölümden ibarettir. Eğitim sürecinde sistemleştirme, eğitim örgütlerinde sistemleştirmeyi kolaylaştırır (Bursalıoğlu, 2003, s.90).

Temel sistem aracı üst ve üst sistemin yaşamasını sağlamak için ürün üretir. Üst sistemler, yönetsel kararlar üretir; aracı üst sistemler temel sistemlerle üst sistemler arasında aracılık yapar. Eğitim sistemi ve eğitim sistemini oluşturan temel, aracı üst ve üst sistemler yukarıda sayılan sistem özelliklerini gösterirler. Her sistemin beş alt sistemi vardır (Başaran, 2006, s.90).

Sistem kavramının incelenmesinde Türkiye'nin eğitim sorunları, Türk Eğitim Sistemi ve işleyişi, karşılaştırmalı eğitim sistemleri olarak Türk Eğitim Sisteminde okullar, Türk Eğitim Sistemi yönetim sorunları gibi ana başlıklar düşünülebilir (Ensari ve diğerleri, 2009, s.175).

1.1.6. Eğitim

Eğitim sistemi var olmadan önce, toplumda eğitsel ilişkiler vardı. Toplumsal eğitim kurumu, okulsuz bir toplumda, ana babaların ve toplumun üyelerinin birbirlerine bildiklerini öğretmeye başlamasıyla oluşmuştur. Toplumsal eğitim kurumu zamanla okulumsu örgütleri ardından okulları ve okullardan oluşan eğitim sistemini doğurmuştur. Toplumsal eğitim kurumunun görevi ulusun yaşama sorunlarını çözmesine yardım etmektir. İnsan, yaşamak için öğrenmek zorundadır.

Bu onun için öğrenmeyi doğal bir hak yapar. Bizi eğitme hakkı ana babamızdır. Daha iyi eğitilmemiz için ana babamız bu hakkının bir kesimini eğitmenlere ve devlete devreder. Devlet demokratik, laik, sosyal hukuk sıfatıyla, bir kısım öğrenmeyi yurttaşlara zorunlu ve parasız yapmış öğrenim olanakları sunmuştur. İnsan gizilgüçlerle doğar. Gizli güçlerini yeterliliklere dönüştürerek kültürlenir, bu yeterlilikleriyle kültürel değerler üretir. İnsanın insan olabilmesi ve yaşamını sürdürebilmesi için doyurması gereken bir eğitim gereksinimi vardır. Toplumsal eğitim kurumunun görevi, öteki toplumsal kurumlarla birlikte ve ortaklaşa ulusun yaşamasını sağlamaktır. Bu görevden toplumsal eğitim kurumuna düşen, toplumun üyelerinin toplumsallaşmasını ve kültürlenmesini sağlamak; toplumsal değişmelere onları hazırlamak; toplumsal ilişkileri geliştirmek; ulusun her üyesini üretim yeterlilikleriyle donatmaktır (Başaran, 2006, s.90).

Eğitim kavramının incelenmesinde eğitim içerikleri, eğitimin fiziksel ortamı, eğitimle ilişkilendirilen çeşitli kavramların incelenmesi ana temalarından yararlanılabilir.

1.1.7. Psikoloji

Bu başlık altında eğitim psikolojisi ve yönetimde insan ilişkileri üzerinde durulacaktır. Cüceloğlu'na göre; "Hangi konu, kime nasıl öğretilir?" sorusuyla okul ve eğitim psikolojisi ilgilenir. Eğitimde verimin en üst düzeye ulaşması için öğretmen nasıl yetiştirmeli, öğretim programı gerek içerik, gerek biçim olarak nasıl düzenlenmeli, sınıf ortamını etkileyen değişkenleri nasıl değerlendirmeli gibi sorular okul ve eğitim psikolojisinin ilgilendiği konulardandır. Psikolojinin bu dalı, psikoloji biliminin bulguları çerçevesinde, okul ortamını ve eğitim sürecini, en etkin düzeye getirmeyi amaçlar (Cüceloğlu, 1994, s.39).

Sosyal sistem içerisinde örgütün formal yani resmi otorite ve hiyerarşi içeren ve informal yani resmi olmayan otorite ve hiyerarşi içermeyen yanları vardır. Sosyal bir sistem olan örgütün formal ve informal yanlarını dengeli bir biçimde çalıştırılması gerekir. Formal yan örgütün yapı öğelerini kapsar ve formal iletişim yoluyla işler. Formal yanı hiyerarşi, yetki, emir ve kontrol gibi kavramlar sayesinde yönetici işletir. İnfomal yanı ise grup davranışı, bireyin gereksemeleri, güdüleme, moral gibi kavramlar yoluyla işletir. Yönetimde canlılığı sağlayan informal yanın özellikleridir. İşte bu özellikler yönetimde insan ilişkilerinin önemini ortaya çıkarmış ve bu ilişkileri örgüt amaçlarının gerçekleşmesine olan katkısı artmıştır (Bursalıoğlu, 2005, s.135).

Eğitim psikolojisi kavramının incelenmesinde insan ilişkileri, benlik, kişilik, özgecilik, disiplin, motivasyon, güdüleme, güven, sağlık, istismar, iletişim ve iş doyumunu gibi eğitim yönetiminde sıkça görülen kavramlardan yararlanılabilir.

1.1.8. Felsefe

Burada felsefenin eğitime katkıları ve eğitimin felsefeye katkılarından yola çıkılabilir. Öncelikle felsefenin eğitime katkısına bakacak olursak; eğitim sistemi kurulurken öncelik hedeflere verilmelidir. Hedeflerin neliği konusunda bir karara varabilmek için felsefeye başvurmak zorunludur. Felsefe geliştirdiği ölçütlerle eğitim sisteminin tutarlı işlemlerini, çelişkilerin en aza indirilmesini, etkili ve verimli çalışmasını sağlayabilir. Eğitimin nesnesi ve felsefenin konusu insandır. İnsana bakış açısı hedefleri, içeriği, eğitim ve sınav durumlarını etkileyebilir. Kurulan eğitim sisteminin dayandığı felsefeye göre, yönetici, öğretmen ve hizmetli yetiştirmek sistemin etkili ve verimli çalışması, kendini geliştirip yenileşmesi açısından kaçınılmazdır. Felsefe bir açıdan insanın yaşama bakışını belirler. Her insanın

yaşamı anlama, ona tepkide bulunma, değer verme biçimi vardır. Felsefenin eğitime katkıları olduğu gibi eğitiminde felsefeye katkıları vardır. Eğitim yoluyla insanlara bilimsel, sanatsal, felsefi, vb. alanlarda istendik tutarlı davranışlar kazandırılır. Bunlar hem insanların kendi felsefelerini, hem de toplumsal felsefeleri geliştirmede katkıda bulunabilir (Sönmez, 1994, s.56).

Felsefe kavramının eğitim yönetiminde incelenmesinde eğitim felsefesi, etik, bilgi, çeşitli yaklaşımlar ana konu olarak kullanılabilir. Kuramsal bilgileri oluşturmada felsefenin konularından incelemelerinden yararlanılabilir.

1.1.9. Politika

Devletler eğitimin gücünden yararlanmak için eğitim sistemlerini kurarak eğitimi kendi siyasal erk alanlarına çekmişlerdir. Tarihin son yüzyıllarında da olsa her devlet, kendi ideolojisine göre eğitim sisteminden yararlanmaya başlamıştır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, ulusu laik, demokratik, sosyal hukuk devlet ilkelerine göre yönetmeyi güvence altına almıştır. Böylece yurttaşların eğitim hakkını kullanabilmelerine olanak hazırlamıştır. Eğitim sisteminde çalışmak isteyen kişiler daha sisteme girerken eğitim örgütünü yöneten erkin egemenliğine girmeyi kabul eder ve girdikten sonra da ruhsal, yasal ve toplumsal sözleşmeyle yönetsel erkin kendine verdiği görevi yapmayı yüklenir. Yasalarla eğitim sisteminin en üst makamına verilen yetke, eğitim örgütünün ekili çalışmasını sağlamak üzere, en alt birimine kadar göçerilir. Göçerilen bu yetke her birimde yönetsel yetkiye dönüşür. Yetkiyle donatılan makam buna karşılık görevini nicelikli ve nitelikli yapma sorumluluğunu yüklenir. Yönetsel erkin işlevi eğitim örgütünü içsel ve dışsal etkililiğe kavuşturmadır. Etkili olan bir örgüt, yararlıdır, verimlidir, sağlıklıdır ve canlıdır (Başaran, 2006, s.215).

Politikanın eğitim yönetiminde incelenmesinde eğitim politikaları programları, Avrupa Birliği (AB) ve eğitim programları olarak incelenebilir.

1.1.10. Eğitim Ekonomisi ve Planlaması

Ekonomik açıdan eğitimin işlevi, bireyin ve onun içinde yer aldığı toplumun ekonomik ve teknik yönlerden gelişebilmesi için okulun gerçekleştirmesi gerekenleri kapsamaktadır. Bu bağlamda eğitimden bireyin ekonomik davranışlarını etkilemesi, ekonomik yaşam için gerekli bilgi ve becerileri kazandırması beklenmektedir. Kısaca bu açıdan eğitimin işlevi, çalışan, üreten, yaşam standartlarını yükselten bireyler yetiştirmek, böylece hem bireyin hem de toplumun hayat standardını yükseltmektir (Şişman ve Turan, 2005, s.114).

Planlama önceden belirlenmiş amaçları gerçekleştirmek için yapılması gereken işlerin saptanması ve izlenecek yolların seçilmesidir. Planlama geleceğe bakma ve olası seçenekleri saptama sürecidir yani geleceği düşünmedir. Özetle planlama bir eylemle ilgili tüm etkinliklerin önceden hazırlanması sürecidir. Bu tanımlarda planlamayla ilgili olarak dikkat çeken ortak nokta planlamanın geleceği bugünden görme ve kontrol etme aracı olmasıdır (Erdoğan, 2006, s.112).

Bu alanda çalışmaları eğitim ekonomisi ve eğitimde planlama ve değerlendirme ana konuları altında incelenebilir.

1.2. Bilimsel Araştırma ve Lisansüstü Tezlerde Olması Gerekenler

Araştırma sürecinde olayların incelenmesi, bilgilerin toplanması zorunludur. Fakat, araştırmacı, gözlemlerini ve topladığı bilgileri yeniden organize; analiz ve senteze tabi tutar, yorumlar; değerlendirir ve anlamlı bilgiler bütünü haline getirir.

Araştırma bir yatırım işidir. Eğitimde yapılacak araştırmanın ürünlerini toplayabilme ise uzun bir zaman almaktadır. Çok kimse ürününü görmeden bir iş ya da tekniğin yararlı olabileceğine inanmak istememektedir. İnsan tabiatında yaptığı yatırımın sonuçlarını hemen görebilme arzusu vardır (Kaptan, 1998, s.14). Bu nedenle eğitim alanında ve eğitim yönetimi ve denetimi anabilim dalında araştırmalarda son yıllarda bir artış görülmektedir.

Araştırmalar en yoğun olarak lisansüstü düzeyde yapılan bitirme tezleridir.

Bu çalışmalar genellikle lisansüstü eğitim gören kişilerin tercih ettiği konularda yapıldığı için eğitim sorunlarına yönelik yapılan çalışma sınırlıdır. Araştırmanın bilimsel bir nitelik taşıması için bazı niteliklere sahip olması gerekir. Bu niteliklerden önce bilim nedir sorusunu cevaplamak gerekir. Balcı (2008) bilimi şu şekilde açıklamaktadır;

- Bir alandaki sistemli bilgi birikimi,
- Nesnel adımları izleyerek üretilen bilgi,
- Bilimsel yöntemle üretilen bilgi,
- Bilimsel araştırma ürünü bilgi.

Bu tanımlar bilimin de bir bilgi - daha doğrusu bilgi kümesi - olduğunu; ancak her bilginin bilim olmadığını göstermektedir. Çünkü aşağıda da belirtildiği gibi bilimsel bilgi, deyim yerindeyse, bilimsel olmayan sıradan bilginin sahip olmadığı belli özelliklere sahip bilgidir. Bu özellikler arasında nesnellik, tamlık, doğrulama, basit açıklama, ampirizm, olasılıklı düşünme sayılabilir (Balcı, 2007). Bunları kısaca açıklarsak “nesnellik”, bilimsel bilginin, herkese göre değişmeyen belli standart adımları ve prosedürleri izleyerek üretilmesini ifade eder. Nesnellik, araştırmanın tekrarlanabilirliğini, yeniden üretilebilirliğini, böylece de

denetlenebilirliğini gösterir. “Tamlık” bilim dilinin genel anlatımdan uzak ve net olması, kullanılan kavramların tam anlamlarına büründürülmesidir. “Doğrulama”, bilimin herkese, herkesin eleştirisine açık olmasıdır. Basit açıklama, bilimin olaylar arası ilişkileri, karmaşık gerçekleri açıklamayı en basit şekilde yapmasıdır. “Ampirizm”, hem bilimsel tutumu hem de deney ve gözleme dayanarak bilgi üretmeyi gösterir. Ampirik tutum bir taraftan bilimsel bilginin yol göstericiliğine inanmayı, diğer taraftan da üretilen bilgi konusunda sürekli kuşku duyulmasını böylece de sürekli denetlemeyi öngörür. “Olasılıklı düşünme” ise bilimin dogma - mutlak - olmadığını, belli olasılık sınırları içinde doğru olduğunu ifade eder (Balcı, 2008, s.182). Bilim ancak bulgularının doğru, anlaşılır, net bir şekilde raporlaştırıldığı zaman yukarıdaki özellikleri tam olarak alacaktır. Bu nedenle bilimsel bir rapor, tez, sav yazımı önem kazanmaktadır.

Lisansüstü tez yazımında her üniversitenin ve hatta bilim dalının kendine özgü bir tez yazım kılavuzu bulunmaktadır. Bunların içerikleri incelendiğinde genel geçer kurallar haricinde biçimsel ve ya küçük içerik değişiklikleri görülebilir. Bu başlık altında genel geçer olarak her tezde bulunması gereken özellikler ele alınacaktır. Eğitim bilimlerinde en sık rastlanan araştırma yazım kuralları, APA (American Psychological Association) formatıdır.

1.2.1. Araştırmanın Nitelikleri

Araştırmanın nitelikleri üzerinde durulması onu daha iyi anlamayı sağlayacaktır. Karasar (1995a) araştırmanın temel niteliklerinden bazılarını şöyle sıralamıştır (Karasar, 1995a, s.30):

- Araştırma literatürde (alan yazında) bulunmayan “yeni bilgi” toplar. Bu yeni bilginin türü ve düzeyi, bireyin bilmediği bir konuda aydınlanmasından, en

üst düzeyde, bilime katkı anlamına gelen yeni kuramların bulunmasına varan ölçüde değişebilir.

- Araştırma, problem çözmeye yönelik, yansız ve sistemli bir süreçtir. Bir şeyi empoze etmeyi değil, onu tanımlamayı, sınamayı amaçlar.
- Araştırma, bir uzmanlık işidir; araştırma yöntem ve tekniklerinde yetişmişliği gerektirir.
- Araştırma ile araştırmacının ya da bir başkasının istediği değil, olası tüm eleştiriler karşısında dayanıklı (yıkılmayacak) bir sonuca varmak amaçlanır.
- Araştırmada, olabildiğince, sayılarla ifade edilebilen veriler toplanır ve sonuçlar da sayılarla ifade edilmeye çalışılır.
- Araştırmanın dayanakları, kişisel kanılar, beğeniler değil, ortak ölçütlere göre herkesçe gözlenebilir ve böylece de sınanabilir (yanlışlanabilir) verilerdir.
- Araştırma yorumsuz olmaz. Toplanan veriler belirli bir sistem bütünlüğünde yorumlanmadan, kendi başlarına, probleme çözüm getirmezler. Yorum ise, temelde, öznel bir süreçtir.
- Araştırma, başkalarınca da tekrarlanabilir niteliktedir. Süreçleri bellidir ve bir başkasına tanıtılabilir.
- Araştırma, öteki araştırmacı ve bilim adamları için de bir anlam taşır.
- Araştırma, önemli tüm süreç ve sonuçları ile rapor edilen bir çalışma bütünüdür.

1.2.2. Araştırma Türleri

Araştırma yöntemlerini isimlendirme ve gruplama işinde herkesin üzerinde anlaşmış olduğu bir ölçü veya şekil yoktur. Değişik kaynaklarda, değişik isim ve sınıflamalar vardır fakat bunlar birbirlerine zıt değildirler. Kaptan araştırmaları, yere

göre laboratuvar ve saha araştırmaları; seviyesine göre temel (kuramsal) ve uygulamalı araştırmalar; amaç ve yöntemlerine göre deneysel, tarihi ve betimleme ya da karşılaştırma, sosyometrik, survey (tarama), bireysel, korelasyon, gelişim, klinik ve değerlendirme araştırmaları şeklinde isimlendirenler ve gruplandırılanlar vardır. Kaptan'a (1998) göre gerçekte herhangi bir araştırma yönteminde, değişik tiplere ait özelliklerden birçoklarına rastlanmaktadır. Örneğin, genellikle bir laboratuvar yöntemi olan deneysel araştırmada hem betimlemelere, hem korelasyonlara, hem de değerlendirmelere yer verildiğini görmek mümkündür (Kaptan, 1998, s.45).

1.2.3. Araştırmanın Kullanılan Teknikler Açısından Sınıflandırılması:

Birbirinden farklı iki araştırma tipi vardır. Bu sınıfta toplanan araştırmaların teknikleri birbirinden farklı olduğu gibi hedefleri ve kullanılan amaçları da birbirinden farklıdır.

Temel Araştırmalar (Bilimsel, Kuramsal, Basic Research): Kuramlara dayanarak, varsayımlar geliştirerek, bunları test ederek, sonuçlarını bilimsel olarak yorumlayarak ve ortaya çıkararak yapılan araştırmalardır. Bu tür araştırmalarda ana amaç bilime katkıdır (Aziz, 1990). Kuramsal ya da temel araştırmalar uygulamalı araştırmaların hareket noktası ve yönlendiricisi olduğu için de önemlidir. Kültürler arası farklılıklardan, insan ve zamandan bağımsız doğrularını bularak evrensel yasa kurgulamak amacını taşır. Çevresel koşulları aşan genellemelere ulaşır. Bu araştırmalar keşfedici, betimleyici ve açıklayıcı nitelikte olabilirler (Gökçe, 2004).

Uygulamalı Araştırmalar: Çoğu zaman temel araştırmaların tamamlayıcısıdır. Temel bilim araştırmaları olaylar arasındaki genel ilişkileri ve kanunları keşfederken uygulamalı araştırmalar bunların özel durumlara uygulanmasını ve geçerliğinin

uygulama araştırmalarıyla ortaya çıkarılmasını sağlar (Kaptan, 1998, s.48). Uygulamalı araştırmalarda kuramsal ereve çizilir, kuramsal çerçeveden sonra ayrıntılı ve sistematik bir araştırma ve uygulama planı yapılır, son aşamada uygulama sonuçları raporlaştırılır (Gökçe, 2004). Uygulamalı araştırmada genel ilkeler özel problemlere uygulanır. Örneğin, atomun bölünmesi hakkındaki bilgiler insana atomla çalışacak bir uçağın nasıl yapılabilceğini göstermemektedir (Kaptan, 1998). Uçağın nasıl yapılabilceğini gösteren uygulamalı araştırmalardır. “Uygulamalı araştırmalar üretilmiş ya da üretilmekte olan bilginin denemeli uygulamasıdır” (Karasar, 1995a, s.27).

1.2.4. Başlık

Araştırmanın başlığı (adı) olabildiğince kısa ve içeriği yansıtır nitelikte olmalıdır. Uzunluk hakkında kesin bir şey söylenemese de, başlık genelde 50 harften fazla olmamalıdır. Başlıkta yer alacak sözcük üzerinde iyice düşünölmeli ve en iyi amacı ifade eden sözcükler seçilmelidir. Her yazılı belge gibi araştırma raporu da başlığı ile aranacağı için başlığın ilk sözcüğüne daha da fazla önem verilmelidir. İlk sözcüğün araştırmanın yapıldığı genel alanı diğerlerinin de giderek daralan bir şekilde ve ilgili konuyu anlatır nitelikte olması gerekir (Karasar, 1995b, s.23).

İftar’ın kısaca ifade ettiği gibi; başlık belirlenirken amaç kısaca ifade edilmiş, değişken ya da değişken kategorileri belirtilmiş, gereksiz terim ve deyimlerden sakınılmış olması gerekir (Ağaoğlu ve diğerleri, 2008, s.60).

1.2.5. Giriş

Giriş bilimsel çalışmanın dış yapısı ile içyapısı arasında bir bağdır. Giriş, bilimsel çalışmanın konusunu, amacını, yöntemini, yapısını ve öteki özelliklerini özet olarak belirten bir bölümdür (Yazıcı, 1993, s.80).

Ana bölümlerden ilkidir. Bu bölüm içinde sırayla problem, amaç, önem, varsayımlar, sınırlıklar, tanımlar yer alır. Bunları Karasar şöyle ifade eder (Karasar, 1995a, s.31):

Problem: Araştırmacıyı fiziksel ya da düşünsel yönden rahatsız eden, kararsızlık ve birden çok çözüm yolu olasılığı görülen her durum bir problemdir. Araştırma problem çözmeye yönelik bir süreçtir. Problemin çözümü ise mevcut durumdan istenilen duruma ulaşmadır. Bu nedenle önce mevcut durum araştırılır ve bunların değişikliği yaratacak şekilde değişimi sağlanır. İstenilen duruma gelip gelmediği ölçülür. Problemin sezilmesi ve anlamlandırılması bireye ve uluslara özgüdür.

Amaç: İyi tanımlanmış bir problem ifadesinde saklıdır. Fakat en açık şekilde hatta maddeler halinde yanlış anlamaları önleyecek şekilde yazılmalıdır. Araştırmada önce genel amaç sonra ayrıntılı alt amaçlar belirtilir. Genel amaç ifadeleri, giriş cümlesi gibi olup ayrıntılı amaçların topluca anlatımı gibidir. Ayrıntılı amaçlar soru cümlesi ve ya hipotez (denence) şeklinde yazılabilir.

Önem: Burada yapılan araştırmanın amaçlarında belirtilip toplanan bilgilerin hangi sorunların (pratik veya kuramsal) çözümünde ve nasıl kullanılacağına açıklanmasıdır. Burada okuyucuyu araştırmanın önemine inandırma amacı vardır.

Varsayımlar: Mevcut araştırma sürecini etkileyeceği düşünülen fakat doğruluğu kabul edilmekle birlikte ölçülmesi zor olan genel geçer kavramların olduğu şekliyle kabul edilmesidir. Çoğu varsayımlar problem, sınırlıklar, yöntem ve araştırmaya temel alınan bazı kuramlarla ilgilidir. Araştırmadaki tüm varsayımlar raporda açık ve seçik verilmelidir.

Sınırlıklar: Araştırmacının yapmak isteyip çeşitli nedenlerle yapamadığı şeyler araştırmanın sınırlıklarıdır. Sınırlıklar araştırmacının kendi bilgi ve becerilerinden ve olanaklarından olabileceği gibi, problem alanı, araştırma amaçları, yöntem ve öteki pratik zorunluluklardan da gelebilir.

Tanımlar: Araştırma dili büyük ölçüde çeşitli kavramlardan oluşur. Bu kavramları karşılayan açıklamaların, araştırmada kullanılan şekliyle kavramların hangi amaçla kullanıldığının açıklandığı yerdir. Tanımlar işlevsel olmalıdır.

Kısaca giriş bölümünde olması gerekenler şöyle belirtilmiştir; öncelikle kaynak taramasının yeterli olması, birbiriyle ilişkili kaynakların bir araya getirilmesi, kaynaklara ilişkin gereken karşılaştırmaların yapılması, kaynak taramasının genelden özele bir sıra izlemesi, kaynak taraması sonunda bir özetin yer alması ve araştırma gereksiniminin yer alması, kaynak taramasının araştırma amacına ve sorularına temel oluşturması önemlidir. Amaç ifadesi araştırılabilir nitelikte olmalı, değişkenleri belirtmelidir. Amaç ifadesinde yer alan değişkenlerin kaynak taramasında tanımlanmış olması gerekir. Amaca temel oluşturacak bilgilerin yeterli olması ve amacın öneminin tartışılması önemlidir. Araştırma sorusu ya da denence ile ilgili; amaçla ilişkili olması, konunun tek bir boyutunu ele alması, ölçülebilir nitelikte olması gereklidir (Ağaoğlu ve diğerleri, 2008, s.60).

1.2.6. Yöntem

Yöntem problemi çözmek için kullanılan düzenli yoldur. Araştırmanın yöntemi problem çözümü için gerekli verilerin toplanması, analizi ve yorumlanması işlemlerini içerir. Araştırma yöntemi raporda bir başka araştırmacının aynı çalışmayı gerekli olduğunda tekrar aynen uygulayabilecek açıklıkta ve kapsamda verilmelidir.

Ayrıntılı yöntem olmadan okuyucu bulguları değerlendiremeyeceği gibi yöntemin açık seçiklik ilkesi de gerçekleşmemiş olur. Yöntem bölümünde verilen bilgiler araştırma türüne göre değişebilmektedir. Genellikle araştırma modeli, evren ve örneklem, veriler ve toplanması, verilerin çözümü ve yorumlanması gerektiğinde araştırmanın süre ve maliyet bilgileri verilebilir (Karasar, 1995b, s.33).

Araştırma Modeli: Araştırma modeli ile ilgili farklı kriterlere göre farklı sınıflamalar mevcuttur. Örneğin Gökçe'nin (1992) kullanılan teknikler açısından araştırmaları, belgelere dayalı ve uygulamalı araştırmalar olarak sınıflandırdığı görülmektedir (Gökçe, 2006, s.13). Araştırmanın modeli, amacına uygun ve ekonomik bir süreçle, verilerin toplanması ve analizi için gerekli koşulların düzenlenmesidir. Tarama ve deneme modelleri vardır. Tarama (survey) modeli var olan durumu aynen resmetmeyi; deneme modeli ise tahmin edilen sebep-sonuç ilişkisini sınamak üzere, var olan durumun kontrollü olarak değiştirilmesidir. Deneme modellerinde araştırmaya katılan (deneme-kontrol) grupların sayısı ve seçiliş şekilleri, bağımsız değişkenler, bağımsız değişkenlerin gruplara uygulanış sıra ve şekilleri, bağımlı değişkenin ölçülme zamanı gibi bilgilere yer verilir (Karasar, 1995b, s.34).

Evren ve Örneklem: Amaç genelleştirilebilir veriler elde etmek olduğu için evren ve özellikle örnekleme teknikleri üzerinde ayrıntılı durmak gerekir (Kuş, 2009, s.45). Evren araştırma sonuçlarının genellenmek istendiği elemanlar bütünüdür. Araştırma sonuçlarının genellenebilirliği arttıkça değer kazanır. Her araştırmanın kendine özgü evreni vardır. Bunun bulunmasında araştırmanın amacının büyük bir önemi vardır. İki tür evren vardır; biri genel evren, diğeri çalışma evrenidir. Çalışma evreni ulaşılabilen evrendir. Genel evren ulaşılması çok güç ya da imkansız evrendir.

Örneklem belli bir evrenden, belli kurallara göre seçilmiş ve evreni temsil gücü, yeterliliği olan küçük kümedir. Çoğunlukla araştırmalar örneklem üzerinde yapılır ve evrenine genellenir. Örneklem üzerinde çalışmanın üç nedeni vardır. Maliyeti düşüktür, kontrolü kolaydır, etik zorlukların aşılabilesidir (Karasar, 1995a, s.110). Örneklem büyüklüğünün temel belirleyicisi aştırmanın amacı ve evrenin doğasıdır. Bazı istatistik analizler için örneklem büyüklüğünün 30'un altına düşmemesi gerekirken; 30 kişiden az olan örneklemle de çeşitli istatistiksel analizler mümkündür. Bu konuda doğru tercihi araştırmacının kullanabileceği istatistiksel analiz teknikleri hakkında yeterli bilgiye sahip olması gerekir. Araştırmanın tasarlanma aşamasında araştırmacı; cevaplayıcıların kimler olacağı, ölçümlerin nasıl alınacağı, hangi ölçme araçları kullanacağı, ölçümlerin hangi tekniklerle analiz edileceği, analizlerdeki hata olasılığının ne olacağına karar vermelidir (Kuş, 2009, s.47).

Veriler ve Toplanması: Veri araştırma amaçlarına uygun olarak gözlenen ve kaydedilen şeydir. İki tür veri vardır: Olgusal ve Yargısal veriler. Bu verilere nitel ve nicel'de diyebiliriz. Araştırmada hangi tür verilerin, hangi kaynaklardan (insan, belge, diğer), hangi tekniklerle (gözlem, görüşme, yazışma, belgesel tarama), hangi araçlarla, kimlerce ve ne zaman toplandığı, araştırmada açık seçik belirtilmesi gereken yöntem bilgilerindedir. Veri toplamak için anket test ve benzeri araçlar kullanılmışsa, bunların amaçlarını nelerden oluştuklarını, nasıl ve kimlerce geliştirildiklerini, geçerlilik ve güvenilirliklerinin bilinip bilinmediğinin belirtilmesi bu bölümde yapılır (Karasar, 1995b, s.35).

Verilerin Çözülmesi: Verilerin çözülmesi verilerin toplandıktan sonraki aşamasında karar verilecek bir konu değil; araştırmanın tasarlanması

sırasında mutlaka göz önünde tutulması gereken bir konudur (Kuş, 2009, s.47). Toplanan ham veriler, toplandıkları şekliyle bir şey ifade etmeyebilirler. Bunların belli tekniklerle işlenerek çözümlenmesi ve yorumlanması gerekir. Bu nedenle verilerin toplanma şekli kadar çözümlenmiş biçimi ve yorumlanma şeklide bilinmesi gereken verilerdir. Eğer varsa araştırmada kullanılan istatistik teknikleri, tekniklerin seçilme nedeninin de açıklanması gerekir (Karasar, 1995b, s.35). İstatistik teknikler kullanılacak ise uygun istatistik tekniğin seçimi ve bu teknikleri kullanım aşamasında verilerin doğru girilmesi, analizlerin doğru yapılması çok önemlidir. Parametrik istatistik tekniklerde öncelikle tekniklerin varsayımlarının karşılanıp karşılanmadığının bulunarak tekniklerin kullanılması araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliği için büyük önem taşır.

1.2.7. Bulgular ve Yorum

Karasar'a (1995b) göre; Ham verilerin çeşitli tekniklerle işlenmesi çözümlenmesi sonucu bulgular elde edilir. Bulgular da veriler gibi olgusal ve yargısal verilerdir. Problemin çözümü için araştırmacının bulguları yorumlaması, onları çeşitli bakış açılarıyla değerlendirmesi gerekir. Bulgular ne kadar iyi olursa olsun eğer iyi bir yorum yapılamazsa problemin çözümüne ışık tutmaz. Bulgular objektif olduğu kadar yorum subjektiftir (özneldir). Yorumlama, çözümlenmiş verilere araştırma amaçları doğrultusunda anlam verme işlemidir. Yorum çok yönlüdür. Araştırmalarda bulgular ve yorumun birbirinden rahatça ayırt edilmesi için özen göstermek gerekir. Yorum yapılırken problem bölümünde verilen ilgili kaynaklarla sürekli ilişki kurulmalıdır. Her yorumun geçerlilik olasılığı, ilgili kaynakların da yardımıyla açıklanmalıdır. Bulgular ayrıca önceden geliştirilen beklentiler (denenceler) ışığında yorumlanabilir. Sağlıklı yorum yapmayı sağlayan en önemli durumda önceden belirlenen yorum ölçütleridir (Karasar, 1995b, s.37).

1.2.8. Sonuç Tartışma ve Öneriler

Yorum bir bakıma araştırmanın tartışma ve sonucudur. Yukarıda bahsedildiği için burada kısaca ifade edilecektir. Bu bölümde araştırmanın sonuçlarının taşıdığı anlamı, bunların gerek kuramsal, gerek pratik bakımdan taşıdığı önem belirtilmekte ve bulgular değerlendirilmeye çalışılmaktadır. Araştırma raporunda bulunması gereken son açıklamalar, yapılan araştırmanın doğurduğu gereksinimlere dayanarak, yapılması gereken yeni araştırmaların neler olabileceğinin önerilmesidir (Kaptan, 1998, s.180)

Öneri: Araştırmacının problemin çözümüyle ilgili olarak bulguların kullanılışı, yeni araştırma alanlarını belirleyen kişisel önerilerdir. Öneriler araştırma bulgularına dayalı olmalıdır (Karasar, 1995a, s.37).

1.3. Problem

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılmış olan lisansüstü çalışmaların araştırma raporlarına göre betimsel olarak incelenmesi ve değerlendirilmesi çalışmasının ortaya konması amaçlanmaktadır.

1.4. Amaç

Bu araştırmanın genel amacı; Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında yapılmış olan lisansüstü tezleri, incelemek ve değerlendirmektir.

Bu genel amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

- Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılan tezler kullanılan teknikler açısından hangi türdendir?
- Genellikle tezlerin kavramsal konu açısından dağılımı nasıldır?
- Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılan tezlerin problem cümlelerinde seçilen kavramlar ne şekilde incelenmektedir?

- Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılan tezlerde genellikle hangi kurumlar örneklem olarak seçilmektedir?
- Tezlerde genellikle hangi gruplar örneklem olarak seçilmektedir?
- Tezlerde genellikle hangi araştırma metotları kullanılmaktadır?
- Tezlerde genellikle hangi araştırma modeli kullanılmaktadır?
- Tez modeline ilişkin açıklayıcı bilgi verilmekte midir?
- Tezin amaç ve alt amaçlarına uygun evren seçilmekte midir?
- Örneklem alımı konusunda açıklayıcı bilgi var mıdır?
- Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılan tezlerde ne tür veri toplama araçları kullanılmaktadır?
- Veri toplama araçları, hedeflenen değişkenleri değerlendirmek için uygun mudur?
- Veri toplama aracının amacını, içeriğini ve kullanım özelliklerini açıklayıcı bilgi verilmekte midir?
- Veri toplama araçlarının geçerlilik ve güvenilirliğiyle ilgili bilgi verilmekte midir?
- Nicel ve Nitel tezlerde kullanılan istatistiksel teknikler nelerdir?
- Veri analizi için amaca ve toplanan verilere uygun istatistiksel teknik seçilmekte midir?
- Tezlerde kullanılan istatistiksel tekniklerin varsayımlarına ve karşılanma durumuna ilişkin bilgi var mıdır?
- Çözümlemiş veriler araştırma amaçları doğrultusunda yorumlanmakta mıdır?
- Verilerin yorumlanmasını kolaylaştıracak, tez planlanırken belirlenmiş yorum ölçütleri var mıdır?

- Bulgular elde edildiği gibi yorumsuz sunulmakta mıdır?
- Tezlerin yorumu bulgularına ve önceki ilgili araştırmalarına dayandırılmakta mıdır?
- Tezin bulgularına dayanan öneri verilmekte midir?
- Deneysel ve kuram geliştirmeye dönük kavramsal çalışmalar var mıdır?

1.5. Önem

Bu araştırma ile Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalının çeşitli yönleriyle değerlendirmesi yapılmış ve bundan sonra bu dalda çalışma yapacak kişilere bu bilim dalının belirli bir ölçüde kavram haritası çizilmiştir. En çok hangi konularda araştırma olduğu, kimlerin araştırmalara dahil edildiği, yapılan çalışmaların içinde deneysel ve kuram geliştirmeye yönelik kavramsal çalışmaların olup olmadığı gibi birçok soruya cevap olması beklenmektedir. Tarih araştırmaları gibi bu çalışmayla da eğitim yönetiminin geçmişi ortaya konarak, gelecekte daha ileri gitmesi ve önemli başarıların yakalanması için bilimsel dayanak olarak kullanılabilir. Ayrıca bu konuda bir öz değerlendirme yapılarak, eksik ya da yanlışların düzeltilmesinde katkı sağlayacağı umulmaktadır.

1.6. Sayıtlar

- Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılan tüm lisansüstü tezlerin Yüksek Öğretim Kurumları (YÖK) Yayın ve Dokümantasyon Dairesi Tez Merkezine gönderildiği varsayılmaktadır.

1.7. Sınırlılıklar

- Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılmış lisansüstü tezlerle sınırlıdır.
- Araştırma evreni Yüksek Öğretim Kurumları (YÖK) Yayın ve Dokümantasyon Dairesi Tez Merkezinden, Eğitim Yönetimi ve Denetimi

Anabilim dalında, ulaşılabilen izinli ve tarih kısıtlaması olmayan 446 adet tezle sınırlıdır.

- Araştırma örnekleme, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında, 1995-2009 tarihleri arasında tamamlanmış, örnekleme dahil edilmiş, doktora tezlerinin tümü ve seçilen yüksek lisans tezlerinden oluşan toplamda 105 adet tez ile sınırlıdır.
- Lisansüstü tezlerde, araştırmacıların raporlarında yazdıklarının değiştirilmeden Araştırma İnceleme Kriterlerine göre gruplandırılmasının sunumu ile sınırlıdır.

1.8. Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında Yapılan Araştırmaların Değerlendirilmesi

Araştırmaların değerlendirilmesi ve bu değerlendirme işinde ölçütlerin neler olacağının açıklanması önem taşımaktadır. Araştırmaların nitelik bakımından farklı olacağı açıktır. Bir araştırmanın niteliğini saptamada kullanılabilir ölçütlerde farklıdır. Değerlendirme birçok etkenden etkilenir. Değerlendirmede kişiye duruma, konuya göre birçok değişik etkenlerin dikkate alınması gerekir. Araştırma, bilgi edinmek, bilim yapmak gerçeği keşfetmek için mevcut yollardan biri ve en önemlisidir. Bir araştırmada amaç en doğruyu, en uygunu, en yararlı olanı bulmaktır. Yukarıda da söylediğimiz gibi bir araştırmanın değeri bulguların gerçeğe yaklaşma derecesine bağlıdır. Bir başka ifade ile araştırma sonuçlarının gerçeğe yaklaşma derecesi araştırmanın niteliği ile doğru orantılıdır. Bir araştırmanın değerlendirilmesinde en önemli Şey niteliğin derecesinin saptanabilmesinde veya sonuçlara ne kadar güvenilebileceğinin bilinmesidir. Bir araştırmanın değerlendirilmesi çoğu kez araştırma raporunun incelenmesi yoluyla

sağlanabilmektedir (Kaptan, 1998, s.197). Bu araştırma da da aynı yol izlenmektedir. Araştırmalar belli ölçütler yardımıyla incelenmekte ve değerlendirilmektedir.

Bu aşamada, araştırmaya dayanak sağlayacak ve bu araştırma ile benzer amaçlarla yapılmış araştırmalar bulunarak aşağıda belirtilmektedir.

1.8.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Balcı (1988) “Educational Administration Quarterly (EAQ)’ deki 1976-1985 yılları arasındaki makaleleri taramış ve sonuç olarak;

- Araştırmalarda analiz ünitesinin ihmal edildiği,
- Örneklem saptanmasına özen gösterildiği,
- Tarama deseni ağırlıklı olarak kullanıldığı,
- Veri toplama aracı olarak çoğunlukla anket tekniği kullanıldığı ve
- Betimsel ve ilişkisel istatistik tekniklerin yoğun kullanıldığı sonuçlarına ulaşmıştır.

Balcı (1990) “Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinde 1990 yılına dek yapılan doktora tezlerini taramış ve şu sonuçlara ulaşmıştır:

- Doktora tezleri genelde birbirinin benzeri yaratıcılıktan uzak çalışmalardır.
- Evren ve örneklem düzeyine bakıldığında tezler “iyi” durumdadır.
- Tezlerde veri toplama araçlarının geçerlik ve güvenirlik düzeyine bakıldığında düzeylerinin “orta” seviyede olduğu, genelde nicel araştırma teknikleri kullanıldığı, Eğitim Yönetimi ve Planlamasında yapılan doktora tezlerinin “iyi” düzeyde olduğu saptanmıştır.

Erkuş (1999) “Üç üniversitedeki lisansüstü tez çalışmalarının psikometrik nitelikleri açısından incelemeyi” amaçlamaktadır. Hacettepe Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara Üniversitesi’nin eğitimde psikolojik hizmetler, ölçme değerlendirme anabilim dalları ve psikoloji bölümlerinde 1990-1996 yılları arasında 93 lisansüstü tez kullanılan ölçme aracının nitelikleri, yapılan analizlerin uygunluğu, kullanılan psikometrik terimler açısından ele alınmaktadır. Birçok yetersizlik ve bilgi eksikliğinden dolayı yapılan yanlışlıklar saptanmaktadır.

Balcı (2004) “Türkiye’de Fen Bilimleri Eğitimi Tezleri” çalışmasında fen bilimleri eğitimi alanında yazılmış olan 293 yüksek lisans ve doktora tezlerini çeşitli değişkenler açısından incelemiş ve bu amaç doğrultusunda fen bilimleri eğitimi alanında yazılmış tezlerin bir listesi çıkarılmış ve YÖK Yayın ve Dokümantasyon Dairesi Başkanlığından erişilebilen tezler çalışmada yer almıştır. Çalışmada tezlerin yıllara, kurumlara, dile, cinsiyete göre dağılımları konusunda detaylı bilgi verilmektedir.

Erkuş (2004) “Bazı tıp dergilerinin son sayılarındaki makalelerin yöntemsel ve istatistiksel açıdan incelenmesi” çalışmasında www.medline.pleksus.com.tr’de yer alan elektronik olarak tam metinlerine ulaşılabilen 92 araştırma makalesini yöntemsel ve istatistiksel açıdan incelemiş sonuçta;

- Başlıkların araştırma içeriğiyle uyumsuz olduğu 53 (%57,6)
- Giriş bölümünün literatür açısından yetersiz olduğu 43 (%46,7)
- Araştırma amacıyla deseninin uyumsuz olduğu 28 (%30,4)
- n sayısı açısından sorunlu olan 11 (%11,9)
- Girişteki literatürün tartışmaya taşındığı 48 (%52,2)
- Analizlerin araştırma amacıyla uyumsuz olduğu 56 (%60,9)

- Hiç analiz yapılmayan 5 (%5,4)
- Belirtilen analizlerin verilerle uyumsuz olduğu 20 (%21,7) görülmüştür.

Okutan ve Ekşi (2007) tarafından yapılan “2000 – 2003 Yılları Arasında Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Alanında Yapılmış Olan Yüksek Lisans Tez Özetleri Çalışması”nın amacı alandaki tüm ilgililerin kullanabileceği bir tez müracaat kaynağı hazırlamaktır. 2000 – 2003 yılları arasında yapılmış olan tezlerin özetleri Yüksek Öğretim Kurumu Dokümantasyon Merkezinden temin edilerek 178 adet tez özetinin incelenmesi sonucu aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır;

- 2000 – 2003 yılları arasında ülkemizde Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi alanında tezli yüksek lisans eğitimi veren üniversiteler arasında en fazla tez Ankara Üniversitesinde (% 15.17) yapıldığı; ondan sonra Osmangazi Üniversitesinin (% 8.99); Hacettepe Üniversitesinin (% 8.43); Gazi Üniversitesinin (% 8.43); Marmara Üniversitesi (% 6.74), Gaziantep Üniversitesi (%6.17) ile takip ettiği görülmüştür.
- Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi alanında yapılan çalışmalar sayıca yükselen bir grafik çizdiği gözlenmiştir.
- Ülkemizde Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi alanında yapılan çalışmalarda nicel yöntem % 82.59 oranında kullanıldığı; nitel yöntemin % 12.92 oranında kullanıldığı; nicel ve nitel birlikte % 4.49 oranında kullanıldığı görülmüştür.
- Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi bilim dalında Liderlik (%10.11); Toplam Kalite Yönetimi (%6.74) ve Yönetim Sorunları (%5.62) konuları en çok üzerinde çalışılan konular olduğu tespit edilmiştir.

Balcı ve Apaydın (2007) “Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi makalelerini inceleyerek eğitim yönetimi araştırmalarının;

- Araştırma konuları neler?
- Evren ve örneklem düzeyleri ne?
- Araştırma desenleri ne?
- Verilerin analiz biçimleri nasıl?

Sorularına göre değerlendirme yapmışlar sonuç olarak;

- Okulların süreçlerine bir yoğunlaşma olduğu gözlenmiştir.
- Örnekleme giren araştırmalarda tarama araştırmalarının çoğunlukta olduğu, veri toplama aracı olarak çoğunlukla anket kullanıldığı gözlenmiştir.
- Örneklem makalelerinde ikiden çok değişkenli analiz kullanımının az olduğu ve büyük çoğunluğunun nicel çalışma olduğu ve kullanılan istatistiksel yöntemlerin temel düzeyde olduğu görülmüştür.
- Evren ve örneklem, araştırma deseni bakımından makaleler “orta” düzeyde bulunmuştur.
- Araştırmaların genellikle pratiğe dönük çalışmalar olduğu da bulgular arasındadır.

Altinkurt (2007) bu araştırmanın genel amacı; ‘sanat eğitimi’ alanında yapılmış tezlerin değerlendirilmesidir. 2005 yılı temmuz ayında YOK Tez merkezinden ‘sanat eğitimi’ anahtar kelimesi ile internet ortamında tezlerin taraması yapılmış, araştırmacı tarafından konu ile ilgili bulunan 86 yüksek lisans ve 21 doktora tezi olmak üzere toplam 107 tez araştırma kapsamına alınmaktadır.

- Sanat eğitimi ile ilgili tezlerin yarısından daha fazlası (%57) 2001–2005 yılları arasında yapılmıştır.
- Lisansüstü tezlerin %84,4’u yüksek lisans, % 15,6’sı doktora/ sanatta

yeterlik düzeyindedir.

- Sanat eğitimi ile ilgili tezlerin %25,2'si Gazi üniversitesinde, %15'i Anadolu üniversitesinde, %11,2'si Ankara Üniversitesinde, %11,2'si Dokuz Eylül Üniversitesinde yapılmıştır.
- Lisansüstü tezler amaç boyutunda incelendiğinde, tezlerin %15,9'unda amaç ifadesi yer almamakta, amaç ifadesi yer almayan araştırmaların büyük bir bölümünü de kuramsal araştırmalar oluşturmaktadır.
- Lisansüstü tezler yöntem boyutunda incelendiğinde, tezlerin %33,6'sında araştırma modeli %35,5'inde evren ve örneklem belirtilmemiştir. Ölçme aracı kullanılan araştırmaların, %44,9'unda kullanılan ölçme aracına ilişkin geçerlilik, %63,3'ünde de güvenilirlik bilgisi bulunmamaktadır.
- Araştırmaların %56'sı betimsel, %31,8'i kuramsal, %12,1'i de deneysel araştırmalardır.
- Lisansüstü tezler sonuç boyutunda incelendiğinde, tezlerin %94,4'ünde sonuç bölümü bulunmakta ancak %10,5'inde sonuçlar amaçlarla örtüşmemektedir.
- Lisansüstü tezler öneriler boyutunda incelendiğinde, tezlerin %30'unda öneriler bölümü bulunmamakta, öneri geliştirilen araştırmaların %11,4'ünde öneriler sonuçlarla örtüşmemekte, %29'unda uygulamaya dönük, %83,2'sinde araştırmacılara yönelik öneriler yer almamaktadır.

İnceoğlu (2008) bu araştırmanın temel amacı “matematik eğitimi ve matematik öğretimi” alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerin değerlendirilmesidir. Araştırma tarama modelinde desenlenmiştir. Matematik eğitimi ve matematik öğretimi alanındaki lisansüstü tezler incelenerek belirlenen ölçütler açısından betimlenmeye çalışılmıştır. “matematik eğitimi ve matematik öğretimi” alanında

tamamlanmış ve YÖK Dokümantasyon merkezine ulaştırılmış lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem alma yoluna gidilmemiş, “kendini örnekleyen evren” çalışma evreni olarak kabul edilmektedir.

- En fazla 2001 yılında 9 lisansüstü tez çalışması yapıldığı görülmektedir.
- Tezlerin üniversitelere göre dağılımına baktığımızda ilk sırayı Dokuz Eylül ve Gazi üniversitelerinin aldığı görülmektedir.
- Matematik eğitimi ve matematik öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımına bakıldığında 26 tez ile ilk sırada Fen Bilimleri Enstitüsü, 9 tez ile ikinci sırada Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 8 tez ile de üçüncü sırada Sosyal Bilimler Enstitüsü yer almaktadır.
- Tezlerin cinsiyetlere göre dağılımında baktığımızda 25 tez ile erkeklerin ilk sırayı; 18 tez ile bayanların ikinci sırayı aldığı görülmektedir.

Kolaç (2008) bu araştırmanın temel amacı; ülkemizde “ilk okuma yazma” alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerin değerlendirilmesidir. Araştırma tarama modelinde desenlenmiştir. Araştırma evrenini, Türkiye’de 2007 yılı Aralık ayı sonuna kadar “ilk okuma yazma” alanında tamamlanmış ve YÖK Dokümantasyon Merkezi’ne ulaştırılmış lisansüstü tezler oluşturmaktadır.

- 2005 yılının alana katkı açısından en verimli yıl olduğu ve 6 lisansüstü tez çalışması yapıldığı görülmektedir.
- İlk okuma yazma alanında hazırlanan lisansüstü tezlerin büyük çoğunluğu yüksek lisans düzeyindedir.
- Tezlerin üniversitelere göre dağılımına baktığımızda Hacettepe, Gazi ve Marmara üniversitelerinin ilk sırayı aldığı görülmektedir.
- İlk okuma yazma alanında hazırlanan lisansüstü tezlerin enstitülere göre

dağılımında “Sosyal, Fen ve Eğitim Bilimleri Enstitüleri” şeklinde bir sıralama oluşmaktadır.

- İlk okuma yazma alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerin araştırmacıların cinsiyetlerine göre genel dağılımına bakıldığında ilk okuma yazma alanında yüksek lisans düzeyinde bayanlar, doktora düzeyinde ise erkekler ağırlıklı olarak çalışmışlardır.

Ensari; Dündar; Asan; Parlar (2009) “Ne ve Niçin Tartışmaları I: Eğitim Yönetimi Denetimi Teftişi ve Planlaması Anabilim Dalı Yüksek Lisans ve Doktora Program İçeriklerine İlişkin Yurt İçi Taramayla Öneri Havuzu Oluşturma Çalışması” araştırmasının amacı Eğitim Yönetimi Denetimi/ Teftişi ve Planlaması Anabilim Dalına ilişkin Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde bulunan 143 üniversitedeki 27 yüksek lisans, 10 doktora programı ders içerikleri tümevarım yaklaşımı ile kategorisel analizi yapılmaktadır. Bu analiz sonucunda toplam 10 genel alan kategorisi altında 28 yüksek lisans, 22 doktora dersinden oluşan (yurtiçi) içerik öneri havuzu bulunmuş ve yeni araştırma konuları önerilmektedir. Araştırmanın bulgularına göre;

- Yüksek Öğretim Kurumunda Eğitim Yönetimi Denetimi Teftişi Planlaması anabilim dalı yüksek lisans ve doktora programında okutulacak ders ve içeriklere ilişkin yayınlanmış bir çerçeve rehber yoktur.
- Üniversitelerin resmi web sitelerinde yayınlanmadığı için ders içeriklerinin hazırlanmasında program çıktılarıyla hedefler bazında ilişki bulunmamıştır.
- Ana bilim dalında okutulan ders türleri göz önüne alındığında çeşitlilikten ziyade alandaki eşgüdümsüzlük ortaya çıkmıştır.

Gizir ve Köle (2009) “Eğitim Yönetimi Alanında Liderlik Üzerine Yapılan Çalışmaların Kuram, Yöntem ve Ele Alınan Değişken Açısından İncelenmesi” çalışmasının amacı Türkiye’de eğitim yönetimi alanında liderlikle ilgili yapılan araştırmaların kuramsal temeller, kullanılan araştırma yöntemi ve örnekleme açısından incelemesinin yanında bu kavramın hangi değişkenlerle ilişkilendirildiğinin belirlenmesidir. Son on yılda eğitim yönetimi alanında liderliği örgütsel düzeyde ele alan 58 araştırma incelenmiş ve sonucunda ortaya çıkan kuram ve yaklaşım, yöntem, örneklem ve değişken kategorilerinin sıklığı belirlenmiştir. Araştırma bulgularına göre;

- Sıklıkla odaklanılan kuram ya da yaklaşımlar “Dönüşümsel Liderlik”, “Öğretimsel Liderlik”, “Stil Yaklaşımı” olduğu bulunmuştur.
- Genellikle ilköğretim kademesi düzeyinde “öğretmen” ve “öğretmen-yönetici”nin örnekleme dahil edildiği görülmüştür.
- İncelenen araştırmalarda sıklıkla nicel araştırma metotları kullanılmıştır.
- Araştırmaların 29’unda (%50) temel alınan kuram çerçevesinde “liderlik davranışı gösterme” üzerinde durulurken, diğerlerinde 29’unda liderlik sıklıkla “iş doyumu, örgütsel bağlılık ve güven” değişkenleri ile ilişkilendirilmiş olduğu görülmektedir.

Örücü (2009) “Türkiye’de Eğitim Yönetiminin Akademik Açından İrdelenmesi: Görüşler ve Sonuçlar” çalışmasında amacı eğitim yönetiminin akademik açıdan bugünkü durumunun Ankara’da devlet üniversitelerinde çalışan eğitim yönetimi akademisyenleri tarafından algılandığı biçimi ile irdelemektir. Bu araştırma ile alandaki akademik problemlerin, zayıf ve güçlü yanların biraz da olsa ortaya çıkarılması ve bunlar için gerekli düzeltmelerin veya değişimlerin gerçekleştirilmesi için çalışılmıştır. Türkiye’ de yapılan araştırmalara bakıldığında

sınırlı sayıda tanımlayıcı çalışmanın olduğu görülmüştür. Çalışma Ankara ilindeki üniversitelerde çalışan eğitim yönetimi profesörleri (8), doçentleri (1) ve yardımcı doçentlerinden (10) oluşur. Bu çalışma sonucu

- Alanın bilimsel yönü ile ilgili olarak eğitimin tam anlamıyla pozitif bilimlere yakın olmadığı uygulamalı sosyal bilim kategorisinde adlandırılması gerektiği belirtilmiştir.
- Bilgi temeli ve kaynaklar dizini incelendiğinde bu alanın ilk oluşmaya başladığı dönemde öncülük eden hocalarımızın kitapları önemli bulunmakla birlikte yarıya yakın katılımcı düzenli derli toplu bir bilgi üretimi ve temel kaynaklar dizini bulunmadığından bahsetmiştir.
- Sosyal bir olgu olduğu için sürekli değişkenlik söz konusu olduğu için sabit bir kaynak dizininin olmaması sağlıklı olarak görülmüştür.
- Kullanılan yaygın paradigma ve araştırma gelenekleri açısından katılımcılar yoğunlukla pozitivist yaklaşımın yaygın olduğunu söylerken, %50 sinden çoğu yorumsamacı, eleştirel ve post-modern araştırma geleneklerine daha fazla yer vermek gerektiğini vurgulayarak, araştırma geleneklerinde çoğulcu bir yaklaşım benimsenmesi sağlıklı bulunmuştur.

Karadağ'ın (2009) bu çalışmasının amacını, Türkiye'de eğitim bilimleri alanında yapılmış doktora tezlerin tematik dağılımlarının belirlenmesi oluşturmaktadır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada, durum çalışması modeli benimsenmiştir. Çalışmanın çalışılabilir evreni, Türkiye'de eğitim bilimleri alanında yapılan doktora tezlerinden oluşmaktadır. Çalışmada herhangi bir örnekleme yöntemine başvurulmamış ve çalışma evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Ancak bazı tezlerin kullanımı ve yayımlanmasında karşılaşılan kısıtlılıklar nedeniyle örneklem kapsamında ele alınan tez sayısı 211 birim olarak

gerçekleşmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak, araştırma kapsamında geliştirilen tematik yapı belirleme formu kullanılmıştır. Çalışmada verilerin çözümlenmesinde içerik analizi türlerinden frekans analizi ve kategorisel analiz tekniği kullanılmıştır. Bulgular eğitim bilimleri alanında yapılan doktora tezlerinde başarı ve tutum temasında yoğunlaştığını göstermektedir.

1.8.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Miskel ve Sandlin (1981, akt. Balcı, 1990) “Journal of Educational Administration (JEA) ve Educational Administration Quarterly (EAQ) dergilerindeki makaleleri taramışlar ve sonuç olarak aşağıdaki bulgulara ulaşmışlardır.

- Makalelerde açık olarak analiz birimlerinin belirtilmediği
- EAQ’ da sadece konuda odak konu yer aldığı
- JEA ve EAQ dergilerinin yöntem yönünden güçlü olduğu
- JEA’da sadece iki makalede geçerlilikten bahsedildiği
- JEA ve EAQ dergilerinin örneklemelerinin oldukça iyi olduğu görülmüştür.

Bridges (1982, akt. Balcı, 1990) uluslar arası tez özetleri ve eğitim yönetimi ile ilgili dergileri taramış ve bulgularına göre;

- Araştırmalar daha önce yapılan araştırmalara benzemekte
- Araştıranlar kuramdan uzak çalışmakta
- Araştıranlar, araştırma problemlerine programlı yaklaşmamakta
- Geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarının eksik ve yetersiz olduğu
- İstatistiksel analizlerinin ise aşırı derece de basit olduğu bulgular arasındadır.

Goodwin ve Goodwin (1985, akt. Balcı ve Apaydın, 2007) 1979 ve 1983 yılları arasında American Educational Research Journal (AERJ)’da yayınlanmış

makalelerde kullanılan istatistik teknikleri incelemişler, aynı zamanda lisansüstü eğitim alan öğrencilerin bu dergiyi okuma düzeylerini belirlemeye çalışmışlardır. Kullanılan teknikler ve araştırma bulgularını saptayan sonuçlar olarak iki grupta incelenmiştir. Araştırma teknikleri olarak 27 tipte tanımlanmış ve “temel düzey (frekans ile tek yönlü ANOVA arası)”, “orta düzey (faktöriyel ANOVA ile çoklu regresyon arası)”, “ileri düzey (diskriminant analizi ile meta analizi arası) olarak sınıflandırılmıştır. Bulguları;

- Makaleler teknik açıdan % 33 temel düzeyde, % 37 si orta düzeyde, % 17 si ileri düzeyde olduğu,
- AERJ dergisindeki makaleleri anlamada lisansüstü öğrencilerin temel ve orta düzeyde oldukları saptanmıştır.

Keselman ve Diğerleri (1988, akt. Balcı ve Apaydın 2007) 1994 ve 1995’de eğitim, psikoloji ve eğitimle ilgili alt disiplinlerde 17 dergide yayınlanan 411 makaleyi veri analizi ve araştırma deseni olarak iki kategoride incelemişler. Analiz süreçleri; varyans analizi (ANOVA), çok değişkenli varyans analizi (MANOVA), kovaryans analizi (ANCOVA) açısından incelenmiştir. Araştırma desenleri; tek değişkenli gruplar arası desen, çok değişkenli gruplar arası desen, tekrarlı ölçüm deseni ve kovaryans deseni olmak üzere dört bölümde incelenmiştir. Bulgular şunlar;

- Birçok araştırma, sayıtlı, etki değeri ve kullanılan istatistiğin etkililiği konusunda başarısız bulunmuştur.
- Araştırma desenlerinden tekrarlı ölçüm desenleri % 55 gibi oldukça yüksek bir oranda kullanılmakta iken diğer desenlerin kullanım oranı % 11 ile % 9 arasında değişmektedir.

Hsu (2005, akt Balcı ve Apaydın, 2007) American Educational Research Journal (AERJ), Journal of Experimental Education (JEE) ve Journal of Educational Research (JER) 1971'den 1998'e kadar yayınlanan makaleler; konuları, yöntem ve veri analiz süreci açısından incelemiştir. Bulguları şöyledir;

- Nitel araştırmalarda artış görülmüştür.
- Tüm dergilerin içerikleri dörtte üçü benzer konulara yer vermiştir. Bu konular öğretmenler, öğretme/yönergeler, ölçme/değerlendirme ve yöntemleri incelemektedir.
- Üç dergide en sık kullanılan veri analizi süreçleri; ANOVA/ANCOVA, korelasyon, regresyon, t-test ve psikometrik istatistiktir.

Gorard (2005, akt. Balcı ve Apaydın 2007) İngiltere Araştırma Değerleme Uygulamaları (RAE) taramasında araştırmacıların yayınlarının;

- Deneye dayalı olmayan derleme çalışmaları % 18,
- Geleneksel alan yazın taraması % 10'dur.
- British Educational Research Journal'da (BERJ) 2002 yılında yayınlanan makalelerin sadece % 12 ampirik olmayan çalışma bulunmaktadır.
- Literatür taraması içeren makale bulunmamaktadır.
- BJEP' de aynı yıl deneye dayalı olmayan bir tarama çalışması yer almıştır.
- Educational Management and Administration'da (EMA) yer alan çalışmaların % 29'u, derleme yani doğrudan ampirik araştırmalar olmaktan uzak çalışmalardır.
- Çalışmaların % 9'u tarama niteliğinde makalelerdir.
- School Leadership and Management (SLM) dergisinde yer alan çalışmaların %28 ampirik çalışma niteliğinde değildir.

- EMA'da yayınlanan makaleler % 76 nitel yöntem kullanılmıştır. (SLM'de bu %67 gözlenmektedir.)
- Dergilerin hiçbirinde nitel veriyle nicel verinin karışımı, istatistiksel modelleme, boylamsal çalışma, araştırma sentezleri, derleme veya araçların rapor edildiği bir bilgi yoktur.
- Buna karşı BERJ'de yayınlanan makalelerin % 35'ten fazlası nicel çalışma türünden, basit analizden karmaşık modellere kadar çeşitli teknikleri içermektedir. Diğer taraftan BJEP'deki çalışmaların % 96'sı nicel yöntemlere sahiptir, deneysel yaklaşımların kullanımı açısından büyük düzeyde sofistike ve çeşitlilik göstermektedir.
- Yönetim araştırma dergilerinde yayınlanan araştırma yazılarında pek çok hata şunlardır; uygun örneklem kullanılmaması, rutin modelleme ve aynı veri seti kullanarak fikirlerin test edilmesidir.

Eğitim yönetimindeki tarama çalışmalarında genellikle tezlerin araştırma yöntemi, araştırma konuları, istatistiksel teknikler, kullanılan kuram ya da yaklaşımlar gibi yönlerden incelendiği görülmektedir. Konu bazında taramalar, dergi ve yayınlarda bulunan makaleler, üniversitelerde verilen dersler gibi incelemeler de yapılmaktadır.

Yurt dışında ise tarama çalışmaları kalitenin artırılması ve eğitim yönetiminde yapılan çalışmaların niteliklerinin iyileştirilmesi amacıyla periyodik olarak yapılmaktadır. Farklı bilim alanlarında da bu yönde çalışmalara rastlanmaktadır.

Bunlar gösteriyor ki; Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında da geniş kapsamlı bir tarama, inceleme, değerlendirme çalışmasının yapılma ihtiyacı vardır. Bunun yanında, asıl amaç yapılan çalışmaların işlevselliğini de ölçmektir. Bu nedenle yapılan çalışmaların incelenmesinde eğitime yön veren şuraların yani eğitim sorunlarının görüldüğü toplantıların yapılan tez çalışmalarıyla bağlantısı olup olmadığı, araştırma bulgularında değerlendirilmektedir.

Bu alanda böyle bir inceleme; Badavan (1987), Balcı (1990), Okutan ve Ekşi (2007), Ağaoğlu ve Diğerleri (2008), gibi araştırmacılar tarafından farklı özellikler dikkate alınarak yapılmıştır. Bu yapılanlardan farklı olarak, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalındaki çalışmaların incelenerek alanın değerlendirmesinin yapıldığı, bir kavram haritasının çizildiği, bu alanda çalışacak olan ve çalışanlara alanın özgeçmişinin sunulacağı düşünülmektedir.

II. BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın modeli ve metodu, evren ve örneklem, veri toplama araçları, veri çözümleme yöntemleri bölümleri yer almaktadır.

2.1. Araştırmanın Modeli ve Metodu

Betimsel nitelikte olan belge tarama niteliği taşıyan bu araştırmada tarama modeli kullanılmaktadır. Tarama geçmişte veya hala var olan bir durumu, var olduğu durumuyla betimlemeyi hedefleyen araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 1995a, s.77). Bu araştırma metot olarak hem nitel hem de nicel bir çalışmadır. Araştırmaya nitel-yorumsal çözümlemenin bir alanı olarak kabul edilen nitel araştırma planlarından doküman inceleme ile başlanmaktadır. Bu incelemede elde edilen bilgiler Araştırma İnceleme Kriterleri Formuna (Ek 1) göre gruplandırılarak, bazı gruplara sayısal değerler verilmekte ve nicel metotlardan basit betimsel istatistiklerle analiz edilmektedir. Bazı gruplarda nitel metotlardan içerik analizi kullanılarak analiz edilmektedir.

2.2. Evren ve Örneklem

(Eğitim Yönetimi) YÖK Ulusal Tez Merkezinden aramalarda bölüm olarak aranmamaktadır. Çünkü Lisans düzeyinde eğitim yönetimi programı 1997 yılında kapatılmış ve yüksek lisans düzeyinde çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Anabilim dalı olarak bakıldığında ise üç isim göze çarpmaktadır. Bunlar Eğitim Yönetimi ve

Denetimi, Eğitim Yönetimi ve Politikası, Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Anabilim dalıdır. Sadece Ankara Üniversitesinde ki Eğitim Yönetimi ve Politikası Anabilim dalında 22 adet tez bulunmaktadır. Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Anabilim dalında 82 adet tez bulunmakta ve belli bazı Üniversiteleri kapsamaktadır. Eğitim Yönetimi ve Denetiminde ise 504 adet tez bulunmaktadır. En çok Eğitim Yönetimi ve Denetiminde çalışma olduğu için alanı temsil gücü kuvvetlidir. Bu nedenle Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalındaki araştırmalar incelenmek için seçilmiştir. İşletme Anabilim Dalında ve İşletme Bölümünde yapılan çalışmalar dikkate alınmamıştır. Bu seçim yapılırken Enstitü seçimi yapılmamıştır. Çünkü daha öncede bahsedildiği üzere çalışmalar çok dağınık alanlarda yapılmıştır. Çalışmalar hem Sosyal Bilimler Enstitüsü hem de Eğitim Bilimleri Enstitüsüne bağlı olarak yapılmıştır. Toplamını görmek için Enstitü seçmeden Anabilim dalında arama yapmak gerekmektedir (tez2.yok.gov.tr, 11.10.2009).

Bu araştırmanın genel evrenini YÖK Ulusal Tez Merkezinden 11 Ekim 2009 tarihinde ayrıntılı tarama ile Anabilim dalı olarak Eğitim Yönetimi ve Denetimi seçilmesiyle bulunan 504 tez oluşturmaktadır. Fakat bunlardan incelemeye açık olan sınırlandırılmamış ve ulaşılabilen 446 tez araştırmanın çalışma evrenini oluşturmaktadır.

446 tez tez başlığındaki bilgilere göre incelenmiş; bu incelemede ortaya çıkan sonuçlardan oluşan gruplardan araştırma önerisinde oranlı eleman örnekleme ile bir sınıflandırma yapılabileceği düşünülmüş; fakat araştırmaların başlıkları beş değerlendirme kriterine göre incelendiğinde maksimum çeşitlilik örneklemesinin, örneklem seçiminde, daha uygun olacağı görülmüştür. Yıldırım ve Şimşek' e göre,

amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik oluşturmada amaç, genelleme yapmak için bu çeşitliliği sağlamak değildir. Burada amaç çeşitlilik gösteren durumlar arasında herhangi bir ortak ve ya paylaşılan olguların olup olmadığını bulmaya çalışmak ve bu çeşitliliğe göre problemin farklı boyutlarını ortaya koymaktır. Patton' a göre (1987, 1990), maksimum çeşitlilik gösteren küçük bir örneklem oluşturmanın en azından iki yararı vardır. Birincisi örnekleme dahil her grubun kendine özgü boyutlarının ayrıntılı bir şekilde tanımlanması; ikincisi ise büyük ölçüde farklı özellik gösteren durumlar arasında ortaya çıkabilecek ortak temalar ve bunların değerlerinin ortaya çıkarılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Araştırmada örneklem seçimi için alt amaçların dört tanesinden yararlanılmaktadır. Öncelikle doktora ve yüksek lisans tezlerinin dağılımına bakılmaktadır (tablo 2.1.). Sonra yıllara göre tezler incelenmekte (tablo 2.2.) ve çalışma evrenini oluşturan örneklem grubu yani 446 tez başlığı aşağıdaki alt amaçların sorularının yanıtlanması için incelenmektedir.

Araştırmada Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında Ulusal Tez Merkezinde İzinli Tezlerin Doktora ve Yüksek Lisans Olarak Dağılımı Tablo 2.1'de yer almaktadır.

Tablo 2.1. Tezlerin Doktora ve Yüksek Lisans Olarak Dağılımı

Tez	Sayısı
Doktora	17
Yüksek Lisans	429
Toplam	446

Tablo 2.1’de tezlerin 429 adedi yüksek lisans ve 17 adedi doktora düzeyindedir. Örnekleme grubuna doktora tezleri az olduğu için tamamı seçilmiştir (Tablo 1) (tez2.yok.gov.tr, 11.10.2009).

Araştırmada Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında Ulusal Tez Merkezinde izinli tezlerin yıllara göre dağılımı Tablo 2.2’de yer almaktadır.

Tablo 2.2. Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Tez Sayısı
1995	1
1996	6
1997	1
1998	1
1999	–
2000	1
2001	6
2002	1
2003	1
2004	2
2005	14
2006	46
2007	60
2008	252
2009	54
TOPLAM	446

Tablo 2.2’de tezlerin yıllara göre tez merkezindeki dağılımı yapılmıştır. Tezlerin en fazla 252 adet ile 2008’de bulunduğu, bunu 60 tezle 2007 yılı, 54 tezle

2009 yılı, 46 teze 2006 yılı, 14 teze 2005 yılı, 6'şar teze 2001 yılı ve 1996 yılı, 2 teze 2004 yılı, 1'er tez 2003-2002-2000-1998-1997-1995 yıllarında yapılmış, 1999 yılında eğitim yönetimi ve denetimi anabilim dalında ulusal tez merkezinde hiç tez bulunmamıştır. Teknolojik gelişmelere paralel olarak 10.03.2006 tarihinden itibaren tezler, sayısal ortamda derlenerek internet üzerinden araştırma hizmetine sunulmuştur. Ayrıca, arşivde bulunan 175.154 basılı tez, 2007 yılı sonunda gerçekleştirilen, Elektronik Tez Arşivi Projesi ile sayısal ortama taşınmıştır (www.turkiye.gov.tr, 11.10.2009). Bu nedenle ulusal tez merkezinde 2008 yılında daha fazla tez vardır.

Araştırmada Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılan araştırmaların kullanılan teknikler açısından evren ve örneklem dağılımı Tablo 2.3'de yer almaktadır.

Tablo 2.3. Tezlerde kullanılan teknikler açısından evren ve örneklem dağılımı

Kullanılan Teknikler Açısından Tezler	Evrende Bulunan	Örnekleme Seçilen
Temel (Kavramsal)	4	4
Temel ve Uygulamalı	3	3
Uygulamalı	439	98
Toplam	446	105

Tablo 2.3'de Lisansüstü tezlerin isimlerine göre yapılan incelemede 446 tezin kullanılan teknik açısından en fazlasını, 439 adet ile uygulamalı araştırmalar oluşturmaktadır. Temel araştırma 4 adet, temel ve uygulamalı ise 3 adettir. Bu nedenle temel araştırma ve her ikisini de kapsayan temel ve uygulamalı araştırma

tezlerinin tamamı; uygulamalı araştırmanın ise 98 adedi, toplamda 105 tez örnekleme alınmaktadır.

Araştırmada Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılan araştırmaların kavramsal konu açısından evren ve örneklem dağılımı Tablo 2.4’de yer almaktadır.

Tablo 2.4. Tezlerin kavramsal konu açısından evren ve örneklem dağılımı

Konular	Evrende Bulunan	Örnekleme Seçilen
Yönetim	151	24
Örgüt	133	22
Sistem	82	17
Liderlik	33	12
Denetim	16	11
Planlama	12	11
Diğer	11	11
Felsefe	8	8
Toplam	446	105

Tablo 2.4’te görüldüğü gibi; Lisansüstü tezlerin isimlerinin içerik analizi ile sınıflandırılmasında oluşturulan temalardan; 151 adet yönetim temasından, örnekleme 24 adedi alınmaktadır. Örgüt temasında 133 adet tez vardır ve 22 adedi örnekleme alınmaktadır. Sistem temasında 82 adet tez vardır ve 17 adet örnekleme alınmaktadır. Liderlik temasında 33 adet tez vardır ve 12 adet örnekleme alınmaktadır. Denetim temasında 16 adet tez vardır ve 11 adet örnekleme alınmaktadır. Politika temasında 12 adet tez vardır ve 11 adet örnekleme alınmaktadır. Diğer temasında 11 adet tez vardır ve hepsi örnekleme alınmaktadır. Felsefe temasında 8 adet tez vardır ve hepsi örnekleme alınmaktadır.

Araştırmada Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılan tezlerde

örneklem olarak seçilen kurumların evren ve örnekleme seçilenlerinin dağılımı Tablo 2.5’de yer almaktadır.

Tablo 2.5. Tezlerde örneklem olarak seçilen kurumların evren ve örnekleme dağılımı

Kurumlar	Evrende Bulunan	Örnekleme Seçilen
İlköğretim	202	43
Lise	98	19
Ortaöğretim	60	8
Milli Eğitim Bakanlığı(MEB)	35	8
Yükseköğretim	30	9
Okul Öncesi	7	(sınırlı erişimden dolayı) 4
İlköğretim Lise	5	5
İlköğretim Ortaöğretim	4	4
İlköğretim MEB	2	2
Lise Yükseköğretim	1	1
Okul Öncesi İlköğretim Lise	1	1
Özel Okul	1	1
Toplam	446	105

Tablo 2.5’te görüldüğü gibi; lisansüstü tezlerin adlarındaki kurumlardan ilköğretim okulu 202 adet ve örnekleme seçilen 43 tezdır. Lise ve ortaöğretimin ikisinin de olmasının nedeni sekiz yıllık eğitime geçilmesine rağmen araştırmacıların her ikisini de kullanmalarıdır. Bu nedenle ikisi ayrı ayrı alınmaktadır. Lise 98, örnekleme 19, Ortaöğretim 60, örnekleme 8 tezdır. Milli Eğitim Bakanlığı İlçe veya İl Milli Eğitim Müdürlükleri 35 tezde kullanılmakta ve örnekleme 8 tez alınmaktadır. Yükseköğretim 30 tezde konu edilmekte ve bunlardan 9 tez örnekleme alınmaktadır. Okul Öncesi 7 tezde bulunmakta ve sınırlandırılmış tarih kısıtlaması nedeniyle 4 tez örnekleme alınmaktadır. İlköğretim ve lisenin kullanıldığı 5 tez bulunmakta ve hepsi

örnekleme alınmaktadır. İlköğretim ve ortaöğretimin konu edildiği 4 tez bulunmakta ve hepsi örnekleme olarak seçilmektedir. İlköğretim ve Milli Eğitim Bakanlığının konu edildiği 2 tezin 2'si de örnekleme alınmaktadır. Lise Yükseköğretim 1, Okul Öncesi Eğitim ilköğretim Lise 1, Özel Okuldan 1 tez bulunmakta ve hepsi örnekleme alınmaktadır.

Araştırmada Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılan tezlerde örnekleme olarak seçilen grupların evren ve örnekleme seçilenlerinin dağılımı Tablo 2.6'da yer almaktadır.

Tablo 2.6. Tezlerde örnekleme olarak seçilen grupların evren ve örneklemede dağılımı

Gruplar	Evrende Bulunan	Örnekleme Seçilen
Öğretmen	121	22
Yönetici Öğretmen	73	11
Yok	72	11
Öğrenci	65	11
Yönetici	62	10
Öğretmen Öğrenci	19	6
Müfettiş	6	6
Müfettiş Öğretmen	6	6
Veli	6	6
Öğretmen Öğrenci Veli	3	3
Öğretim Elemanı	2	2
Öğrenci Veli	2	2
Yönetici Öğrenci	2	2
Yönetici Veli	1	1
Yönetici Müfettiş	1	1
Yönetici MEB Çalışanı	1	1
MEB Çalışanı	1	1
Öğretim Elemanı Öğrenci	1	1
Müfettiş Yönetici Öğretmen	1	1
Yönetici Öğretmen Veli	1	1
Toplam	446	105

Tablo 2.6'da görüldüğü gibi eğitim kurumlarından seçilen gruplar tek tek olduğu gibi birlikte de alınmaktadır. 121 tezde en çok öğretmenlerin konu edildiği tez bulunmakta ve 22 tez örnekleme alınmaktadır. Yönetici-öğretmenin konu edildiği

73 adet tezdten 11 adet tez örnekleme alınmaktadır. Herhangi bir grubun kullanılmadığı 72 tez bulunmakta ve 11 adet tez örnekleme alınmaktadır. Öğrencilerin konu edildiği 65 ve yöneticilerin konu edildiği 62 tez bulunmakta ve her iki gruptan da 11 ve 10’ar tane tez örnekleme alınmaktadır. Öğretmen öğrencinin konu edildiği 19 tezdten 6’sı örnekleme alınmaktadır. Müfettiş, müfettiş-öğretmen, velinin konu edildiği 6 tezin hepsi örnekleme alınmaktadır. Öğretmen öğrenci velinin birlikte konu edildiği 3 tezin 3’ü de örneklem alınmaktadır. Öğretim elemanı, öğrenci-veli, yönetici-öğrencinin konu edildiği 2 tezin 2’side örnekleme alınmaktadır. Yönetici-veli, yönetici-müfettiş, yönetici-milli eğitim bakanlığı çalışanı, milli eğitim bakanlığı çalışanı, öğretim elemanı-öğrenci, müfettiş-yönetici-öğretmen, yönetici-öğretmen-velinin konu edildiği 1’er tane tezin hepsi örnekleme alınmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri, doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Doküman inceleme için, örneklem grubundaki tezler YÖK Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı’nın web sitesinden “pdf” formatında bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Araştırmanın etik boyutu açısından, tezlerin sahipleri olan kişi ve kurumlar referans gösterilmemiş, tezlerin kod numaraları ile çalışılmış, bu kodlarda sadece araştırmacının verileri sınıflandırılmasında kullanılarak tez raporuna yansıtılmamıştır.

Verilerin toplanması için çalışma kapsamında ilgili literatürden ve Kıcaali-İftar’ın (2005) Gay ve Airasian’dan (2000) uyarladığı, Ağaoğlu ve diğerleri (2005) tarafından da “Okul Yönetimi ile İlgili Lisansüstü Tezlerin İncelemesi” konulu araştırmalarında kullandıkları “Sosyal Bilimler Araştırmalarını Değerlendirme Ölçütleri” incelenerek ve en çok ta kavramsal literatürden oluşturulan araştırma alt

amaçlarından “Araştırma İnceleme Kriterleri” belirlenmiştir. Bu kriterler her alt amaçla ilişkili olarak bilimsel araştırma yöntemlerindeki sınıflamalardan oluşmaktadır. Araştırma İnceleme Kriterleri EK 1’de sunulmaktadır.

Veri toplama aracının geçerliliği ve güvenilirliği ile ilgili Yıldırım ve Şimşek şöyle söylemektedir; araştırmada önemli yeri olan geçerlilik ve güvenilirlik, elde edilen sonuçların inandırıcılığı için oldukça önemlidir. Geçerlilik araştırma sonuçlarının doğruluğunu konu edinirken, güvenilirlik ise araştırma sonuçlarının tekrar edilebilirliği ile ilgilidir (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s.76). Bu araştırmada incelenen tezlerde araştırmacıların yazdıklarının sınıflandırması yapıldığı için doğrulanacak bir bilgi yer almamaktadır. Araştırma sonuçlarının tekrar edilebilirliği ile ilgilide örneklem olarak seçilen tezlerin numaralarının listesi EK 2’de sunularak araştırmanın güvenilirliği sağlanmaktadır. Araştırma içeriğinde bu tezlerden elde edilen “sonuçlar” yer aldığı için örnekleme seçilen tezlerin numaralarının ekte verilmesi bir etik sorun oluşmamasını sağlamaktadır.

2.4. Veri Çözümleme Yöntemleri

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılan tezlerden örnekleme alınanlara, sırasıyla aşağıdaki çözümleme yöntemleri uygulanmaktadır;

- *Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılan tezler kullanılan teknikler açısından hangi türdendir?*

Bu sorunun cevabı için incelenen tezin Temel Araştırma veya Uygulamalı Araştırma olup olmadığı incelenmekte, frekans ve yüzde ile ifade edilmektedir.

Temel Araştırma için; var olan bilgiye yenilerini katıyor mu? Problem açıklamasında problem ana hatlarıyla belirgin mi? Ayrıntı saptamada değişkenler tekil yada ilişkisel olarak ele alınmış mı? Neden sonuç ilişkisi aranırken nedensel

ilişki aranmış mı? Kuram geliştirme düzeyinde ise var olan bilgiye eklenecek bilgi üretmiş mi? Şeklinde incelenmektedir. (Kaptan, 1998, s.47)

Uygulamalı Araştırma için; üretilen bilgilerin değerlendirmesi midir? Problemlerin fiili çözümünü mü gerçekleştiriyor? Araştırmanın olayları denetim altına alma işlevini mi gerçekleştirmeyi hedeflediğine bakılmaktadır. Üretilmiş veya üretilmekte olan bilginin denemeli uygulaması mıdır? Bazı araştırmalarda ise hem uygulamalı hem de temel araştırma birlikte yürütüldüğü, denemelerin istenilen düzeye gelinceye kadar sürdürülüp sürdürülmediğine dikkat edilmektedir (Karasar, 1995a, s.27).

- *Genellikle Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılmış tezlerin kavramsal konu açısından dağılımı nasıldır?*

Bunu belirlemek için araştırmanın içindekiler bölümünde kavramsal çerçeve bölümünde yazılmış olan ana başlıklardaki kavram ve yaklaşımlar yazılmakta ve içerik analizi ile değerlendirmesi yapılmaktadır. Bu alt amacın incelenmesinde Ensari ve diğerlerinin Eğitim Yönetimi Denetimi Teftişi ve Planlaması anabilim dalında yurt içindeki üniversitelerde verilen eğitimdeki program içerikleri incelenerek, bu alanda verilen eğitimin ana kategorileri çıkarılmıştır. Bu kategoriler eğitimde “liderlik, denetim, yönetim, örgüt, sistem, felsefe, politika, eğitim ekonomisi ve planlaması”dır (Ensari ve diğerleri, 2009, s.170-183). Ayrıca Diğer başlığı altında bir kategoride bu kategorilerle ilişkili olmayan tezlerin sınıflanması için kullanılmaktadır. İnceleme sırasında oluşan farklı ana temalar olduğunda bunlarda dikkate alınmaktadır. İçerik analizi ile değerlendirilmesi yapılmaktadır.

- *Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılan tezlerin problem cümlelerinde seçilen kavramlar ne şekilde incelenmektedir?*

İncelenen araştırmanın problem cümlesinde yazılmış olan kavramlar veya

ilişki kurulan kavramlar yazılarak, bu kavramların incelenme biçimine göre içerik analizi ile sınıflandırılmakta ve değerlendirilmesi yapılmaktadır.

- *Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılan tezlerde genellikle hangi kurumlar örneklem olarak seçilmektedir?*

Yapılan araştırmaların; “okulöncesi, ilköğretim” (7 yıl), “ortaöğretim” (3 ve ya 4 yıl), burada 8 yıllık eğitime geçilmiş olsa dahi bazı araştırmacılar ortaöğretim yerine “lise” ifadesi kullanmakta bu nedenle hem ortaöğretim hem lise ibaresi de kullanılmaktadır, “yükseköğretim” (üniversite ve lisansüstü) ya da öğretim kademesi olmayan; fakat eğitim yönetimi kademelerinden olan Milli Eğitim Bakanlığı “MEB” olarak gruplandırılmaktadır. Kavramsal olarak yapılan ve herhangi bir öğretim kademesine sahip olmayan araştırmalar ise “örnekleme gerek yok” olarak sınıflandırılmaktadır. Yapılan araştırmalarda bu örneklem olarak seçilen gruplardan birkaçı bir arada da kullanılmakta olabileceğinden, araştırmalar incelenirken bunlar da ayrı olarak sınıflandırılmaktadır. Sonuçta oluşan kurum grupları, frekans ve yüzde olarak betimsel analiz ile ifade edilmektedir.

- *Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılan tezlerde genellikle hangi gruplar örneklem olarak seçilmektedir?*

İncelenen tezler; “Öğrenci, öğretmen, müdür (yönetici), veli, müfettiş, öğretim elemanı (Üniversitede), Personel, Milli Eğitim Bakanlığı Personeli” olarak gruplar sınıflandırılmakta ve bunların birbirleriyle birlikte kullanıldıkları araştırmalarda sınıflama ismi olarak mesela “yönetici-öğretmen” gruplarının ikisi seçildi ise; bu yönetici-öğretmen kategorisi ile ayrı olarak sınıflamada yer almaktadır. Sonuçta oluşan gruplar, frekans ve yüzde olarak betimsel analiz ile ifade edilmektedir.

- *Tezlerde genellikle hangi araştırma metotları kullanılmaktadır?*

Araştırmalar değerlendirilirken yöntem kısmında yazılan modelin ve veri toplama araçları ile elde edilen bilgilerin “nicel veya nitel” ya da her ikisini de kapsayan “nitel-nicel” şeklinde olup olmadığına bakılarak sınıflandırılmaktadır. Sonuçta oluşan gruplar, frekans ve yüzde olarak betimsel analiz ile ifade edilmektedir.

- *Araştırmalarda genellikle hangi araştırma modeli kullanılmaktadır?*

Araştırmalarda model, araştırmanın genelini özetleyen ve araştırmanın temeli olan, sistemin temsilcisidir (Karasar, 1995a, s.76). Bu araştırmaların temeli araştırmanın bel kemiği olan “tarama veya deneme”dir. Bunlar araştırmaların yapılış şeklini ve düzenlenme biçimini değiştirmektedir. Araştırmaların yöntem kısmında yazılan araştırmanın modeli başlığı altındaki bilgiler değerlendirilmiş ve sınıflandırılmıştır. Sonuçta oluşan gruplar, frekans ve yüzde olarak betimsel analiz ile ifade edilmiştir.

- *Tez modeline ilişkin açıklayıcı bilgi verilmekte midir?*

Bu konu ile ilgili olarak; araştırma modeline ilişkin kaynak gösterilerek verilen tanım veya açıklayıcı bilgi olup olmadığı; “evet hayır ve gerek yok” şeklinde sınıflandırılmaktadır. Sonuçta oluşan gruplar, frekans ve yüzde olarak betimsel analiz ile ifade edilmektedir.

- *Tezlerin amaç ve alt amaçlarına uygun evren seçilmekte midir?*

Araştırmaların amaç ve alt amaçları incelenmekte ve evren ve örneklemeden evren seçimi incelenmekte amaçta hedeflenen evrenden bilgi toplanıp toplanmadığı konusunda “evet hayır” şeklinde sınıflandırma yapılmaktadır. Eğer evren kullanmadan yapılan bir araştırma ise gerek yok olarak sınıflandırılmaktadır. Sonuçta oluşan gruplar, frekans ve yüzde olarak betimsel analiz ile ifade edilmektedir.

- *Evreni temsil gücü kuvvetli örnekleme alınmakta mıdır?*

Bu alt amaç ile ilgili olarak eğitim yönetimi ve denetimi alanında yapılmış tezler incelenirken öncelikle evrenin yarısını geçmesi koşulu düşünülmüş; fakat ölçeği oluştururken incelenen ön araştırmaların bazılarında örneklem bölümlerinde bu konuda açıklayıcı net bilgi olmaması nedeniyle örneklem alınan araştırmalarda, “örneklem alımı konusunda açıklayıcı bilgi var mı yok mu” şeklinde bir incelemenin daha uygun olacağı görülmüştür. Sınıflamada “Yok” başlığı ile (örneklem alınmamış ve evrenin tamamı seçilmiş ise), “Evet” başlığı altında (örneklem alımı ile ilgili bilgi verilmiş ve evrenden ne kadarının alındığı görülüyor ise), “Bilinmiyor” başlığı altında da (örneklem alınmış, fakat nasıl alındığı ile ilgili herhangi bilgi bulunmuyor ise) kullanılmaktadır. Eğer evren ve örneklem gerektirmiyor ise “gerek yok” şeklinde sınıflanmaktadır. Sonuçta oluşan gruplar, frekans ve yüzde olarak betimsel analiz ile ifade edilmektedir.

- *Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılan tezlerde ne tür veri toplama araçları kullanılmaktadır?*

İncelenen tezlerin yöntem bölümlerinde veri toplama aracının geliştirilmesi bölümündeki veri toplama araçları içerik analizi ile sınıflandırılmaktadır.

- *Veri toplama araçları, hedeflenen değişkenleri değerlendirmek için uygun mudur?*

Amaçta ve problem cümlesinde ifade edilen ve araştırılmak istenen değişkenler ile kullanılan veri toplama aracının topladığı bilgi birbirine uygun mu? “Evet hayır ve gerek yok” şeklinde sınıflandırılmaktadır. Sonuçta oluşan gruplar, frekans ve yüzde olarak betimsel analiz ile ifade edilmektedir.

- *Veri toplama aracının amacını, içeriğini ve kullanım özelliklerini açıklayıcı bilgi verilmekte midir?*

Tezlerde yöntem bölümü altında, veri toplama aracı alt başlığında; veri

toplama aracının amacı, neleri içerdiği, kullanım özellikleri hakkında açıklayıcı bilgilerin bulunup bulunmadığı “Evet Hayır ve Gerek yok” şeklinde sınıflandırılmaktadır. Sonuçta oluşan gruplar, frekans ve yüzde olarak betimsel analiz ile ifade edilmektedir.

- *Veri toplama araçlarının geçerlilik ve güvenilirliğiyle ilgili bilgi verilmekte midir?*

Yine yöntem bölümünün veri toplama aracı alt başlığında veya sonrasında geçerlilik ve güvenilirlik ile ilgili bilgi yazılıp yazılmadığı “evet hayır ve gerek yok” şeklinde ayrıca sadece birinden bahsediyor ise onlarda “sadece geçerlilik” “sadece güvenilirlik” şeklinde sınıflanmaktadır. Sonuçta oluşan gruplar, frekans ve yüzde olarak betimsel analiz ile ifade edilmektedir.

- *Tezlerde kullanılan istatistiksel teknikler nelerdir?*

Araştırmalarda nicel ve nitel verilerin yorumlanmasını sağlayacak istatistik teknikler kullanılmakta ise araştırmaların istatistiksel teknikleri yazılarak içerik analizi ile sınıflandırması yapılmaktadır.

- *Veri analizi için amaca ve toplanan verilere uygun istatistiksel teknik seçilmekte midir?*

Büyüköztürk’e göre veri analizi; verilerin toplanması, düzenlenmesi, istatistiksel işlemlerden geçirilerek anlamlı kararlar ve geçerli sonuçlar çıkarılabilme sürecidir. İstatistiksel tekniğin seçimi veya kullanılmasında ki ölçütler: Desenin türü; bağımlı değişkenin ölçme düzeyi, sayısı, türü ve dağılımı; bağımlı değişkende etkisi gözlenen değişken sayısı, alt örneklemelerin sayısı ve büyüklükleri; istatistiksel kontroldür (Büyüköztürk, 2008, s.7-8). Araştırmaların incelenmesinde Büyüköztürk’ün belirttiği bu ölçütler dikkate alınmaktadır. Sonuçta oluşan gruplar, frekans ve yüzde olarak betimsel analiz ile ifade edilmektedir.

- *Nicel Araştırmalarda kullanılan istatistiksel tekniklerin varsayımlarına ve karşılanma durumuna ilişkin bilgi var mıdır?*

İstatistiksel teknik seçiminde yani bir önceki maddede belirtilen Bağımlı değişkene ait ölçümlerin evrende ki dağılımlarının normal olup olmaması istatistik seçimini etkilemektedir. Dağılım normal ise Parametrik İstatistik testler değil ise Parametrik olmayan testler yapıldığında bilimsel sonuca yaklaştırmaktadır (Büyüköztürk, 2008, s.8). Bunun için evrenle ilgili normal dağılım ve homojen varyanstan, örneklemele ilgili seçimde ise birbirinden bağımsız rastgele seçilmiş örneklem grubundan verilerin çözümlenmesi bölümünde bilgi yazılmakta ise “evet” yazılmamakta ise “hayır” yazılmasına gerek yok ise “gerek yok” şeklinde sınıflandırılmaktadır. Sonuçta oluşan gruplar, frekans ve yüzde olarak betimsel analiz ile ifade edilmektedir.

- *Çözümlenmiş veriler araştırma amaçları doğrultusunda yorumlanmakta mıdır?* Araştırma amaçları ve alt amaçlarında belirtilenler doğrultusunda çözümlenmekte veriler yorum bölümünde ifade edilmekte ise “evet” ifadeler amaçlarla örtüşmüyor ise “hayır” şeklinde sınıflanmaktadır. Sonuçta oluşan gruplar, frekans ve yüzde olarak betimsel analiz ile ifade edilmektedir.

- *Verilerin yorumlanmasını kolaylaştıracak, araştırma planlanırken belirlenmiş yorum ölçütleri var mıdır?*

Verilerin yorumlanmasında kullanılan ölçütlerle ilgili incelenen tezler de (araştırma verileri toplanmadan önce) planlanırken belirlenmiş yorum ölçütleri var ise “evet” yok ise “hayır” şeklinde sınıflandırılmaktadır. Sonuçta oluşan gruplar, frekans ve yüzde olarak betimsel analiz ile ifade edilmektedir.

- *Bulgular elde edildiği gibi yorumsuz sunulmakta mıdır?*

Bulgular araştırmacı tarafından yazıldığı cümlede kendi düşüncelerini

katmadan yorumuz sunulmakta ise “evet” yorum var ise “hayır” şeklinde sınıflandırılmaktadır. Sonuçta oluşan gruplar, frekans ve yüzde olarak betimsel analiz ile ifade edilmektedir.

- *Tez yorumu bulgularına, önceki ilgili araştırmalarına dayandırılmakta mıdır?*

Tezlerin yorum bölümünde yorum yapılırken bulgulardan yola çıkılarak yorum yapıldı ise “evet” yapılmadı ise “hayır” eğer bulgularla desteklenmiş yorum var fakat ilgili araştırmalarla bağlantı kurulmuyor ise “bulgular evet-ilgili araştırma hayır” şeklinde sınıflandırma yapılmaktadır. Sonuçta oluşan gruplar, frekans ve yüzde olarak betimsel analiz ile ifade edilmektedir.

- *Tez bulgularına dayanan öneri verilmekte midir?*

Tezlerin öneri bölümünde bulgular ifade edilerek öneriler sunulmakta ise “evet” eğer yok ise “hayır” olarak sınıflandırılmakta; öneri var fakat bulgularla ilişkisiz ise “bulgulara dayanmıyor” şeklinde sınıflandırılmaktadır. Sonuçta oluşan gruplar, frekans ve yüzde olarak betimsel analiz ile ifade edilmektedir.

- *Deneysel ve kuram geliştirmeye dönük çalışmalar var mıdır?*

Deney mantığı yürütülerek belirli ortamlar hazırlanarak çeşitli denemeler yapılan araştırma var ise “deneysel” (Kaptan, 1998, s.73); Araştırma sürecinde yeni bilgiler kuramın içinde kavramlaşıyor ve soyut bir genelleme oluşturuluyor ise “kuramsal” (Karasar, 1995a, s.9) çalışmadır. Sonuçta oluşan gruplar, frekans ve yüzde olarak betimsel analiz ile ifade edilmektedir.

Yukarıdaki alt amaçlardan elde edilen verilerden iki, üç, on bir ve on beşinci sıradakiler yukarıda da ifade edildiği gibi içerik analiziyle diğerleri için ise betimsel istatistiklerden; frekans, yüzde değerleri bulunarak incelenmektedir. Hazırlanan tablolar, amaçlar doğrultusunda sırasıyla açıklanmakta, yorumlanmakta ve bulgular raporlaştırılmaktadır.

III. BÖLÜM

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde lisansüstü tezlerin incelenmesi ile toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır.

3.1. Kullanılan Teknikler Açısından Tez Türleri

Araştırmanın birinci alt amacı, “Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılan tezler kullanılan teknikler açısından hangi türdendir?” şeklinde düzenlenmektedir.

Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerin kullanılan teknikler açısından türleri Tablo 3.1’de yer almaktadır.

Tablo 3.1. Kullanılan Teknikler Açısından İncelenen Tez Türleri

Kullanılan Teknikler Açısından Araştırmalar	f	%
Temel (Kavramsal)	4	3,8
Temel ve Uygulamalı	3	2,9
Uygulamalı	98	93,3
Toplam	105	%100

Tablo 3.1’de görüldüğü gibi; Temel (Kavramsal) Araştırma incelenen araştırmaların yüzde 3,8’ini oluşturmaktadır. Temel ve Uygulamalı Araştırma incelenen araştırmaların yüzde 2,9’unu oluşturmaktadır. Uygulamalı Araştırma incelenen araştırmaların yüzde 93,3’ünü oluşturmaktadır.

3.2. Tezlerin İçerik Analizinde Tespit Edilen Ana Konular

Araştırmanın ikinci alt amacı, “Genellikle Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılmış tezlerin kavramsal konu açısından dağılımı nasıldır?” şeklinde düzenlenmektedir.

Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerin kavramsal konu açısından türlerin kategorileşmesinden sonra her bir kategori alanı içinde yer alan özel alt alan içeriklerinin analizi ile elde edilen içerik havuzu Tablo 3.2’de yer almaktadır.

Tablo 3.2. Tezlerin İçerik Analizinde Tespit Edilen Kavramsal Konular

Ana Konular Kavramsal Temalar	Kavramsal Konuların Temasal ve Sayısal Dağılımı	İçerik Havuzu
LİDERLİK	Liderlik	Liderlik, liderlik - yöneticilik kavramları, kuramları, öğretimsel liderlik, işlemci ve dönüştürücü liderlik, liderlik ve vizyon, liderlik becerileri, öğretmen liderliği
YÖNETİM	Yönetim kuramları ve yaklaşımları	Yapısalcı kuram, Yönetim süreçleri, yönetim yaklaşımı, yönetim boyutu, yönetici davranışları, okul yönetimi, toplam kalite yönetimi, eğitimde kalite, kaliteli okul, merkezden, yerinden yönetim, sınıf yönetimi, yönetime çevrenin katılımı, proje döngü yönetimi, yönetim, 360 derece performans değerlendirmesi, performans değerlendirme, çatışma yönetimi, çatışma süreci, çatışma türleri, çatışma, örgütsel çatışma, çatışma yaklaşımları, okul işletmeciliği.
	Çatışma ve stres yönetimi	
	Toplam Kalite Yönetimi	
	İnsan kaynakları yönetimi	
	Okul Yönetimi	
ÖRGÜT	Örgüt	Örgüt, örgüt iklimi, örgüt kavramı, örgütsel adanmışlık, örgütsel bağlılık, örgütsel yapı, örgütlerde iletişim, örgütsel iletişim, eğitim örgütlerinde iletişim, örgüt kültürü, okul kültürü, kurum kültürü, örgütsel değişim, etkililik, örgütsel etkililik, etkili okul, okul gelişim modeli
	Örgütsel İletişim	
	Örgütsel Davranış	
	Örgüt Kültürü	
Örgüt Geliştirme		
SİSTEM	Okul Öncesi	Okul öncesi eğitim, babaların katılımı, temel ilkeleri, Türkiye ve dünyadaki durumu, okul öncesi çocuğun gelişim özellikleri, ihtiyaçları, sosyal gelişim üzerine etkileri.

**Tablo 3.2. Tezlerin İçerik Analizinde Tespit Edilen Kavramsal Konular
(Tablonun Devamı)**

	Özel Okullar	Özel okul tercihi, veli beklentileri, özel okullar, yabancı ve azınlık özel okullar, tarihsel gelişimi. Mesleki yönlendirme, meslek kavramı, mesleki eğitim, istihdam ilişkisi, mesleki gelişim, mesleki olgunluk, mesleki rehberlik, mesleki teknik eğitim, meslek seçimi, sınavsız geçiş projesi.
	Mesleki Eğitim	
	Karşılaştırmalı Eğitim	AB vizyonu ve Türkiye’de eğitim, Avrupa Birliği Bologna süreci, Türk Eğitim sistemi, AB eğitim ve gençlik programları, uluslar arası değişim programları, öğretim ve program geliştirme ve tarihsel süreç. Yükseköğretim kurum tipleri karşılaştırılması. Kalkınma planlarında eğitim. Değişim, Taşınabilir-yatılı ilköğretim,
DENETİM	Müfettiş	Eğitimde müfettiş, müfettiş öğretmen ilişkileri, müfettiş rolleri, müfettişte aranan nitelikler, müfettişin görev ve yetkileri, mesleki gelişimleri, eğitim liderliği özellikleri, denetim, denetim ve müfettiş kavramı, ders denetimi, eğitim denetimi tarihi. Teftiş, eğitimde teftiş, ilköğretimde teftiş, türleri ilkeleri, değerlendirme, teftişin tarihi gelişimi, teftişte rehberlik, teftişin kavramsal boyutu. Rehberlik ve iş başında yetiştirme
	Denetim	
	Teftiş (Tezlerde denetim ve teftiş olarak yazılmış bu nedenle aynen alınmıştır. Denetim ve Teftiş iki ayrı grup yapılmıştır.)	
EĞİTİM	Eğitim İçerikleri	Eğitim, drama, hizmet içi eğitim, ilköğretimde eğitim, öğretmenlerin adaylık eğitimi, üniversite eğitimi, matematik öğrenme öğretme, proje tabanlı öğrenme, işbirliğine dayalı, öğretim, geleneksel öğretim, eğitim ortamı, okul, öğretmen, öğrenci, aile, eğitim hakkı, eğitim ve demokrasi, temel eğitim hedefleri, eğitim ritüelleri, eğitim ve üretim, eğitim ve okulun işlevi, bilgisayar destekli eğitim, algılama, başarı, öğrenci seçme sınavı, eğitimde teknoloji, eğitim teknolojisi
	Fiziksel Ortam	
	Eğitimle İlişkilendirilen Kavramlar	
FELSEFE	Felsefe	Türk Eğitim Sisteminin felsefi temelleri, eğitime ilişkin felsefi yaklaşımlar, felsefenin alanları ve eğitim. Değer. Etik, yönetici etik ilkeleri, yönetimde etik, etik karar verme. Eleştirel düşünme. Bilgi, bilgi toplumu, bilgi teknolojisi. Davranışsal durumsal mantıksal özellik yaklaşımları. Eğitimde yeniden yapılanma.
	Etik Bilgi	
	Yaklaşım	

Tablo 3.2. Tezlerin İçerik Analizinde Tespit Edilen Kavramsal Konular (Tablonun Devamı)

PSİKOLOJİ	Benlik Kişilik Özgecilik Disiplin Motivasyon Güdüleme Güven Sağlık İstismar İlişki İletişim İş Doyumu Zeka İşbirliği Tükenmişlik	Benlik tasarımı, gelişimi. Kişilik. Kendini kabul, özgecilik-egoizm, öz yeterlilik. Disiplin sorunları-uygulamaları, Moral motivasyon, rol grupları, karara katılma, karar verme, Güdüleme kuramları, güven. Okul ve örgüt sağlığı, Şiddet ve saldırganlık, problemleri davranışlar, zorbalık, problem çözme becerisi, Çocuk istismarı, duygusal istismar, İlişkiler, İletişim eğitimde-örgütlerde-okulda. Ergenlik dönemi ilişkileri, İş doyumu-tatmini, iş sağlığı, Zeka kuramları, Duygusal zeka, İşbirliği, tükenmişlik. Transaksiyonel analiz. Yeterlik. Gelişim teorileri.
PLANLAMA	Planlama	Planlama, stratejik planlama, eğitim planlaması, yükseköğretim planlaması, kalkınma planları.
DİĞER	Takım Sendikalar Kariyer Koçluk Zaman	Takım, takım-grup farkı, takım süreçleri, takım türleri, Sendika, sendikacılığın gelişimi, siyaset ve sendikacılık, sendikalar kanunu, sendikaların eğitim örgütlenme stratejileri. Kariyer, kariyer geliştirme, öğretmenlikte kariyer basamakları Koçluk, yöneticilikte koçluk, koç Zaman çeşitleri, okul yönetici zaman ilişkisi, zamanın önemi, zamanın birey kültür ve yönetimle ilişkisi.

Tablo 3.2’de görüldüğü gibi, örneklem olarak seçilen ana temalara psikoloji ve eğitim temalarının da eklenmesi ihtiyacı duyulmuş ve yapılan içerik analizi sonucunda eklenmiştir.

3.3. Tezlerde Seçilen Kavramların İncelenme Biçimi

Araştırmanın üçüncü alt amacı, “Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılan araştırmaların problem cümlelerinde seçilen kavramlar ne şekilde incelenmektedir?” şeklinde düzenlenmektedir.

Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerde problem cümlelerinde seçilen kavramların incelenme biçimi Tablo 3.3’de yer almaktadır.

Tablo 3.3. Tezlerde Seçilen Kavramların İncelenme Biçimi

Seçilen Kavramların İncelenme Biçimi	f	%
Grupların(Öğretmen, öğrenci, müfettiş, veli vb) görüş algı ve beklentilerine bakılan tezler	41	39
Kişisel özellikler ve demografik özelliklere göre incelenen tezler	5	4,8
İki kavramın karşılaştırıldığı tezler	27	25,7
İki kavram arasındaki ilişkiye bakılan tezler	5	4,8
Belli konularda değerlendirmeler yapılan tezler	15	14,3
Çeşitli kavramların birbirlerini etkileme düzeyine bakılan tezler	8	7,6
Bir konu hakkında bilgi veren tezler	4	3,8
Toplam	105	%100

Tablo 3.3’de görüldüğü gibi; incelenen tezlerde seçilen kavramların incelenme biçimine göre tezlerde kavramlar, grupların (öğretmen, öğrenci, müfettiş, veli gibi) görüş, algı ve beklentileri ile incelendiği tez yüzde 39, kavramların kişisel özellikler ve demografik özelliklere göre incelenen tez yüzde 4,8, iki kavramın karşılaştırıldığı tez yüzde 25,7, İki kavram arasındaki ilişkiye bakılan tez yüzde 4,8, belli konularda değerlendirmeler yapılan tezler yüzde 14,3, çeşitli kavramların birbirlerini etkileme düzeyine bakılan tezler yüzde 7,6, bir konu hakkında bilgi veren tezler yüzde 3,8’dir.

3.4. Tezlerde Örneklem Olarak Seçilen Kurumlar

Araştırmanın dördüncü alt amacı, “Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılan tezlerde genellikle hangi kurumlar örneklem olarak seçilmektedir?” şeklinde düzenlenmektedir.

Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerde örneklem olarak seçilen kurumlar

Tablo 3.4’de yer almaktadır.

Tablo 3.4. Tezlerde Örneklem Olarak Seçilen Kurumlar

Kurumlar	f	%
Okul Öncesi	4	3,8
İlköğretim	43	41
Ortaöğretim	8	7,6
Lise	19	18,1
Yükseköğretim	9	8,6
Milli Eğitim Bakanlığı(MEB)	8	7,6
Okul Öncesi-İlköğretim-Lise	1	1
İlköğretim-Ortaöğretim	4	3,8
İlköğretim-Lise	5	4,8
İlköğretim-MEB	2	1,9
Lise-Yükseköğretim	1	1
Özel Okul	1	1
Toplam	105	%100

Tablo 3.4’de görüldüğü gibi; Okul Öncesi Eğitimde örnekleme 7 adet araştırma seçilmiş; fakat inceleme aşamasında 3 tanesi tarih olarak sınırlı erişimde olduğu için Okul Öncesi Eğitim’de 4 adet incelenmiş olup, araştırmaların yüzde 3,8’ini oluşturmaktadır. İlköğretim araştırmaların yüzde 41’ini, Ortaöğretim araştırmaların yüzde 7,6’sını, Lise araştırmaların yüzde 18,1’ini, Yükseköğretim araştırmaların yüzde 8,6’sını, Milli Eğitim Bakanlığı’nda Milli Eğitim Müdürlükleri araştırmaların yüzde 7,6’sını, Okul Öncesi-İlköğretim-Lise’nin birlikte örnekleme alındığı araştırma, araştırmaların yüzde 1’ini oluşturmaktadır. İlköğretim-Ortaöğretim birlikte alındığı araştırma, araştırmaların yüzde 3,8’ini oluşturmaktadır.

İlköğretim-Lise'nin birlikte alındığı araştırma, araştırmaların yüzde 4,8'ini oluşturmaktadır. İlköğretim-Milli Eğitim Bakanlığı'nın birlikte seçildiği araştırma, araştırmaların yüzde 1,9'unu oluşturmaktadır. Lise-Yükseköğretim birlikte kullanılan 1 tez incelenen araştırmaların yüzde 1'ini oluşturmaktadır. Herhangi bir kurum kademesi seçilmeyip özel okul olarak nitelenen araştırma, incelenen araştırmaların yüzde 1'ini oluşturmaktadır.

3.5. Tezlerde Örneklem Olarak Seçilen Gruplar

Araştırmanın beşinci alt amacı, “Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılan tezlerde genellikle hangi gruplar örneklem olarak seçilmektedir?” şeklinde düzenlenmektedir.

Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerde örneklem olarak seçilen gruplar Tablo 3.5’de yer almaktadır.

Tablo 3.5. Tezlerde Örneklem Olarak Seçilen Gruplar

Gruplar	f	%
Öğretmen	24	22,9
Yönetici Öğretmen	23	21,9
Öğrenci	11	10,5
Yönetici	9	8,6
Yok	6	5,7
Veli	6	5,7
Müfettiş Öğretmen	5	4,8
Müfettiş	4	3,8
Öğretmen Öğrenci	3	2,9
Öğrenci Yönetici	2	1,8
Yönetici Öğretmen Öğrenci	2	1,8
Yönetici Personel (MEB)	2	1,8
Öğretim Elemanı	2	1,8
Öğretim Elemanı MEB Personeli	1	1
Öğretim Elemanı Öğrenci	1	1
Öğrenci Veli Yönetici	1	1
Öğretmen Veli Yönetici	1	1
Yönetici Müfettiş	1	1
Müfettiş Yönetici Öğretmen	1	1
Toplam	105	%100

Tablo 3.5’de görüldüğü gibi; öğretmen grubu tezlerin yüzde 22,9’unu, yönetici-öğretmen grubu tezlerin yüzde 21,9’unu, öğrenci grubu tezlerin yüzde 10,5’ini, yönetici grubu tezlerin yüzde 8,6’sını, veli ve herhangi bir grubun yer almadığı “yok” grubu tezlerin yüzde 5,7’sini, müfettiş-öğretmen grubu tezlerin yüzde 4,8’ini, müfettiş grubu tezlerin yüzde 3,8’ini, öğretmen-öğrenci grubu tezlerin yüzde 2,9’unu, öğrenci-yönetici yönetici-öğretmen-öğrenci yönetici-MEB personeli öğretim elemanı grupları tezlerin yüzde 1,8’ini ve öğretim üyesi-MEB personeli öğretim elemanı-öğrenci öğrenci-veli-yönetici öğretmen-veli-yönetici yönetici-müfettiş müfettiş-yönetici-öğretmen grupları tezlerin yüzde 1’ini oluşturmaktadır.

Örnekleme olarak seçilen ve çoğunlukta olan grupların, kurumlara göre dağılımı Tablo 3.6’da yer almaktadır.

Tablo 3.6. Örnekleme Olarak Seçilen Grupların Kurumlara Göre Dağılımı

Kurumlar Gruplar	Okul öncesi	ilköğretim	Ortaöğretim	İlköğretim Ortaöğretim	lise	İlköğretim lise	Okul öncesi İlköğretim lise	Yükseköğretim	MEB	İlköğretim MEB
öğretmen	1	13	2	1	7					
yönetici öğretmen		12	1	1	5	3				
öğrenci	1	2	2		4			2		
yönetici		3	1	1				2	2	
veli	1	3		1		1				
müfettiş									4	
yok	1		1		1	1	1	1		
Müfettiş öğretmen		3								2

Tablo 3.6.’da görüldüğü gibi örnekleme alınan çoğunlukta grupların kurumlara göre dağılımında; okul öncesinde 1, ilköğretimde 13, ortaöğretimde 2, ilköğretim-ortaöğretimde 1, lisede 1 tezde, öğretmen seçilmektedir. Yönetici-öğretmen; ilköğretimde 12, ortaöğretimde 1, ilköğretim-ortaöğretimde 1, lisede 5, ilköğretim-lisede 3 tezde seçilmektedir. Öğrenci; okul öncesinde 1, ilköğretimde 2, ortaöğretimde 2, lisede 4 tezde seçilmektedir. Yönetici; ilköğretimde 3, ortaöğretimde 1, ilköğretim-ortaöğretimde 1, yükseköğretimde 2, MEB’de 2 tezde

seçilmektedir. Veli okul öncesinde 1, ilköğretimde 3, ilköğretim-ortaöğretimde 1, ilköğretim-lisede 1 tezde seçilmektedir. Müfettiş MEB’de 4 tezde seçilmektedir. Örnekleminde grup bulunmayan “yok” ise; okul öncesinde 1, ortaöğretimde 1, lisede 1, ilköğretim-lisede 1, okul öncesi-ilköğretim-lisede 1, yükseköğretimde 1 tezde seçilmektedir. Müfettiş-öğretmen; ilköğretimde 3, ilköğretim-MEB’de 2 tezde seçilmektedir.

3.6. Tezlerde Kullanılan Araştırma Metotları

Araştırmanın altıncı alt amacı, “Araştırmalarda genellikle hangi araştırma metotları kullanılmaktadır?” şeklinde düzenlenmektedir.

Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma metotları Tablo 3.7’de yer almaktadır.

Tablo 3.7. Tezlerde Kullanılan Araştırma Metotları

Araştırma Metotları	f	%
Nicel/Nitel	6	5,7
Nitel	19	18,1
Nicel	80	76,2
Toplam	105	%100

Tablo 3.7’de görüldüğü gibi; incelenen tezlerde kullanılan araştırma metotları, Nicel/Nitel metotların birlikte kullanıldığı tezler, yüzde 5,7’dir. Nitel metotların kullanıldığı tezler, yüzde 18,1’dir. Nicel metotların kullanıldığı tezler, yüzde 76,2’dir.

3.7. Tezlerde Kullanılan Araştırma Modelleri

Araştırmanın yedinci alt amacı, “Araştırmalarda genellikle hangi araştırma modeli kullanılmaktadır?” şeklinde düzenlenmektedir.

Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma modelleri

Tablo 3.8’de yer almaktadır.

Tablo 3.8. Tezlerde Kullanılan Araştırma Modelleri

Araştırma Modelleri	f	%
Tarama	83	79
Nitel	7	6,6
Deneme	5	4,8
Yok	5	4,8
Anket	2	1,8
Saha Araştırması	1	1
Tarama Survey	1	1
Tümevarım-Tümdengelim	1	1
Toplam	105	%100

Tablo 3.8’de görüldüğü gibi; incelenen tezlerde kullanılan araştırma modelleri araştırmaların; tarama yüzde 79’unu, nitel yüzde 6,6’sını, deneme yüzde 4,8’ini, herhangi bir model kullanılmayan “yok” yüzde 4,8’ini, anket yüzde 1,8’ini, saha araştırması, tarama survey ve tümevarım-tümdengelim yüzde 1’ini oluşturmaktadır.

3.8. Tezlerde Kullanılan Model Hakkında Bilgi

Araştırmanın sekizinci alt amacı, “Araştırma modeline ilişkin açıklayıcı bilgi verilmekte mi?” şeklinde düzenlenmektedir.

Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma modelleri hakkında kaynak göstererek açıklama yapılıp yapılmadığı Tablo 3.9’da yer almaktadır.

Tablo 3.9. Tezlerde Kullanılan Model Hakkında Bilgi

Model Hakkında Bilgi Var mı?	f	%
Evet	49	46,7
Hayır	56	53,3
Toplam	105	%100

Tablo 3.9’da görüldüğü gibi incelenen lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma modelleri hakkında bilgi bulunan tezler yüzde 46,7, bulunmayan tezler ise yüzde 53,3’tür.

3.9. Tezlerde Amaç ve Alt Amaca Uygun Evren

Araştırmanın dokuzuncu alt amacı, “Araştırmanın amaç ve alt amaçlarına uygun evren seçilmekte midir?” şeklinde düzenlenmektedir.

Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerde amaç ve alt amaçlar ile uygun evren seçilip seçilmediği Tablo 3.10’da yer almaktadır.

Tablo 3.10. Tezlerde Amaç ve Alt Amaca Uygun Evren

Amaç ve Alt Amaca Uygun Evren Var mı?	f	%
Evet	96	91,4
Hayır (Evren yazılmamış)	3	2,9
Gerek Yok	6	5,7
Toplam	105	%100

Tablo 3.10’da görüldüğü gibi incelenen lisansüstü tezlerde amaç ve alt amaçlara uygun evren bulunan tezler yüzde 96,4, bulunmayan evren yazılmayan tez yüzde 2,9, evrene ihtiyaç bulunmayan araştırmalar ise yüzde 5,7’dir.

3.10. Tezlerde Örneklem Alımı Konusunda Bilgi

Araştırmanın onuncu alt amacı, “Örneklem alımı konusunda açıklayıcı bilgi var mı ?” şeklinde düzenlenmektedir.

Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerde örneklem alımı konusunda açıklayıcı bilgi olup olmadığı Tablo 3.11’de yer almaktadır.

Tablo 11. Tezlerde Örneklem Alımı Konusunda Bilgi

Örneklem Alımı Konusunda Bilgi Var mı?	f	%
Evet	75	71,4
Hayır	24	22,9
Gerek Yok	6	5,7
Toplam	105	%100

Tablo 3.11’de görüldüğü gibi; incelenen lisansüstü tezlerde örneklem alımı konusunda açıklayıcı bilgi bulunan tezler yüzde 71,4, bulunmayan tezler yüzde 22,9, herhangi bir bilgiye ihtiyaç bulunmayan araştırmalar ise yüzde 5,7’dir.

3.11. Tezlerde Kullanılan Veri Toplama Araçları

Araştırmanın on birinci alt amacı, “Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılan araştırmalarda ne tür veri toplama araçları kullanılmaktadır?” şeklinde düzenlenmektedir.

Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerde kullanılan veri toplama araçlarına ilişkin içerik analizinin sonucu Tablo 3.12’de yer almaktadır.

Tablo 3.12. Tezlerde Kullanılan Veri Toplama Araçları

Tezlerde Kullanılan Veri Toplama Araçları	f	%
Anket	57	45,6
Ölçek	32	25,6
Görüşme	11	8,8
Kaynak Tarama	8	6,4
Envanter	7	5,6
Gözlem	3	2,4
Yok	3	2,4
Test	2	1,6
Ders Notu	1	0,8
Açık Uçlu Soru	1	0,8
Toplam	125	%100

Tablo 3.12’de görüldüğü gibi; incelenen lisansüstü tezlerde birden fazla veri toplama aracı kullanıldığından toplam veri toplama aracı 125’tir. Veri toplama aracı olarak; anket bulunan tezler yüzde 45,6, ölçek bulunan tezler yüzde 25,6, görüşme bulunan tezler yüzde 8,8, kaynak tarama bulunan tezler yüzde 6,4, envanter bulunan tezler yüzde 5,6, gözlem bulunan tezler yüzde 2,4, herhangi bir ölçek kullanılmayan tezler yüzde 2,4, test bulunan araştırma yüzde 1,6, ders notu ve açık uçlu soru kullanılan araştırmalar ise yüzde 0,8’dir.

3.12. Tezlerde Veri Toplama Araçlarının Hedeflenen Değişkenleri Değerlendirmek İçin Uygun Olup Olmadığı

Araştırmanın on ikinci alt amacı, “Veri toplama araçları, hedeflenen değişkenleri değerlendirmek için uygun mu?” şeklinde düzenlenmektedir.

Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerde veri toplama araçları, hedeflenen değişkenleri değerlendirmek için uygun olup olmadığı Tablo 3.13’de yer almaktadır.

Tablo 3.13. Tezlerde Veri Toplama Araçlarının Hedeflenen Değişkenleri Değerlendirmek İçin Uygun Olup Olmadığı

Veri Toplama Aracı Uygun mu?	f	%
Evet	102	97,1
Hayır	--	---
Gerek Yok	3	2,9
Toplam	105	%100

Tablo 3.13’de görüldüğü gibi incelenen lisansüstü tezlerde veri toplama araçları, hedeflenen değişkenleri değerlendirmek için uygun bulunan tezler yüzde 97,1, bulunmayan tezler yok, herhangi bir veri toplama aracı bulunmayan araştırmalar ise yüzde 2,9’dur.

3.13. Tezlerde Veri Toplama Aracının Amacı İçeriği Kullanım Özelliklerini Açıklayıcı Bilgi Olup Olmadığı

Araştırmanın on üçüncü alt amacı, “Veri toplama aracının amacını, içeriğini ve kullanım özelliklerini açıklayıcı bilgi verilmekte mi?” şeklinde düzenlenmektedir.

Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerde veri toplama araçlarının amacını, içeriğini kullanım özelliklerini açıklayıcı bilgi olup olmadığı Tablo 3.14’de yer almaktadır.

Tablo 3.14. Tezlerde Veri Toplama Aracının Amacı İçeriği Kullanım Özelliklerini Açıklayıcı Bilgi Olup Olmadığı

Veri Toplama Aracının Amacı İçeriği Kullanım Özelliklerini Açıklayıcı Bilgi Var mı ?	f	%
Evet	88	83,8
Hayır	14	13,3
Gerek Yok	3	2,9
Toplam	105	%100

Tablo 3.14’de görüldüğü gibi; incelenen lisansüstü tezlerde veri toplama araçlarının amacını, içeriğini kullanım özelliklerini açıklayıcı bilgi olan tezler yüzde 83,8, bulunmayan tezler yüzde 13,3, herhangi bir veri toplama aracı bulunmayan araştırmalar ise yüzde 2,9’dur.

3.14. Tezlerde Veri Toplama Aracının Geçerlilik Güvenilirliği İle İlgili Bilgi Olup Olmadığı

Araştırmanın on dördüncü alt amacı, “Veri toplama araçlarının geçerlilik ve güvenilirliğiyle ilgili bilgi verilmekte mi?” şeklinde düzenlenmektedir.

Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerde veri toplama araçlarının geçerlilik ve güvenilirliğiyle ilgili bilgi olup olmadığı Tablo 3.15’de yer almaktadır.

Tablo 3.15. Tezlerde Veri Toplama Aracının Geçerlilik Güvenilirliği İle İlgili Bilgi Olup Olmadığı

Veri Toplama Aracının Geçerlilik Güvenilirliği ile İlgili Bilgi Var mı ?	f	%
Evet	75	71,4
Hayır	17	16,2
Gerek Yok	12	11,4
Sadece Güvenilirlik	1	1
Toplam	105	%100

Tablo 3.15’de görüldüğü gibi; incelenen lisansüstü tezlerde veri toplama araçlarının geçerlilik ve güvenilirliğiyle ilgili bilgi olan tezler yüzde 71,4, bulunmayan tezler yüzde 16,2, herhangi bir bilgiye gerek bulunmayan araştırmalar ise yüzde 11,4, sadece güvenilirlik hakkında bilgi olan tez yüzde 1’dir.

3.15. Tezlerde Kullanılan İstatistiksel Teknikler

Araştırmanın on beşinci alt amacı, “Nicel ve Nitel araştırmalarda kullanılan istatistiksel teknikler nelerdir?” şeklinde düzenlenmektedir.

Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerde kullanılan istatistiksel tekniklere ilişkin içerik analizinin sonucu Tablo 3.16’da yer almaktadır.

Tablo 3.16. Tezlerde Kullanılan İstatistiksel Teknikler

(Teknikler tezlerde ifade edildiği şekli ile alınmış aynen aktarılmıştır.)

Tezlerde Kullanılan İstatistiksel Teknikler		f	%
Betimsel	5		
Frekans	65		
Yüzde	75	Betimsel	
Ortalama	60	İstatistikler	275
Standart Sapma	49		49,1
Standart Hata	2		
Korelasyon	18		
Spearman Rho	1		
T Testi		75	13,3
Varyans		73	13
Post Hoc Tukey	23		
Post Hoc Scheffe	20		
Post Hoc LSD	7	Post Hoc	53
Post Hoc Benforoni	2	İstatistikleri	
Post Hoc Dunnet C	1		9,4
Kruskal Wallis H		16	2,8
Mann Whitney U		16	2,8
Ki Kare		6	1,1
Cross Tab		6	1,1
Faktör Analizi		4	0,6
Levene	3	Homojenlik	
Brown-Frosythe	1	Testleri	4
Kolmogorov-Simirnov		2	0,3
Regresyon		1	0,3
Wilcoxon İşaretli Sıralar		1	0,3
Sıra Toplam		1	0,3
Güvenilirlik		1	0,3
Cronbach Alfa (İstatistik test değildir)		2	0,3
Demografik Özellikler		1	0,3
Metafor	1		
Nitel	1		
Önem Sırası	2	Nitel	23
Gerek Yok	5		4,1
İçerik Analizi	14		
Toplam		560	%100

Tablo 3.16’da görüldüğü gibi; incelenen lisansüstü tezlerde birden fazla istatistiksel teknik kullanıldığından toplam İstatistiksel Teknik 560’tır. Burada

istatistik teknik olmayan isimlerde bulunmaktadır, fakat araştırmacılar yukarıda yazılanları istatistik teknik olarak tezlerinde ifade ettikleri için aynen alınmıştır. İstatistik teknik olarak; betimsel istatistiklerden frekans (65), yüzde (75), sadece betimsel denilen (5), ortalama (60), standart sapma (49), korelasyon (18), spearman rho (1), hepsi toplamda yüzde 49,1, T testi yüzde 13,3, varyans yüzde 13, Post Hoc testleri Tukey (23), scheffe (20), LSD (7), Bonforoni (2), Dunnet C (1) toplamlarının yüzdesi 9,4, iki veya daha fazla bağımsız örnek testleri Kruskal Wallis H yüzde 2,8, Mann Whitney U yüzde 2,8, iki veya daha fazla bağımlı örnek testleri Wilcoxon işaretli sıralar 0,3, Ki-Kare yüzde 1,1, Cross Tabs yüzde 1,1, Faktör analizi yüzde 0,6, Homojenlik için bakılan Levene (3), Brown Froisythe (1), toplam 4 yüzdesi 0,6, normallik için bakılan Kolmogorov-Simirnov yüzde 0,3, regresyon yüzde 0,3, sıra toplam, güvenilirlik, test olmayan güvenilirlik katsayısı Cronbach Alfa, Demografik özellikler de tek tek yüzde 0,3'tür. Nitel analiz olarak metafor (1) (hikayeleştirerek anlatım ve analiz), nitel (1), önem sırası (2), nitel olarak planlanan ve analiz sözü geçmeyen "gerek yok"(5), içerik analizi (14) bunların toplamı 23 yüzdesi 4,1'dir.

3.16. Tezlerde Veri Analizi İçin Amaca Toplanan Verilere Uygun İstatistik Teknik Seçilmiş Olup Olmadığı

Araştırmanın on altıncı alt amacı, "Veri analizi için amaca ve toplanan verilere uygun istatistiksel teknik seçilmekte mi?" şeklinde düzenlenmektedir.

Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerde veri analizi için amaca ve toplanan verilere uygun istatistiksel teknik seçilmiş olup olmadığı Tablo 3.17'de yer almaktadır.

Tablo 3.17. Tezlerde Veri Analizi İçin Amaca Toplanan Verilere Uygun İstatistik Teknik Seçilmiş Olup Olmadığı

Veri Analizi İçin Amaca Toplanan Verilere Uygun İstatistik Teknik Seçilmiş mi ?	f	%
Evet	100	95,2
Hayır	--	---
Gerek Yok	5	4,8
Toplam	105	%100

Tablo 3.17’de görüldüğü gibi; incelenen lisansüstü tezlerde veri analizi için amaca ve toplanan verilere uygun istatistiksel teknik seçilmiş olan tezler yüzde 95,2, bulunmayan tezler yok, herhangi bir bilgiye gerek bulunmayan araştırmalar ise yüzde 4,8’dir.

3.17. Tezlerde İstatistik Tekniklerin Varsayımlarına ve Karşılanma Durumuna İlişkin Bilgi Olup Olmadığı

Araştırmanın on yedinci alt amacı, “Nicel Araştırmalarda kullanılan istatistiksel tekniklerin varsayımlarına ve karşılanma durumuna ilişkin bilgi var mı?” şeklinde düzenlenmektedir.

Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerde nicel araştırmalarda kullanılan istatistiksel tekniklerin varsayımlarına ve karşılanma durumuna ilişkin bilgi olup olmadığı Tablo 3.18’de yer almaktadır.

Tablo 3.18. Tezlerde İstatistik Tekniklerin Varsayımlarına ve Karşılanma Durumuna İlişkin Bilgi Olup Olmadığı

İstatistik Tekniklerin Varsayımlarına ve Karşılanma Durumuna İlişkin Bilgi Var mı ?	f	%
Evet	30	28,6
Hayır	51	48,6
Gerek Yok	23	21,9
Koşul Geçerlilik Güvenilirlik	1	0,9
Toplam	105	%100

Tablo 3.18’de görüldüğü gibi; incelenen lisansüstü tezlerde, nicel araştırmalarda kullanılan istatistiksel tekniklerin varsayımlarına ve karşılanma durumuna ilişkin, bilgi olan tezler yüzde 28,6, bilgi bulunmayan tezler yüzde 48,6, herhangi bir bilgiye gerek bulunmayan araştırmalar ise yüzde 21,9, koşulun geçerlilik güvenilirlik olduğu bilgisi olan tez yüzde 0,9’dur.

3.18. Tezlerde Veriler Amaçlar Doğrultusunda Yorumlanmış Olup Olmadığı

Araştırmanın on sekizinci alt amacı, “Çözümlemiş veriler araştırma amaçları doğrultusunda yorumlanmakta mı?” şeklinde düzenlenmektedir.

Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerde çözümlemiş veriler araştırma amaçları doğrultusunda yorumlanmış olup olmadığı Tablo 3.19’da yer almaktadır.

Tablo 3.19. Tezlerde Verilerin Amaçlar Doğrultusunda Yorumlanmış Olup Olmadığı

Veriler Amaçlar Doğrultusunda Yorumlanmış mı ?	f	%
Evet	103	98,1
Hayır	--	---
Gerek Yok	2	1,9
Toplam	105	%100

Tablo 3.19’da görüldüğü gibi; incelenen lisansüstü tezlerde, çözümlenmiş veriler araştırma amaçları doğrultusunda yorumlanmış olan tezler yüzde 98,1, amaçlar doğrultusunda yorumlanmamış tezler yok, herhangi bir yoruma gerek bulunmayan araştırmalar ise yüzde 1,9’dur.

3.19. Tezlerde Verilerin Yorumlanmasını Kolaylaştıracak Yorum Ölçütleri Olup Olmadığı

Araştırmanın on dokuzuncu alt amacı, “Verilerin yorumlanmasını kolaylaştıracak, araştırma planlanırken belirlenmiş yorum ölçütleri var mı?” şeklinde düzenlenmektedir.

Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerde verilerin yorumlanmasını kolaylaştıracak, araştırma planlanırken belirlenmiş yorum ölçütleri olup olmadığı Tablo 3.20’de yer almaktadır.

Tablo 3.20. Tezlerde Verilerin Yorumlanmasını Kolaylaştıracak Yorum Ölçütleri Olup Olmadığı

Verilerin Yorumlanmasını Kolaylaştıracak Yorum Ölçütleri Var mı ?	f	%
Evet	71	67,6
Hayır	29	27,6
Gerek Yok	5	4,8
Toplam	105	%100

Tablo 3.20’de görüldüğü gibi; incelenen lisansüstü tezlerde, verilerin yorumlanmasını kolaylaştıracak, araştırma planlanırken belirlenmiş yorum ölçütleri olan tezler yüzde 67,6, yorum ölçütleri olmayan tezler yüzde 27,6, herhangi bir yorum ölçütüne gerek bulunmayan araştırmalar ise yüzde 4,8’dir.

3.20. Tezlerde Bulguların Yorumsuz Sunulmuş Olup Olmadığı

Araştırmanın yirminci alt amacı, “Bulgular elde edildiği gibi yorumsuz sunulmakta mıdır?” şeklinde düzenlenmektedir.

Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerde bulguların elde edildiği gibi yorumsuz sunulmuş olup olmadığı Tablo 3.21’de yer almaktadır.

Tablo 3.21. Tezlerde Bulguların Yorumsuz Sunulmuş Olup Olmadığı

Bulgular Yorumsuz Sunulmuş mu ?	f	%
Evet	101	96,2
Hayır	2	1,9
Gerek Yok	2	1,9
Toplam	105	%100

Tablo 3.21’de görüldüğü gibi; incelenen lisansüstü tezlerde, bulguları elde edildiği gibi yorumsuz sunulmuş olan tezler yüzde 96,2, yorum olan tezler yüzde 1,9, herhangi bir yorum ölçütüne gerek bulunmayan araştırmalar ise yüzde 1,9’dur.

3.21. Tezlerde Yorumun Bulgulara ve İlgili Araştırmalara Dayanıp Dayanmadığı

Araştırmanın yirmi birinci alt amacı, “Araştırmaların yorumu bulgularına ve önceki ilgili araştırmalarına dayandırılmakta mı?” şeklinde düzenlenmektedir.

Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerde yorumu bulgularına ve önceki ilgili araştırmalarına dayandırılmış olup olmadığı Tablo 3.22’de yer almaktadır.

Tablo 3.22. Tezlerde Yorumun Bulgulara ve İlgili Araştırmalara Dayanıp Dayanmadığı

Yorum Bulgulara ve İlgili Araştırmalara Dayanıyor mu?	f	%
Bulgular Evet İlgili Araştırma Hayır	47	44,8
Evet	57	54,3
Gerek Yok	1	1,9
Toplam	105	%100

Tablo 3.22’de görüldüğü gibi; incelenen lisansüstü tezlerde, yorumu bulgularına ve önceki ilgili araştırmalarına dayandırılmış olan tezler yüzde 54,3, yorum bulgulara dayanıyor fakat ilgili araştırmalara dayanmıyor olan tezler yüzde 44,8, herhangi bir ölçüte gerek bulunmayan araştırmalar ise yüzde 1,9’dur.

3.22. Tezlerde Bulgulara Dayanan Öneri verilmiş Olup Olmadığı

Araştırmanın yirmi ikinci alt amacı, “Araştırma bulgularına dayanan öneri verilmekte mi?” şeklinde düzenlenmektedir.

Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerde bulgulara dayanan öneri verilmiş olup olmadığı Tablo 3.23’de yer almaktadır.

Tablo 3.23. Tezlerde Bulgulara Dayanan Öneri verilmiş Olup Olmadığı

Bulgulara Dayanan Öneri verilmiş mi?	f	%
Bulgulara Dayanmıyor	2	1,9
Evet	102	97,1
Hayır (Yok)	1	1
Toplam	105	%100

Tablo 3.23’de görüldüğü gibi; incelenen lisansüstü tezlerde, bulgulara dayanan öneri verilmiş olan tezler yüzde 97,1, bulgulara dayanmıyor olan tezler yüzde 1,9, herhangi bir öneri bulunmayan araştırmalar ise yüzde 1’dir.

3.23. İncelenen Tezlerde Deneysel ve Kuram Geliştirmeye Dönük Çalışma Olup Olmadığı

Araştırmanın yirmi üçüncü alt amacı, “Deneysel ve kuram geliştirmeye dönük çalışmalar var mı?” şeklinde düzenlenmektedir.

Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerde deneysel ve kuram geliştirmeye dönük çalışmalar olup olmadığı Tablo 3.24’de yer almaktadır.

Tablo 3.24. Tezlerde Deneysel ve Kuram Geliştirmeye Dönük Çalışma Olup Olmadığı

Deneysel ve Kuram Geliştirmeye Dönük Çalışma Var mı?	f	%
Deneysel Çalışmalar	7	6,7
Kuram Geliştirmeye Dönük Çal.	8	7,6
Hayır (Yok)	90	85,7
Toplam	105	%100

Tablo 3.24’de görüldüğü gibi; incelenen lisansüstü tezlerde, deneysel ve kuram geliştirmeye dönük çalışmalar olan tezler yüzde 6,7, kuram geliştirmeye dönük çalışma olan tezler yüzde 7,6, deney ya da kuram geliştirme bulunmayan araştırmalar ise yüzde 85,7’dir.

IV. BÖLÜM

SONUÇ TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalındaki lisansüstü tezlerin incelenmesi sonucunda elde edilen bulgular ile ilgili yazındaki diğer araştırmacıların bulgularının sonuçları tartışılarak öneriler geliştirilmiştir.

4.1. Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında Yapılan Araştırmaların Genel Tartışma Düzeni

Araştırmalar amaçlar bölümünde ve işlem bölümünde incelendiği sıra ile tartışması yapılmakta ve her alt amacın sonunda genel bir sonuç cümlesi yer almaktadır.

4.1.1. Kullanılan Teknikler Açısından Tez Türleri

Araştırmanın birinci alt amacı ile ilgili olarak yapılan incelemede en çok uygulamalı yani pratiğe dönük araştırmaların (%93,3) yapıldığı görülmektedir. Temel yani Kavramsal araştırmaların (%3,8) ve her ikisini kapsayan Temel ve Uygulamalı araştırmaların (%2,9) en az yapıldığı görülmektedir. Balcı ve Apaydın'ın (2007) yaptığı Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi makalelerinin incelendiği araştırmanın bulgularında da genellikle pratiğe dönük çalışmaların olduğu bu bulguyu desteklemektedir. Ayrıca Ağaoğlu ve Diğerleri'nin (2008) Okul Yönetimi alanındaki araştırmaların incelenmesi çalışmalarında temel yani kuramsal araştırmaların, inceledikleri araştırmaların sadece 1/6'sını oluşturduğu da bu bulguyu desteklemektedir. EYED DER derneğinin toplantılarında ise giriş bölümünde de

bahsedildiği üzere çalışmaların çoğunun tekrar niteliğinde ve uygulamada karşılaşılan sorunlara ve ihtiyaa yönelik olmadığı yönünde değerlendirme yapmışlardır (Balcı ve diğerleri, 2008, s.44). Bu bulgu da EYED DER toplantılarında söyleneni desteklemektedir. nk uygulamalı araştırma yani pratiğe dönük araştırma dediğimiz araştırmalar genel olarak birbirine benzeyen ve bir soruna zm getirmeye yönelik çalışmalar değillerdir. Uygulamalı kavramı kullanılan teknikler açısından bu çalışmaları nitelemektedir.

Genel olarak, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında yapılan araştırmaların kullanılan teknikler açısından en çok uygulamalı araştırmalardan oluştuğu, fakat bu araştırmaların sorunlara zm getirmeyen, uygulamaya ve ihtiyaa yönelik çalışmalar olmadıkları görülmektedir.

4.1.2. Kavramsal Konu Açısından Dağılım

Araştırmanın ikinci alt amacı ile ilgili yapılan incelemede tezlerin konulara göre dağılımına bakıldığında ana konuların liderlik, yönetim, örgüt, sistem, denetim, eğitim, felsefe, psikoloji, planlama ve diğer olarak dağılımının oluştuğu görülmektedir. Araştırmaların analizinde en çok yönetim, örgüt ve sistem ana temalarının ele alındığı; eğitim felsefesi ve planlamasının en az ele alınan konu olduğu görülmektedir. Bu bulgu Ağaoğlu ve diğerleri'nin (2008) Okul Yönetimi alanındaki araştırmaların incelenmesi çalışmalarında en çok çalışılan konunun yönetim uygulamaları olduğu bulgusu ile örtüşmektedir. Okutan ve Ekşi'nin (2007) yaptığı çalışmalarının bulgularından yönetim sorunları en çok çalışılan konu olduğu, Balcı ve Apaydın'nın (2007) yaptığı araştırmada da okulların süreçlerine bir yoğunlaşma olduğu bulguları da araştırma bulgusunu desteklemektedir. Eğitime yön veren şuralarda incelenen konular açısından konuların dağılımına baktığımızda

şuralarda incelenen; sekiz yıllık zorunlu eğitim, mesleki teknik eğitim, yaygın eğitim-hizmet içi eğitim-uzaktan eğitim, özel öğretim kurumları, paralı eğitim, eğitim-iş dünyası ilişkileri, öğretmen-eğitim uzmanı, kalkınma planlarında eğitim, eğitim sisteminde yapı ve işleyiş, küreselleşme ve AB sürecinde eğitimimiz, yönlendirme ve sınav sistemi konularında çalışmalar olduğu görülmektedir. Bunun yanında şuralarda konu edilen; özel eğitim, yabancı dil eğitimi, nüfus ve eğitim, mevzuat karmaşası, hükümetler ve eğitim, kademeler arası geçişler, araştırmalarda yer almayan konular olarak görülmektedir.

Araştırmaların kavramsal konu olarak dağılımında en çok yönetim, örgüt, sistem konularının kullanıldığı ve bunların dışında liderlik, denetim, eğitim, felsefe, psikoloji, planlama konularının da çalışmalarda yer aldığı görülmektedir.

4.1.3. Problem Cümlesinde Seçilen Kavramların İncelenme Biçimi

İncelenen araştırmaların problem cümlelerinde seçilen kavramların daha çok grupların (öğretmen, öğrenci, veli, yönetici, müfettiş vb) görüşleri, algıları veya beklentilerine göre değişip değişmediğinin (%39) araştırılması şeklinde olduğu görülmektedir. Bunu iki kavramın karşılaştırıldığı (%25,7) örneğin liderlik özellikleri ile yöneticilik özelliklerinin karşılaştırılması gibi araştırmaların izlediği ve belli konularda değerlendirme yapılan (%14,3) örneğin hizmet içi eğitim çalışmalarının değerlendirilmesi gibi araştırmalarında oldukça fazla olduğu görülmektedir. Diğerlerine oranla çok daha az olan incelenme biçimleri ise; en az tez, bir konu hakkında bilgi veren tezler (%3,8), iki kavram arasındaki ilişkiye bakılan ve incelenen kavramların kişilerin demografik yani kişisel özelliklerine göre ne durumda olduğuna bakılan (%4,8) tezler, yine bunlara yakın oranda çeşitli kavramların birbirini etkileme düzeyine bakılan (%7,6) tezler olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak; araştırmaların problem cümlelerinde seçilen kavramların en çok grupların görüşleri, algıları, beklentilerine göre değişimine bakan tezler, en az ise; bir konu hakkında bilgi veren tezler olduğu görülmektedir.

4.1.4. Örneklem Olarak Seçilen Kurumlar

İncelenen tezlerde örneklem olarak seçilen kurumlar okul öncesi (%3,8), ilköğretim (%41), ortaöğretim (%7,6), lise (%18,1)(tezde bu şekilde ifade edildiği için ortaöğretimden ayrı alınmıştır), yükseköğretim (%8,6), Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (%7,6) ve özel okul (%1)'dir. Ayrıca birlikte örnekleme seçilen kurumlar ise, okul öncesi-ilköğretim-lise (%1), (ilköğretim-ortaöğretim (3,8)+ ilköğretim-lise (4,8)) ilköğretim-ortaöğretim (%8,6), ilköğretim-MEB (%1,9), Lise-Yükseköğretim (%1) şeklinde sınıflanmıştır. Tüm kurumlardan çok daha fazla ilköğretim (%41) seçilmektedir. Bunun nedeni ilköğretim kurumlarının sayısal olarak diğer kurumlara göre fazla olmasıdır. Gizir ve Köle'nin (2009) eğitim yönetimi alanında yaptığı araştırmada da ilköğretim kademesinin en çok tercih edildiği görülmektedir. Lise (%18,1) ve ortaöğretim (%7,6) tezlerde geçen kurum isimlerinin toplamı ortaöğretimin tamamını(%25,7) oluşturmakta ve çoktan aza sıralamada ikinci sırada yer almaktadır. En az örneklem seçilen kurum ise okul öncesidir (3 sınırlı erişim+4 incelenen % 3,8). Bunun nedeni de okul öncesi kurumların yönetim olarak ilköğretime bağlı olması ve sayılarının az olmasıdır. Birlikte incelenen kurumlardan en fazla ilköğretim-ortaöğretim (lise) (%6,7); en az ortaöğretim (lise)-yükseköğretim (%1) olarak görülmektedir. Ayrıca üç kurum birlikte alınan tezde %1 düzeyindedir. Bunun nedeni ise araştırmacıların daha rahat ulaşabilecekleri kurumları tercih etmeleridir.

Buradan çıkan sonuç, en fazla sayıda olan ilköğretim kurumları örneklem olarak “en fazla” seçilmekte; sayıca az olan okul öncesi ve ulaşılması güç olacak olan, çeşitli kurumların birlikte seçilmesi de “en az” tercih edilmektedir.

4.1.5. Örneklem Olarak Seçilen Gruplar

İncelenen araştırmalarda en çok öğretmen grubunun (%22,9) seçildiği bunun nedeninin yine öğretmenlerin sayıca fazla olması ve ulaşımı çalışılması kolay bir grup olmasından kaynaklandığı araştırmaların örneklem seçimi bölümünde sıkça ifade edilmektedir. İkinci en çok seçilen grup ise yönetici-öğretmen grubudur. Gizir ve Köle'nin (2009) eğitim yönetimi alanında yaptığı araştırmada da öğretmen ve öğretmen-yöneticinin en çok tercih edildiği görülmektedir. Bunları sırayla öğrenci (%10,5), yönetici (%8,6), veli (%5,7), müfettiş-öğretmen (%4,8), müfettiş (%3,8), öğretmen-öğrenci (%2,9), en az seçilen grup öğretim elemanı(%1,8) nedenini, yoğun çalışma tempolarından dolayı en zor ulaşılabilen grup olarak, tezlerde ifade edilmektedir. Kurumlar da olduğu gibi, örnekleme seçilen grupların birlikte seçilmesi, az tercih edilmektedir. Az da olsa birlikte çalışılan gruplar öğretim elemanı-MEB personeli, öğretim elemanı-öğrenci, yönetici müfettiş, öğrenci- veli-yönetici, öğretmen-veli-yönetici, müfettiş-yönetici-öğretmen'dir. (%1) Grupların kurumlara göre dağılımına baktığımızda en çok seçilen grupların ilköğretimden seçildiği ve onu çoğunluk olarak lisenin takip ettiği gözlenmektedir.

Sonuç olarak, en fazla sayıda olan öğretmenlerin örneklem olarak “en fazla” seçilmekte; sayıca az ve ulaşılması zor olan öğretim elemanları ve çeşitli grupların birlikte seçilmesi de “en az” tercih edilmektedir.

4.1.6. Araştırma Metotlarının Dağılımı

Araştırmaların incelenmesinde araştırma metodu olarak büyük bir farkla en çok nicel (%76,2) metot tercih edilmektedir. Burada sayısal verilerin kesin net olarak ifade edilebilmesi ve verilerle daha rahat çalışılabilmesi ve yorumlanabilmesi tercih edilmesindeki sebep olarak görülmektedir. Nitel metot (%18,1), Nicel-Nitel (%5,7) her ikisinin de kullanıldığı, en az görülmektedir. Okutan ve Ekşi'nin (2007) yaptığı çalışmada 178 tez incelenmiş ve sonuçta nicel (%82,59), nitel (%12,92), nicel-nitel (%4,49) olarak bulunmuş ve bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir. Yine Balcı ve Apaydın'ın (2007) çalışmasında büyük çoğunluğun nicel çalışma olduğunun ifade edildiği görülmektedir. Gizir ve Köle'nin (2009) çalışmasında incelenen araştırmalar sıklıkla nicel metotların kullanıldığı sonucu araştırma bulgusunu destekler niteliktedir. Yurt dışındaki araştırmalarda Gorard (2005) İngiltere araştırma değerlendirme uygulamaları taramasında EMA'daki makalelerin %76 nitel BERJ'deki makalelerin %96'sı nicel metot kullanıldığı, Hsu'nun (2005) nitel araştırmalarda artış olduğu bulgusu gözlenmektedir (Balcı ve Apaydın 2007). Buradan genellikle yurt dışında nitel metotların kullanıldığı sonucu Türkiye'deki durumla ve araştırma bulgularıyla örtüşmemektedir.

Araştırmalarda büyük bir oranda nicel metotların tercih edildiği, nitel ve nicel-nitel metodun ise oldukça az tercih edildiği görülmektedir.

4.1.7. Araştırma Modellerinin Dağılımı

İncelenen araştırmaların modellerinin en çok tarama modelinde (%79) olduğu, ikinci sırada ise metodun model yerine kullanılarak nitel metodun (%6,6), model olarak ifade edildiği görülmektedir. Deneme modelinin (%4,8) en az kullanıldığı görülmektedir. Bunun nedeni olarak ise sosyal bilimler alanı altında

deneysel çalışmadan çok tarama çalışmalarının yapılmasının daha kolay olmasındandır. Ayrıca incelenen araştırmalarda model olarak anket (%1,8), saha araştırması (%1), tarama survey (%1), tümevarım-tümdengelim (%1) isimleri de kullanıldığı görülmüştür. Balcı'nın (1988) araştırmasında tarama deseninin ağırlıklı kullanıldığı, Balcı ve Apaydın'ın (2007) araştırmalarında yine tarama modelinin çoğunlukta olduğu, Altınkurt'da (2007) araştırmaların %56'sı betimsel, %31,8'i kuramsal, %12,1'i deneysel araştırma olduğu bulgusu bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir. Gorard (2005) deneye dayalı olmayan %18 ve alan yazın taraması %10 bulgusu ile araştırma bulguları örtüşmemektedir (Balcı ve Apaydın, 2007).

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında yapılan araştırmaların büyük bir çoğunluğu tarama modelinde olduğu, çok azının deneme modelinde olduğu ve genellikle araştırmacıların model ve metot kavramlarını karıştırdıkları görülmektedir.

4.1.8. Araştırma Modelleri Hakkında Bilgi

İncelenen araştırmalarda model kavramının karıştırılmasın dan da anlaşılacağı gibi araştırmacılar bu konuya önem vermemişlerdir. Bunu araştırma sonucundan da görmek mümkündür. Model hakkında bilgi verenler (%46,7) bilgi vermeyenlere (%53,3) oranla azdır. Altınkurt'un (2007) araştırmasında araştırma modeli % 33,6'sında model belirtilmemiş bulgusu, araştırma bulgusuna yakın olduğu gözlenmektedir. Bu bilgi verenler arasında modeli farklı bir şekilde ifade edip (mesela nitel) bu ifade ettiğini açıklayanlar da bulunmaktadır. İşlem bölümünde de ifade edildiği gibi araştırmada model araştırmanın bel kemiğidir. Çünkü araştırmanın yapılış şeklini ve düzenlenme biçimini etkilemektedir. Araştırmaların neredeyse yarısından fazlasında bu konuda açıklayıcı bilgi bulunmaması araştırmaların geçerlilik ve güvenilirliklerini önemli ölçüde düşürebilmektedir.

Sonuç olarak, araştırmaların yarısından fazlasında araştırma modeli hakkında bilgi bulunmamaktadır.

4.1.9. Amaç ve Alt Amaçlara Uygun Evren

Bu konu incelenirken sadece araştırmacıların yazmış olduğu amaç ve alt amaçlar ile evren seçiminde yazılan evrenin uygunluğuna bakılmakta, yorumsal olarak uygunluk düşünülmemektedir. Araştırmalar incelendiğinde büyük bir çoğunluğunda (%91,4) uygun evren seçildiği, çok az sayıda araştırmada ise (%2,9) evrenin yazılmamasından dolayı uygun bulunmadığı ifade edilmektedir. Ağaoğlu ve diğerlerinin (2008) “evren % 11,7 belirtilmemiş şeklindeki” bulguları ile araştırma bulguları paralellik göstermektedir (Ağaoğlu ve diğerleri, 2008). Balcı ve Apaydın’ın (2007) araştırmasında da evren “orta” düzeyde bulunmaktadır (Balcı ve Apaydın 2007). Evren araştırmanın boyutunu ve çerçevesini çizen bir bölüm olduğu için araştırmanın en önemli kısımlarındandır. Bu nedenle bu konuda ayrıntılı bir bilgi verilmesi araştırmadan yararlanacak olan kişilere öngörü sağlar. Bir diğer çok az olan araştırmada evren gerektirmeyen ve “gerek yok” (%5,7) olarak ifade edilen, belli konuların irdelenmesi, bilgi verilmesi amacıyla yapılan tezlerdir. Burada evrenin ifade edilmemesi bir problem yaratmamaktadır.

Sonuç olarak, araştırmalarda büyük bir çoğunlukla amaca ve alt amaçlara uygun evren bulunmaktadır. Çok az bir kısmında evren yazılmamakta ve yine çok az bir tezde evrene gerek görülmemektedir.

4.1.10. Örneklem Alımı Konusunda Bilgi

İncelenen araştırmalarda örneklem alımı konusunda çoğunlukla (%71,4) bilgi bulunduğu görülmektedir. Bu sayının içinde evrenin tamamının alındığını belirten tezlerde bulunmaktadır. Balcı (1988) “örneklem saptanmasına özen gösterildiği”

(1990) “evren ve örneklem düzeyinde tezler iyi durumdadır” bulguları ile araştırma bulgusu paralellik göstermektedir (Balcı, 1988;1990). Fakat çok az sayılmayacak çoğunlukta (%22,9) tezde örneklem alımı konusunda bilgi verilmemektedir. Altinkurt’ un (2007) araştırmasında da %35, 5’inde örneklem belirtilmediği bulgusu araştırma bulgusuna yakın olduğu için bulguyu desteklemektedir. Gorard’ın (2005) araştırmasında da uygun örneklem bulunmadığı bulgusu yurtdışından bir örnek olarak görülmektedir. Evrende olduğu gibi örnekleme de seçimin çok dikkatli ve özenli yapılması gerekmektedir. Evren de olduğu gibi örnekleme de örneklem gerektirmeyen az miktarda “gerek yok” olarak ifade edilen (%5,7) tez vardır. Bu bulgu ile bir önceki evren konusundaki bulgunun aynı olması incelemenin tutarlılığını göstermektedir.

Sonuç olarak, araştırmalarda büyük bir çoğunlukla örneklem alımı konusunda bilgi bulunduğu, azımsanmayacak oranda tezde de bilgi bulunmadığı gözlenmektedir.

4.1.11. Veri Toplama Araçları

Araştırmaların veri toplama aracı bölümünde yazılan araçların incelenmesi sonucunda en çok (%45,6) anket kullanıldığı görülmektedir. Balcı ve Apaydın (2007) “ veri toplama aracı olarak çoğunlukla anket kullanıldığı” bulgusu ile Balcı (1988) “veri toplama aracı olarak çoğunlukla anket tekniği kullanıldığı” bulgusu araştırma bulgusuyla paralellik göstermektedir (Balcı ve Apaydın, 2007; Balcı, 1988). İkinci derece çoğunlukta (%25,6) ölçek araç olarak seçilmektedir. Bunların dışında kalan diğer araçlar, görüşme (%8,8), kaynak tarama (%6,4), envanter (%5,6), gözlem (%2,4), veri toplama aracı gerektirmeyen (%2,4), test (%1,6), ders notu (%0,8), açık uçlu soru (%0,8) az olarak kullanılmaktadır. Veri toplama araçları incelenirken, araçları isimlendirme konusunda aynı model belirtirken olduğu gibi,

kavramı yanlış ifade olduğu gör÷lmekte; fakat bu inceleme konusunu aştığı ve daha ayrıntılı bir inceleme gerektirdiği için farklı bir araştırma da ele alınması uygun olacağı düşün÷lmektedir.

Sonuç olarak incelenen araştırmalarda çoğunlukla anket araç olarak seçilmekte, en az ise görüşme, envanter, gözlem gibi araçların seçilmekte olduğu gör÷lmektedir.

4.1.12. Veri Toplama Araçlarının Hedeflenen Değişkenleri Değerlendirmek İçin Uygun Olup Olmadığı

Araştırmaların problem cümlesinde ifade edilen değişkenler ile kullanılan veri toplama aracının uygun olup olmadığı konusunda yapılan incelemede “gerek olmayan” dışında tüm veri toplama araçlarının hedeflenen değişkenleri değerlendirmek için uygun olduğu gör÷lmektedir. Veri toplama aracına gerek olmayan ve bu nedenle bu bulgunun incelenmesine de gerek olmayan (%2,9) az miktarda tez bulunmaktadır.

Sonuç olarak, araştırmalarda kullanılan veri toplama araçları hedeflenen değişkenleri değerlendirmek için uygundur.

4.1.13. Veri Toplama Araçlarının Amacı, İçeriği, Kullanım Özelliklerini Açıklayıcı Bilgi

Araştırmaların veri toplama araçlarının anlatıldığı bölümler incelendiğinde veri toplama aracının amacı, içeriği, kullanım özellikleri konularında bilgi olan tez (%83,8) çoğunlukta, olmayan tez (%13,3) az, birde yine yukarıdaki iki bulguda olduğu gibi incelenmesine gerek duyulmayan tez (%2,9) olarak gör÷lmektedir. Veri toplama aracı hakkında bilginin bulunması önemlidir. Bu bilgi, araştırmada

kullanılan ölçme aracının, araştırmacının ölçmek istediğini, ölçebilecek uygun araç olduğunu gösterir. Bu da araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliği açısından önemlidir.

Sonuç olarak, veri toplama araçlarının amacı, içeriği, kullanım özellikleri konularında çoğunlukla bilgi bulunmaktadır.

4.1.14. Veri Toplama Araçlarının Geçerlilik ve Güvenilirliği ile İlgili Bilgi

Araştırmaların veri toplama araçlarının anlatıldığı bölümler incelendiğinde veri toplama aracının geçerlilik ve güvenilirliği ile ilgili bilgi olan (%71,4) tezler çoğunluktadır. Sadece güvenilirlik bilgisi bulunan (%1) ve hiçbir bilgi bulunmayan (%16,2) tez azımsanmayacak kadar çoktur. Geçerlilik ve güvenilirlik bilgisine gerek olmayan (%11,4) az miktarda tez olduğu görölmektedir. Balcı (1990) araştırmasında “geçerlilik ve güvenilirlik düzeyine bakıldığında düzeylerinin orta seviyede olduğu” bulgusu araştırmanın bulgusu ile paraleldir. Çünkü genellikle araştırmalarda geçerlilik ve güvenilirlik olsa bile bunun düzeyinin yetersiz olduğu görölmektedir. Bunun nedeni ise her araştırmacı kendi geçerlilik ve güvenilirliğini ölçmeyerek, ölçme aracını aldığı kişinin bilgilerini ya da “ne düzeyde olduğu bilinmeyen” sadece uzman görüşünü yeterli olarak ifade etmesi olarak görölmektedir. Yurt dışında yapılan araştırmada Bridges’te (1982, akt. Balcı,1990) “geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarının eksik ve yetersiz olduğu” bulgusu ile geçerlilik ve güvenilirlik konusunda bizimkinden biraz düşük seviyede bir sonuç elde ettiği görölmektedir.

Sonuç olarak veri toplama aracının geçerlilik ve güvenilirliği ile ilgili çoğunlukla bilgi verildiği, fakat bu bilgilerin genelde geçerlilik ve güvenilirliği açıklamada yeterli olmadığı gözlenmektedir.

4.1.15. İstatistiksel Teknikler

Araştırmalarda veri çözümlene yöntemleri kısmı incelendiğinde kullanılan istatistiklerin yarısının betimsel istatistikler (%49,1) olduğu görülmektedir. Bu teknikler incelenirken araştırmada ne şekilde ifade edildiyse o şekilde incelemeye alınmıştır. Betimsel istatistikler olarak; frekans (f:65), yüzde (f:75), ortalama (f:60), standart sapma (f:49), standart hata (f:2), korelasyon (f:18), spearman rho (f:1) ve betimsel (f:5) görülmektedir. T testi (%13,3) ve varyans (%13) da oldukça sık kullanılmaktadır. Miskel ve Sandlin (1981, akt. Balcı, 1990) “istatistiksel analizlerin aşırı derecede basit olduğu” bulgusu araştırma bulgusu ile paraleldir. Post Hoc istatistik teknikleri (%9,4) daha az kullanıldığı görülmektedir. Bunların dışında kullanıldığı ifade edilen istatistikler ise; Kruskal Wallis H (%2,8), Mann Whitney U (%2,8), Ki-kare (%1,1), CrossTab (%1,1), Faktör analizi (%0,6), homojenlik ölçmede bakılan Levene ve Brown Froisythe (%0,6), Kolmogorov Simirnov (%0,3), Regresyon (%0,3), Wilcoxon işaretli sıralar (%0,3), sıra toplam, güvenilirlik, Cronbach Alfa, demografik özellikler (%0,3) olarak görülmektedir. Nitel çalışmaların istatistik teknikleri (%4,1) az kullanılmış bu teknikler araştırmalarda şöyle ifade edilmiştir; metafor, nitel, önem sırası, en fazla bunların içinde kullanılan içerik analizi ve istatistik teknik kullanılmaya gerek olmayan araştırmalarda hiçbir teknik yazılmamıştır. Balcı (1988) betimsel ve ilişkisel istatistiklerin yoğun kullanıldığı, Balcı ve Apaydın (2007) kullanılan istatistik yöntemlerin temel düzeyde olduğu, Bridges (1982) istatistiksel analizlerin aşırı derecede basit olduğu, gibi bulgular araştırma bulgularını desteklemektedir.

Sonuç olarak, araştırmalarda betimsel istatistikler, kullanılan istatistik tekniklerin, yarısını oluşturmakta, bu da basit istatistik tekniklerin daha çok tercih edildiğini göstermektedir.

4.1.16. Veri Analizi İçin Amaca Toplanan Verilere Uygun İstatistiksel Tekniklerin Seçilmiş Olup Olmadığı

Araştırmalarda seçilen istatistiksel tekniklerin, araştırmacının amacında belirttiği değişkenlerin ve toplanan verilerin ölçülmesi için, herhangi bir teknik kullanmaya gerek olmayan (%4,8) araştırmalar dışındaki tekniklerin (%95,2) hepsinin uygun olduğu görülmektedir. Bunun nedeni araştırmaların genellikle basit istatistik tekniklerin kullanılacağı biçimde planlandığı ve bu nedenle uygun tekniğin seçiminde zorlanılmadığı şeklinde düşünülmektedir.

Sonuç olarak araştırmalarda seçilen istatistiksel teknikler, araştırmacının amacında belirttiği değişkenlerin ve toplanan verilerin ölçülmesi için tamamı uygun olarak görülmektedir.

4.1.17. İstatistiksel Tekniklerin Varsayımlarına ve Karşılama Durumuna Ait Bilgi

Bu bulgu araştırmada kullanılan tekniklerin ne derece sağlıklı kullanılıp kullanılmadığını ölçmek adına önemli bir bulgudur. Bu nedenle araştırmalar uygulanırken her teknik kullanılmadan önce varsayımlarının karşılanıp karşılanmadığına bakılarak istatistik tekniklerin uygulanması önem taşımaktadır. Araştırmaları incelerken araştırmacının, parametrik testlerde özellikle, varsayımların karşılanıp karşılanmadığını yazması gerek diye düşünülerek, bu konuda bilgi yazılan araştırmalar (%28,6) “evet” olarak sınıflanmakta, varsayımları test ettiği halde yazmayan ve varsayımları dikkate almayanlar(%48,6) “hayır” olarak sınıflanmakta ve evetlere oranla neredeyse yarısı kadar hayır daha çok olduğu görülmektedir. Bu varsayımların, araştırmaların geçerlilik ve güvenilirliğini etkilediği halde önem gösterilmemiş olmasının nedeni bilinmemektedir. Keselman ve Diğerlerinin (1988) kullanılan istatistiğin etkililiği konusunda incelediği çalışmaların başarısız olması

araştırma bulgusunu desteklemektedir (Balcı ve Apaydın, 2007). Araştırmalarda parametrik ve ya herhangi bir varsayım gerektirmeyen araştırmaların da (%21,9) oldukça fazla olduğu bu da basit istatistik tekniklerin çoğunlukla kullanıldığı bulgusunu desteklemektedir. Ayrıca ilginç bir bulgu burada dikkat çekmekte bu bulgu; istatistik tekniklerin varsayımlarının karşılanması koşulu olarak geçerlilik ve güvenilirliği yazmış olan tez görülmektedir.

Sonuç olarak yazılması gerektiği halde varsayımların karşılanıp karşılanmadığı büyük oranda yazılmamakta ve neredeyse varsayımlarla ilgili bilgi yazarlar kadar; varsayım yazmasına gerek olmayan araştırmaların olduğu görülmektedir.

4.1.18. Veriler Amaçlar Doğrultusunda Yorumlanmış Olup Olmadığı

Araştırmaların amaç ve alt amaçlarında belirtilenler doğrultusunda, yorum kısmında ifade edilen araştırmalar (%98,1), herhangi bir amaç doğrultusunda yorumlanmasına gerek olmayan (%1,9) tezler dışında, araştırmaların tamamını oluşturduğu görülmektedir. Ağaoglu ve diğerleri'nin (2008) “verilen sonuçların %99'unun araştırma amaçları ile örtüştüğü görülmektedir” bulgusu ile araştırma bulgusu paralellik göstermektedir. Altınkurt (2007) sonuç boyutunda tezlerin %94,4'ünde sonuç bölümü bulunmakta, ancak %10,5'inde sonuçlar amaçlarla örtüşmemekte sonucu dikkat çekmektedir.

Sonuç olarak incelenen araştırmalarda, amaçlara göre yorum yapılması gereken tüm araştırmalar, bu doğrultuda yorumlanmaktadır.

4.1.19. Verilerin Yorumlanmasını Kolaylaştıracak Yorum Ölçütleri Olup Olmadığı

Araştırmalar planlanırken toplanan verilerin yorumlanmasında kullanılacak ölçütler belirlendiğinde araştırmalar çok daha planlı ve hızlı bir şekilde sürdürülebilmektedir. İncelenen araştırmalarda yorum ölçütleri olup olmadığına bakıldığında (%67,6) en fazla yorum ölçütleri olan araştırmalar olduğu görülmektedir. Yorum ölçütleri olmayan (%27,6) araştırmalarda azımsanmayacak kadar çoktur. Aslında bunun nedeni yorum ölçütleri olduğu halde bunları araştırmalarında ifade etmeyenlerin çoğunlukta olmasıdır. Yorum ölçütü gerektirmeyen araştırmaların da (%4,8) diğer bulguları destekler yoğunlukta olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak araştırmalarda verilerin yorumlanmasını kolaylaştıracak yorum ölçütlerinin sıklıkla kullanıldığı görülmektedir.

4.1.20. Bulguların Elde Edildiği Gibi Yorumsuz Sunulmuş Olup Olmadığı

Araştırma bulgularının objektifliği açısından bulguların yorumsuz olarak ifade edilmesi önem taşımaktadır. Bu araştırmanın yansızlığına da yansımaktadır. İncelenen araştırmalara baktığımızda büyük bir çoğunlukla (%96,2) bulgular yorumsuz sunulmaktadır. Çok az miktarda (%1,9) bulgular yorumlanarak sunulmaktadır. Bunun nedeninin, araştırmacının bu konuya dikkat etmemesi olduğu düşünülmektedir. Bulguları bulunmayan kavramsal bir konunun anlatıldığı araştırmalar (%1,9) sayı olarak diğer bulgularla örtüşmektedir.

Sonuç olarak araştırmalarda büyük bir çoğunlukla bulgular yorumsuz sunulmaktadır.

4.1.21. Yorumun Bulgulara ve İlgili Araştırmalara Dayanıp Dayanmadığı

Araştırma planlanırken her araştırmacı konusuyla ilgili başka araştırmaların olup olmadığını araştırarak ilgili literatür oluşturmakta ve hatta yurt içinde yapılan yurt dışında yapılan araştırmalar olarak bunları sınıflandırmaktadır. Bu literatür araştırma sonucu bulunan bulguları değerlendirmek amaçlı kullanılması beklenen bir durumdur. Fakat araştırmaları incelediğimizde neredeyse araştırmaların yarısına yakınının (%44,8) bulgulara dayalı yorum yapmakta fakat bunları ilgili araştırmalar ile ilişkilendirmediği görülmektedir. Bridges (1982) araştırmaların kuramdan uzak çalışıldığı, bulguyu desteklemektedir (Balcı, 1990). Gorard'ın (2005) literatür taraması içeren makale bulunmamakta bulgusu da dikkat çekmektedir (Balcı ve Apaydın, 2007). Yarıdan az fazlasının da (%54,3) hem bulgular hem de ilgili araştırmalara göre yorum yaptığı görülmektedir. Bu bulguda araştırmalarda, tüm yorum yapılırken sadece bir ilgili araştırma ile bağ kurulmuş olsa dahi, yorum bulgulara ve ilgili araştırmalara dayanıyor olarak, düşünülmektedir. Oysa araştırmalarda elde edilen bulgulardan mümkün olduğunca fazla sayıda bulguyu, farklı araştırmacıların bulgularıyla karşılaştırılması, önem taşımaktadır. Bu konuda bir incelemeye gerek duyulmayan araştırma (%1,9) olarak en az görülmektedir.

Sonuç olarak, araştırmalarda, yorum, bulgulara istenilen düzeyde dayanmakta; fakat ilgili literatüre (araştırmalara), dayanmamaktadır.

4.1.22. Araştırma Bulgularına Dayanan Öneri

Araştırmaların öneriler bölümünde, bulgular ifade edilerek öneri oluşturulan araştırmalar (%97,1) neredeyse tüm araştırmaları kapsamaktadır. Bulgulara dayanmayan (%1,9) ve öneri yazılmayan (%1) tezlerin de çok az olduğu görülmektedir. Ağaoğlu ve Diğerleri (2008) “yapılan araştırmaların %38’inde

önerilerin hiç bulunmadığı, ve öneriler bölümü bulunan sadece bir tanesinin bulgularla örtüşmediği, öneriler bölümü bulunan araştırmaların %91,6 olduğu” bulguları araştırmanın bulgularıyla yaklaşık sonuçlar içerdiğinden örtüşmektedir. Altinkurt (2007) lisansüstü tezleri öneriler boyutunda incelediğinde, tezlerin %30’unda öneriler bölümü bulunmamakta, öneri geliştirilen araştırmaların %11,4’ünde öneriler sonuçlarla örtüşmemekte, %29’unda uygulamaya dönük, %82,2’sinde araştırmacılara yönelik öneriler yer almaktadır sonuçları ile dikkat çekmektedir.

Sonuç olarak araştırmalar da araştırma bulgularına dayanarak öneri verilmektedir.

4.1.23. Deneysel ve Kuram Geliştirmeye Dönük

Belli ortamlar hazırlanarak ve deney mantığı yürütülerek yapılan çalışma yani deneysel çalışma (%6,7) az olmasına rağmen vardır. Kuram geliştirmeye dönük soyut genellemelerin yapıldığı araştırma (%7,6) az da olsa deneysel çalışmadan fazla olduğu görülmektedir. Bunun nedeni daha öncede belirtildiği gibi sosyal bilimlere bağlı olarak yapılan araştırmaların deneysel çalışmadan çok kavramsal baz da ve tarama çalışmalarına uygun olmasıdır. Altinkurt (2007) araştırmaların %56’sı betimsel % 31,8’i kuramsal ve %12,1’i deneysel araştırma bulgularında kuramsal ve deneysel çalışmaların araştırmanın bulgularından biraz daha fazla olduğu dikkat çekmektedir. Deneme veya kuramsal olmayan araştırmalar (%85,7) çoğunluktadır. Bunun nedeni en fazla sayıda yüksek lisans tezi olması ve tez çalışmalarının sınırlı bir zamanda az bir bütçeyle hazırlanıyor olması nedeniyle daha derin ve zaman alacak çalışmaların yapılamama nedeni olarak eğitim yöneticileri derneğinin (EYED DER) toplantılarında konu edilmektedir.

Sonuç olarak çok az miktarda deneysel ve kuram geliştirmeye dönük çalışma bulunmaktadır.

4.2. Öneriler

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında yapılmış olan lisansüstü araştırmaların belli ölçütler doğrultusunda incelenmesi ve değerlendirilmesinin amaçlandığı araştırmanın bulgularına ilişkin, uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik öneriler aşağıda sunulmaktadır.

Araştırma sonuçları incelendiğinde temel yani kavramsal çalışmalarının yapılmadığı dikkat çekicidir. Erözden'in (2005) de ifade ettiği gibi lisans programları daha çok bilimi yaymak ve uygulamaları öğretmek, lisansüstü programlar ise genel olarak bilimi üretmek işlevlerini yerine getirmektedir. Lisansüstü tezlerde bilimde yenilik ve ilerleme bakımından katkıda bulunup bulunmadığı, bu tezlerin bilimsel bir nitelik taşıyıp taşımadıkları gibi tartışmalara rastlanmaktadır. Alan içi çalışmalar yapan araştırmacılar ve bilim insanları dönem dönem bu tezlerin temelde birbirinin aynı olduğu ve bilimde yenilik ve ilerleme adına katkılarının olmadığını söylemektedir (Erözden, 2005). Araştırmaların analizinde daha çok yönetim, örgüt ve sistem temalarında çalışma yapılması ve şuralarda belirtilen diğer alanlarda çalışma bulunmaması bu söylenenleri desteklemektedir. Türer (2005) yüksek lisans tezlerinin genellikle akademik unvan kazanmak için yapıldığı ve bazen bunlarda hayattan kopukluk hissedildiğini söylemektedir. Öğrenciler mesleklerinde henüz deneyimli olmadıkları için önemli araştırma konuları bulmakta zorlanmakta ve en kısa yoldan "master" unvanı kazandıracak herhangi bir konuyu seçmektedir (Türer, 2005, s.20). Nicel, tarama ve anket kullanılan araştırmaların çok olması bunu desteklemektedir. Türer (2005) gerçek hayatla yani eğitim gerçekleri ile bağlantıyı

kaybetmemek için tezlerin gerçek çıkış noktası ihtiyaçlar ve problemler olmalıdır. Öncelikle okullara giderek ihtiyaçlar ne, problemler ne saptanmalıdır. Yapılan araştırmalar genellikle anket ve örneklere dayanmakta, ortaya çıkan sonuçların geçerlilik ve güvenilirliği çoğu zaman şüpheli olmaktadır. Araştırmalarda çoğunlukla tarama modeli olduğu deneme modeli araştırmalar yok denecek kadar az olduğu sözleri araştırma bulgularını destekler niteliktedir (Türer, 2005, s.22). Araştırma bulgularını genel olarak değerlendirdiğimizde araştırmaların bazı yönlerden yeterince iyi olmadığı eksiklerinin olduğu görölmektedir. Ramazan, Öztuna ve Dibek'e göre (2005) tez danışmanlarının araştırma yöntemi konusunda yeterli bilgiye sahip olmaması veya tezleri dikkatli okumamaları, öğrencilerin tezleri yazarken dikkatli araştırma yapmadan ve farklı kişilerin tezlerinden yararlanmaları, buna neden olarak gösterilmektedir (Ramazan ve diğerleri, 2005, s.33). Demirel, Ayvaz, Köksal'ın (2005) tezlerin birbirine yakın konularda benzer yöntem kullanılarak yapıldığı görölmüş; bu durum benzer veri toplama araçlarının ve veri analiz tekniklerinin kullanılmasına neden olmaktadır sözleri araştırma bulguları ile örtüşmektedir (Demirel ve Diğerleri, 2005, s.69). Erözden'inde (2005) ifade ettiği gibi; yüksek lisans ve doktora programlarını bitirmek için, bilimde uzman adaylarına kısıtlı bir süre verilmekte, lisansüstü program öğrencisi bu sürenin ilk bölümünde ders almakta son bölümünde ise tezini hazırlamaktadır. Ancak bulgularda da göröldüğu gibi aday hem bir model çıkartma hem de buna uygun araştırmayı yürütmekte zorlanmakta ve sonuçta bazı yönlerden eksik ya da basit kalmaktadır (Erözden, 2005, s.13). Bu genel değerlendirmelerin ışığında aşağıdaki öneriler verilebilir:

4.2.1. Uygulayıcılar İçin Öneriler

- Sorunlara çözüm getiren, uygulamaya ve ihtiyaca yönelik çalışma yapılmasına yönelik gerekli düzenlemeler ve eğitimlere daha çok önem verilebilir.
- Çeşitli kurumlarla işbirliği sağlanarak araştırmaların desteklenmesi ve bu kurumlardan gelecek ihtiyaca yönelik, çalışma konularının tezlerde çalışılması ile çalışılan konuların geliştirilmesi sağlanabilir.
- Çeşitli kurumların ihtiyaçları yönünde yapılacak çalışmalar ile uygulamada yarar sağlayacak değişkenlerin araştırmalarda yer alması kavramların incelenme biçiminin de gelişmesini sağlayabilir.
- Tezlerde seçilen metotların ve modellerin geliştirilmesi kavramsal ve kuramsal çalışmaların yapımının desteklenmesi ile olabilir.
- Araştırma Yöntemleri ve İstatistik Teknikler konularında verilen eğitimlerin geliştirilmesi ve artırılması önerilebilir.
- Tezlerde evren ve örneklem alımı konusunda ayrıntılı bilgi verilip verilmediğine dikkat edilmesi önerilebilir.
- Veri toplama araçları ile geçerlilik ve güvenilirlik konularına eğitimlerde önem verilmesi sağlanabilir.

4.2.2. Araştırmacılar İçin neriler

- Örnekleme olarak birden çok kurumun ve grubun seçildiği araştırmalar yapılması önerilebilir.
- Araştırmaların niteliklerinin ve ihtiyaca yönelik çalışmaların çıkabilmesi adına tez inceleme çalışmalarının artması ve araştırmaların bölümlerinin ayrı araştırmalarla, ayrıntılı olarak incelenmesi şeklinde farklı araştırmalar yapılması önerilebilir.
- Bu çalışmaya alınmayan tezlerle bu çalışmanın yapılarak bulguların geliştirilmesi önerilebilir.
- Nicel alışmaların Nitel araştırma metotları ile desteklenerek çalışılması önerilebilir.
- Deneysel modelde çalışmalara biraz daha ağırlık verilmesi önerilebilir.
- Bu alandaki araştırmaların yöntem özellikleri üzerine ayrıntılı çalışma yapılması önerilebilir.
- Araştırmaların geçerlilik ve güvenilirliklerine yönelik araştırmalar yapılabilir.
- Araştırmalarda istatistiksel tekniklerin kullanımlarına yönelik çalışmalar yapılabilir.
- Araştırmaların ilgili literatrlerine ilişkin ve araştırmada bu literatüre atıf yapılıp yapılmadığına ilişkin araştırma yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Ağaoğlu, E., Altinkurt, Y., Ceylan, M., Kesim, E. & Madden, T. (2008). “Okul Yönetimi Alanında Yapılmış Araştırmaların Değerlendirilmesi”. *T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları; No:1828, Eğitim Fakültesi Yayınları; No:107*
- Altinkurt, L. (2007). Sanat Eğitimi ile İlgili Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı:173, s.105-113.
- Arı, G.S., Armutlu, C., Tosunoğlu, N.G. & Toy, B.Y. (2008). Nicel Araştırmalarda Metodoloji Sorunları: Yüksek Lisans Tezleri Üzerine Bir Araştırma, *Ankara Üniversitesi S.B.F. Dergisi*, Cilt:64-4, s.15-37.
- Aziz, A. (1990). *Araştırma yöntemleri-teknikleri ve iletişim*. Ankara: A.Ü. S.B.F ve Basın-Yayın Yüksekokulu Basımevi.
- Balcı, A. Apaydın, Ç. (2007). Türkiye’de Eğitim Yönetimi Araştırmalarının Durumu: Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi Örneği. *Eğitim Yönetimini Yeniden Düşünmek Kongresinde (21-22 Haziran 2007, Atam’da) bildiri olarak sunuldu.*

- Balcı, A. (1988). Eğitim Yönetimi Araştırmalarının Durumu: EAQ'de 1970-1985 Arasında Yapılan Araştırmalar. *A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi Cilt:211, 2 s. 421-434.*
- Balcı, A. (1990). Eğitim Yönetiminde Araştırma. A. Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesince Düzenlenen *Türkiye'de Eğitim Araştırmalarının Durumu Panelinde Sunuldu*, Ankara, 30.03.1990
- Balcı, A. (2008). Türkiye'de Eğitim Yönetiminin Bilimleşme Düzeyi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi* Bahar 2008, Sayı 54, ss: 181-209
- Balcı, A.: Şimşek, H.: Gümüşeli, A. İ.: Tanrıöğür, A.: (2008). *1. Eğitim Yönetimi Bilimsel Araştırmalar Ve Yayın Komisyon Raporu*. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, 25-26 Nisan 2008, s.44,48
- Balcı, S. (2004). *Türkiye'de Fen Bilimleri Eğitimi Tezleri*. Malatya, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesinde sunulmuştur, *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6-9 Temmuz 2004
- Başaran, İ. E. (2006). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ankara: Ekinoks Yayınları, s127
- Bursalıoğlu, Z. (2003). *Eğitim Yönetiminde Teori ve Uygulama*. 7. Baskı, Ankara: Pegem A Yayıncılık, s.13

Büyüköztürk, Ş. (2008). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. 9. Basım,
Ankara: Pegem A Akademi.

Cüceloğlu, D. (1994). *İnsan ve Davranışı*. 5. Baskı, İstanbul: Remzi Kitapevi.

Çelik, V. (2007). *Eğitimsel Liderlik*. 4. Baskı, Ankara: Öncü Basımevi

Demirel, Ö., Ayvaz, Z. & Köksal, N. (2005). Eğitim Programları ve Öğretim
Alanında Yapılan Tezlerin Konularının ve Yöntemlerinin
İncelenmesi. Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi 26-28 Eylül
2005' de sunuldu, *II. Lisansüstü Eğitim Sempozyumu*.

Ensari, H., DüNDAR, S., Asan, T. & Parlar, H. (2009). “*Ne ve Niçin Tartışmaları I:
Eğitim Yönetimi Denetimi Teftişi ve Planlaması Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans ve Doktora Program İçeriklerine İlişkin Yurt İçi
Taramayla Öneri Havuzu Oluşturma Çalışması*”. Denizli Pamukkale
Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 14-15 Mayıs 2009'da sunuldu, *IV.
Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi Bildiriler Kitabı*, Ankara: Anı
Yayıncılık, s.170-183

Erdoğan, İ. (2006). *Eğitim ve Okul Yönetimi*, 6. Basım, İstanbul: Sistem Yayıncılık

Erkuş, A. (1999). Üç Üniversitedeki Lisansüstü Tez Çalışmalarının Psikometrik
Açıdan Durumu, *4. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri:
Psikolojik Danışma ve Rehberlik-Okul Öncesi Eğitim-Özel Eğitim*,
Anadolu Üniversitesi Yayınları; No.1076, Eğitim Fakültesi Yayınları;
No.51, Eskişehir.

Erkuş, A. (2004). Bazı Tıp Dergilerinin Son Sayılarındaki Makaleleri Yöntemsel ve İstatistiksel Açıdan İncelenmesi, *Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, Cilt:2, 175-181.

Erözden, A. (2005). “Lisansüstü Çalışmalarda ‘Bilimde Yenilik’ Bakımından Model Oluşturumunun Gerekliliği” Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi 26-28 Eylül 2005’ de sunuldu, *II. Lisansüstü Eğitim Sempozyumu*.

Gizir, S. & Köle, F. (2009). “Eğitim Yönetimi Alanında Liderlik Üzerine Yapılan Çalışmaların Kuram, Yöntem ve Ele Alınan Değişken Açısından İncelenmesi”, Denizli Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 14-15 Mayıs 2009’da sunuldu, *IV. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi Bildiriler Kitabı*, Ankara: Anı Yayıncılık, s.191-199

Gökçe, B. (2004). *Toplumsal Bilimlerde Araştırma* (Dördüncü baskı). Ankara: Savaş Yayınevi.

Gökçe, O. (2006). *İçerik Analizi*. Ankara: Siyasal Kitapevi.

Ilgar, L. (2005). *Eğitim Yönetimi Okul Yönetimi Sınıf Yönetimi*, 3. Baskı, İstanbul: Beta Yayıncılık, s.14

İnceoğlu G. (2009). “A Evaluation Of Thesis On Mathematics Educaton And Mathematics Teaching”, *e-Journal of New World Sciences Academy* 2009, Volume: 4, Number: 3, Article Number: 1C0078

Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*, 11. Baskı, Ankara:

Tekışık Web Ofset Tesisleri.

Karasar, N. (1995a). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, 7. Basım, Ankara: 3 A Araştırma

Eğitim Danışmanlık Ltd. s.77

Karasar, N. (1995b). *Araştırmalarda Rapor Hazırlama*, 8. Basım, Ankara: 3 A

Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.

Karadağ, E. (2009). Türkiye’de Eğitim Bilimleri Alanında Yapılmış Doktora

Tezlerinin Tematik ve Metodolojik Açıdan İncelenmesi: Bir Durum

Çalışması, Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Dergisi, Cilt:10,

Sayı:3, s.75-87

Kırcaali, İ.G. (2005). “*Sosyal Bilimler Araştırmalarını Değerlendirme Ölçütleri*”,

Yayınlanmamış Araştırma Raporu.

Kolaç, E. (2008). “İlk Okuma Yazma Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin

Değerlendirilmesi”, *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi VII. Ulusal*

Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu 2-4 Mayıs 2008’de sunuldu.

Kuş, E. (2009). *Nicel-Nitel Araştırma Teknikleri*. Üçüncü Basım, Ankara: Anı

Yayıncılık.

Okutan, M. & Ekşi, A. (2007). “2000-2003 Yılları Arasında Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Alanında Yapılmış Olan Yüksek Lisans Tez Özetleri Çalışması”, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesince Düzenlenen 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde Sunuldu, 5-7.08.2007

Örücü, D. (2009). “Türkiye’de Eğitim Yönetiminin Akademik Açından İrdelenmesi: Görüşler ve Sonuçlar” Denizli Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 14-15 Mayıs 2009’da sunuldu, IV. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi Bildiriler Kitabı, Ankara: Anı Yayıncılık, s.361

Ramazan, O., Öztuna, A. & Dibek, E. (2005). “Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezlerinde Yapılan Hatalar”, Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi 26-28 Eylül 2005’ de sunuldu, II. Lisansüstü Eğitim Sempozyumu.

Sönmez, V. (1994). *Eğitim Felsefesi*, Üçüncü Basım, Ankara: Pegem Yayıncılık
No:15 s.43

Şişman M. & Turan, S. (2005). Eğitim ve Okul Yönetimi. Y. Özden (Ed), *Eğitim ve Okul Yöneticiliği*, (ss.99-146), Ankara: Pegem A Yayıncılık

Taymaz, H. (2002). *Eğitim Sisteminde Teftiş*, 5. Baskı, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Türer, C. (2005). “Yüksek Lisans Tezlerinin Planlanması ve Değerlendirilmesi Üzerine Bazı Düşünceler”, Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi 26-28 Eylül 2005’ de sunuldu, *II. Lisansüstü Eğitim Sempozyumu*.

Yazıcı, M. (1993). *Bilimsel Çalışma ve Yazma Yöntemleri*, İstanbul: Çeltüt Matbaacılık.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

<http://tez2.yok.gov.tr/> (11.10.2009) tarihinde ulaşılmıştır.

<http://www.turkiye.gov.tr/egitim/yuksekogretim/> (11.10.2009) tarihinde ulaşılmıştır.

www.eyedder.org/.../Egitim-Yonetimi-Arastirmalari-Yayin-Hakkinda-Rapor.pdf
(11.10.2009) tarihinde ulaşılmıştır.

<http://www.pegem.net/akademi/index.aspx> (08.03.2009) tarihinde ulaşılmıştır.

EK 1

ARAŞTIRMA İNCELEME KRİTERLERİ

- **Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılan araştırmalar kullanılan teknikler açısından hangi türdendir?**
UYGULAMALI ARAŞTIRMA
TEMEL ARAŞTIRMA
TEMEL-UYGULAMALI
- **Genellikle Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılmış tezlerin kavramsal konu açısından dağılımı nasıldır?**
TEZ ANA BAŞLIKLARINI SEÇ
LİDERLİK, DENETİM, YÖNETİM, ÖRGÜT, SİSTEM, FELSEFE, POLİTİKA, EĞİTİM EKONOMİSİ ve PLANLAMASI, DİĞER.
- **Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılan araştırmaların problem cümlelerinde genellikle hangi kavramlar seçilmekte ve ilişkilendirilmektedir?**
DEĞİŞKENLERİ SEÇ
- **Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılan araştırmalarda genellikle hangi kurumlar örneklem olarak seçilmektedir?**
KURUMLARI SEÇ
GEREK YOK: KAVRAMSAL İNCELEMELERDE
- **Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılan araştırmalarda genellikle hangi gruplar örneklem olarak seçilmektedir?**
GRUPLARI SEÇ
GEREK YOK: KAVRAMSAL İNCELEMELERDE

- **Araştırmalarda genellikle hangi araştırma metotları kullanılmaktadır?**
NİCEL
NİTEL
NİCEL-NİTEL
- **Araştırmalarda genellikle hangi araştırma modeli kullanılmaktadır?**
TARAMA
DENEME
DİĞER.....
- **Araştırma modeline ilişkin açıklayıcı bilgi verilmekte mi?**
MODEL BİLGİSİ VAR: EVET
YOK: HAYIR
- **Araştırmanın amaç ve alt amaçlarına uygun evren seçilmekte mi?**
EVET
HAYIR
GEREK YOK
- **Örnekleme alımı konusunda açıklayıcı bilgi var mı?**
EVET
HAYIR
GEREK YOK
- **Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yapılan araştırmalarda ne tür veri toplama araçları kullanılmaktadır?**
VERİ TOPLAMA ARACI SEÇ
GEREK YOK

- **Veri toplama araçları, hedeflenen değişkenleri değerlendirmek için uygun mu?**
EVET
HAYIR
GEREK YOK
- **Veri toplama aracının amacını, içeriğini ve kullanım özelliklerini açıklayıcı bilgi verilmekte mi?**
EVET
HAYIR
GEREK YOK
- **Veri toplama araçlarının geçerlilik ve güvenilirliğiyle ilgili bilgi verilmekte mi?**
EVET
HAYIR
GEREK YOK
- **Nicel ve Nitel araştırmalarda kullanılan istatistiksel teknikler nelerdir?**
İSTATİSTİK TEKNİK OLARAK YAZILANLARI SEÇ
GEREK YOK
- **Veri analizi için amaca ve toplanan verilere uygun istatistiksel teknik seçilmekte mi?**
EVET
HAYIR
GEREK YOK
- **Nicel Araştırmalarda kullanılan istatistiksel tekniklerin varsayımlarına ve karşılanma durumuna ilişkin bilgi var mı?**
EVET
HAYIR
GEREK YOK

- **Çözümlemiş veriler araştırma amaçları doğrultusunda yorumlanmakta mı?**
EVET
HAYIR
GEREK YOK
- **Verilerin yorumlanmasını kolaylaştıracak, araştırma planlanırken belirlenmiş yorum ölçütleri var mı?**
EVET
HAYIR
GEREK YOK
- **Bulgular elde edildiği gibi yorumsuz sunulmakta mı?**
EVET
HAYIR
GEREK YOK
- **Araştırmaların yorumu bulgularına ve önceki ilgili araştırmalarına dayandırılmakta mı?**
EVET
HAYIR
BULGULARA EVET İLGİLİ ARAŞTIRMALARA HAYIR
GEREK YOK
- **Araştırma bulgularına dayanan öneri verilmekte mi?**
EVET
HAYIR
GEREK YOK
- **DeneySEL ve kuram geliştirmeye dönük çalışmalar var mı?**
DENEYSEL
KURAM GELİŞTİRMEYE DÖNÜK
HAYIR

EK-2
ÖRNEKLEM OLARAK SEÇİLEN TEZLERİN LİSTESİ

98704	219681	220924
101705	221507	221572
101706	190282	226261
101712	190281	226271
101715	190278	227447
103668	190276	227450
121934	190274	227457
210253	190283	227470
210312	190284	220427
214447	190285	219598
215286	190943	234801
215674	190298	227907
215787	191126	234808
218464	190946	220526
218487	205544	234809
221505	191144	234822
228424	206219	234830
190268	205984	234815
190266	206547	234346
190264	206544	
190225	206990	
190131	206738	
190130	210275	
101555	207151	
145173	211319	
189711	211333	
188206	211335	
188010	211342	
187647	211820	
188021	214256	
188020	214263	
171388	214265	
187264	214280	
188064	214281	
188068	214383	
63098	215349	
72374	219560	
51303	219597	
226885	220420	
51304	220432	
51306	220528	
51312	220533	
51313	220540	

